

รายงานผลการนิเทศการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID-19)
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

เอกวัฒน์ จุลเลิศ
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

ชื่อผลงาน	รายงานผลการนิเทศการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1
ผู้วิจัย	นายเอกวัฒน์ จุลเลิศ
ปีที่วิจัย	2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาคุณภาพของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 2) เพื่อเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจ ก่อนและหลังการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงาน 3) เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. หลังการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานและ 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานที่พัฒนาขึ้น

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ที่เปิดสอนระดับขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 22 โรงเรียน ละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 44 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 2) แบบประเมินคุณภาพของคู่มือแนวทางการดำเนินงาน 3) แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. 4) แบบประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ปี 2560 ของโรงเรียนในสังกัด และ 5) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าการทดสอบที (t - test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 มีความถูกต้องและเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51, S.D. = 0.56$)

2. คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 มีค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ 0.561

3. ความรู้ความเข้าใจของครูหลังการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 สูงกว่าก่อนการใช้คู่มืออย่างมีนัยสำคัญที่ .05

4. ผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ปี 2560 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ในภาพรวมมีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53, S.D. = 0.56$)

5. ความพึงพอใจต่อการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยภาพรวมระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54, S.D. = 0.54$)

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

- 1) ควรมีการนิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่องเป็นประจำให้มากกว่านี้อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
- 2) ควรมีการกำกับ ติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานในทุกชั้นตอน
- 3) ควรมีการสนับสนุนงบประมาณให้โรงเรียนได้ดำเนินการจัดอบรมพัฒนาหรือพัฒนาตามข้อเสนอแนะ
- 4) ควรพัฒนาสื่อในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์และมีความหลากหลายให้เข้าถึงได้ง่าย
- 5) ควรจัดประชุมอบรม สัมมนาและถอดบทเรียนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียน และเพิ่มเวลาในการนิเทศ ติดตาม

กิตติกรรมประกาศ

รายงานผลการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดีผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากคณะผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย ให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนการตรวจสอบความถูกต้องในการจัดทำรายงานผลการนิเทศ

ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาของทุกโรงเรียน และโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี รวมทั้งขอขอบคุณโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้เครื่องมือ

ขอขอบคุณผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ศึกษาพิเศษทุกท่าน ตลอดจนเจ้าหน้าที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ที่ให้ความร่วมมือ สนับสนุน และเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา

ผลจากการวิจัยครั้งนี้เกี่ยวกับการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและส่งเสริมการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ต่อไป

เอกวัฒน์ จุลเลิศ

ศึกษานิเทศก์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
สมมติฐานของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
กรอบแนวคิดในการวิจัย	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
พระราชบัญญัติการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม	11
โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	13
รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์(Online)	26
การนิเทศ	35
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคู่มือ	50
แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ	65
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	71
บทที่ 3 วิธีดำเนินการ	91
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	91
แบบแผนการวิจัย	92
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	92
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ	93
วิธีดำเนินงานและเก็บรวบรวมข้อมูล	98
สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือและวิเคราะห์ข้อมูล	100
การวิเคราะห์ผลการวิจัยข้อมูล	104
การแปรผล	104

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	106
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาคุณภาพของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1	106
ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจก่อนและหลังการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1	111
ตอนที่ 3 ระดับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนหลังการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1	112
ตอนที่ 4 ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1	114
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	116
สรุปผลการวิจัย	118
อภิปรายผลการวิจัย	121
ข้อเสนอแนะ	125
บรรณานุกรม	128
ภาคผนวก	135
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย	136
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	138
ภาคผนวก ค การหาคุณภาพเครื่องมือ	163
ภาคผนวก ง การเผยแพร่ผลงาน	175
ภาคผนวก จ ประวัติย่อผู้วิจัย	186

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความถูกต้องและเหมาะสมคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1	107
2 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความถูกต้องและเหมาะสมของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านจุดประสงค์	107
3 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความถูกต้องและเหมาะสมของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านเนื้อหา องค์ประกอบและรายละเอียด	108
4 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความถูกต้องและเหมาะสมของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านการใช้ภาษา	109
5 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความถูกต้องและเหมาะสมของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านออกแบบรูปแบบและจัดพิมพ์	109
6 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความถูกต้องและเหมาะสมของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านการนำไปใช้	110
7 ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1	111
8 ค่าการทดสอบที (t - test) เพื่อเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจก่อนและหลังใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1	111

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
9 ค่าเฉลี่ย ความเป็ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1	112
10 ค่าเฉลี่ย ความเป็ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของผู้ใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1	114
11 ค่าดัชนีความสอดคล้อง ของโครงสร้างระหว่างวัตถุประสงค์กับเนื้อหาในคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1	164
12 ค่าดัชนีความสอดคล้อง ของแต่ละประเด็นในแบบประเมินคุณภาพของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1	165
13 ค่าดัชนีความสอดคล้อง ของแต่ละข้อคำถามในแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	166
14 ค่าดัชนีความสอดคล้อง ของแต่ละข้อคำถามในแบบประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	168
15 ค่าดัชนีความสอดคล้อง ของแต่ละข้อคำถามในแบบสอบถามความพึงพอใจของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1	169
16 ความยากง่ายและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	170
17 คะแนนความรู้ ความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับก่อนและหลังการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1	171

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย	10
2 แสดงคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	139
3 แสดงการเผยแพร่ผลงาน (Symposium)	176
4 แสดงการเผยแพร่ผลงาน	177

บทที่ 1

บทนำ

1.ความเป็นมาและความสำคัญ

หัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ คือ การศึกษา ปัจจุบันความก้าวหน้าทางด้านวัตถุและคุณธรรมจริยธรรมเป็นผลสะท้อนคุณภาพของคนในสังคม สถาบันการศึกษาปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ มุ่งมั่นที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาของประชาชนให้กว้างขวางและทั่วถึง คำนึงถึงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ เสริมสร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จึงกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายเพื่อวางรากฐานให้คนไทยเป็นคนที่มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัยค่านิยมที่ดี มีจิตสาธารณะ และมีความสุข

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 และ(ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 มาตรา 6 กล่าวว่า“การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข”และมาตรา 24 วรรค 4 กล่าวว่า“การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา”

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ล้วนมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ นอกจากนี้หลักสูตรใหม่ยังได้กำหนดให้สถานศึกษาพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำคัญ คือ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ แต่ผลการดำเนินงานไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพื่อสืบสานพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร ตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายแพทย์ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์) ได้มอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล) ดำเนินงานตามนโยบายภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรมโดยร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในฐานะผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาสำหรับเยาวชนส่วนใหญ่ของประเทศ ให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ อีกทั้งรับผิดชอบในการจัดการศึกษาเพื่อให้เยาวชนทุกคน มีความรู้ความสามารถเป็นคนดีคนเก่ง และมีความสุข

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล) ได้กล่าวถึงศาสตร์พระราชา ซึ่งเป็นศาสตร์ที่ครอบคลุมเรื่องเอกลักษณ์ของชนชาติไทย เช่น การอ่อนน้อมถ่อมตน การเป็นสุภาพชน ความขยันหมั่นเพียร การซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งเป็นคุณงามความดีของคนไทยที่บรรพชนไทย ได้ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา ศาสตร์พระราชาให้ข้อคิดการประพฤติปฏิบัติตนไว้ว่า อย่าคบคนด้วยฐานะ คบคนด้วยความดี มีมิตรภาพ ด้วยความรักความผูกพันและขอให้มีความกตัญญูรู้คุณต่อบิดามารดา ผู้มีพระคุณ ประเทศชาติ และพระมหากษัตริย์ ถ้าทุกคนปฏิบัติตนตามศาสตร์ของพระราชาแล้วก็จะเป็ผลเมืองที่มีคุณภาพ ประเทศก็จะมีแต่คนดีและทำให้ประเทศเจริญก้าวหน้า รวมทั้งน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อมุ่งให้เกิดภูมิคุ้มกันและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสมเกิด ความสมดุลและยั่งยืนแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร ที่ทรงได้พระราชทานไว้เพื่อให้ประชาชนชาวไทยนำไป เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองและครอบครัวให้มีภูมิคุ้มกันที่มั่นคงในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข จึงนับได้ว่า “ศาสตร์พระราชา” เป็นเสมือนองค์ความรู้ที่อยู่คู่แผ่นดินไทย ซึ่งล้วนมุ่งให้ประชาชนทุกคน ปฏิบัติตนเป็น “คนดี” ทั้งคิดดี พูดดี ทำดี ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม สุจริต มีวินัยและมีความสามัคคี ซึ่งกันและกันเพื่อร่วมกันพัฒนาประเทศชาติบ้านเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าเป็นปึกแผ่นมั่นคงตลอดไป

นอกจากนี้ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร มีพระราชกระแสรับสั่งต่อประชาชนชาวไทยให้ “ช่วยสร้างคนดีให้บ้านเมือง” พร้อมทั้งพระราชทาน หลัก 3 ประการที่เกี่ยวกับครูและนักเรียนไว้ว่า “ให้ครูรักเด็ก เด็กรักครู ให้ครูสอน ให้เด็กมีน้ำใจต่อเพื่อน ไม่ให้แข่งขันกันแต่ให้แข่งกับตัวเองและให้เด็กที่เรียนเก่งช่วยสอนเพื่อนที่เรียนช้ากว่าให้ครูจัดกิจกรรม ให้นักเรียนทำร่วมกันเพื่อให้เห็นคุณค่าของความสามัคคี” จากพระราชกระแสรับสั่งข้างต้นพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงได้พระราชทาน พระบรมราโชวาทด้านการศึกษาเพื่อสานต่อพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ว่าการศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ ผู้เรียน 4 ด้าน ดังนี้

- 1) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง
- 2) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม
- 3) มีงานทำ-มีอาชีพ
- 4) เป็นพลเมืองดี

เพื่อเป็นการสืบสานศาสตร์พระราชาและสนองพระราชกระแสรับสั่งของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตรและพระบรมราโชวาท ด้านการศึกษา ของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงจัดทำโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ขึ้น เพื่อมุ่งปลูกฝัง ให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการปลูกฝังคุณธรรม 5 ประการซึ่งได้แก่ 1)พอเพียง 2)กตัญญู 3)ซื่อสัตย์สุจริต 4)ความรับผิดชอบ และ 5)อุดมการณ์คุณธรรม โดยในปีงบประมาณ

พ.ศ.2560 กำหนดให้แต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาคัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการคุณธรรม สพฐ. อย่างน้อยร้อยละ 35 และปีงบประมาณ พ.ศ.2561 โรงเรียนทุกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการคุณธรรม สพฐ.

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ในปี 2560 โดยกำหนดมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ไว้ ประกอบด้วย 4 ด้านได้แก่ ด้านโรงเรียน ด้านผู้บริหาร ด้านครูและด้านนักเรียน ในแต่ละด้านประกอบด้วย ประเด็นการพิจารณา เกณฑ์การพิจารณาและเอกสารหลักฐานประกอบการพิจารณา ตลอดจนแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 จัดการศึกษาครอบคลุมใน 4 อำเภอคือ อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอลานสกาและอำเภอพระพรหม โดยมีโรงเรียนในสังกัดรวมจำนวน 109 โรงเรียนได้ขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.อย่างต่อเนื่อง โดยในปีงบประมาณ พ.ศ.2560-2564 ในภาพรวมมีโรงเรียนที่ผ่านการยกระดับคุณภาพโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ตามกิจกรรมโรงเรียนดีต้องมีที่ยืนระดับ 1 ดาว - 4 ดาว จำนวน 51 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 46.79 ของโรงเรียนทั้งหมดในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ทั้งนี้ยังไม่บรรลุตามเป้าหมายตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้ครบทุกโรงเรียนและจากการนิเทศติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ในปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ทั้ง 109 โรงเรียนเพื่อศึกษาผลการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ของโรงเรียนในประเด็นต่างๆ ทั้งด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านผู้บริหาร ด้านครูและด้านนักเรียนตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. พบว่า โรงเรียนมีปัญหาในการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยด้านการบริหารจัดการสถานศึกษายังไม่เป็นไปตามระบบและ ไม่มีความต่อเนื่องในการดำเนินงาน ด้านผู้บริหารยังขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการบริหารจัดการ สถานศึกษา ด้านครูผู้สอนยังขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนการสอนคุณธรรม จริยธรรมตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยเฉพาะความสามารถของครูแกนนำที่จะต้อง พัฒนานักเรียนแกนนำในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนผ่านกระบวนการโครงการคุณธรรมอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และมีคุณภาพ

จากเหตุผลดังกล่าว ส่งผลให้โรงเรียนไม่สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนไม่สามารถยกระดับคุณภาพโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ให้สูงขึ้นได้ ผู้บริหารโรงเรียนไม่ขับเคลื่อนงานโครงการ และไม่มีนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดีด้านการบริหารจัดการ ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนา นักเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมรวมถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร โดยนักเรียน มักแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์บ่อยครั้ง อันได้แก่ พฤติกรรมขาดความพอเพียงในการใช้ทรัพยากร

ต่าง ๆ นักเรียนขาดความกตัญญูทเวที่ต่อผู้มีพระคุณ นักเรียนขาดความซื่อสัตย์สุจริตและนักเรียนขาดวินัยหรือความรับผิดชอบเป็นวงกว้าง

ผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่เป็นศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณธรรมธรรม สพฐ. อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2563 ได้ดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามคู่มือดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ประจำปี พ.ศ.2560 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมาโดยตลอดนั้น ปีงบประมาณ พ.ศ.2565 พื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราชซึ่งเป็นที่ตั้งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พื้นที่ทั้ง 4 อำเภอ ได้เกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นวงกว้างตั้งแต่ปลายปี พ.ศ.2563 โรงเรียนในสังกัดทุกโรงเรียนไม่สามารถจัดการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ให้มีความต่อเนื่องได้ตามปกติตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ที่ผ่านมา เนื่องจากศึกษานิเทศก์ไม่สามารถอบรมพัฒนาครูที่รับผิดชอบโครงการหรือครูแกนนำรวมถึงผู้บริหารสถานศึกษาในรูปแบบ On-Site ได้เพราะทางจังหวัดนครศรีธรรมราชมีมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคดังกล่าว โดยไม่อนุญาตให้มีการรวมกลุ่มผู้คนจำนวนมากในสถานที่แออัดหรือห้องประชุม ส่งผลให้ครูผู้รับผิดชอบโครงการไม่สามารถนำคู่มือดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนถึงปีงบประมาณ พ.ศ.2565 สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคเริ่มคลี่คลายโรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนที่โรงเรียนได้ ภายใต้การรักษามาตรการรักษาความปลอดภัยแก่นักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเคร่งครัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 มีความจำเป็นต้องดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ให้มีความต่อเนื่องเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์แก่นักเรียน ด้วยเหตุผลนี้ผู้วิจัย จึงได้พัฒนาคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ขึ้น โดยพัฒนาจากคู่มือการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ประจำปี พ.ศ.2560 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ผู้บริหารและครูแกนนำที่รับผิดชอบโครงการได้นำคู่มือที่พัฒนาขึ้นใช้เป็นแนวทาง ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ปีงบประมาณ พ.ศ.2565 ได้อย่างเป็นรูปธรรมและสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีแก่นักเรียน ผ่านการอบรมในรูปแบบออนไลน์และใช้การนิเทศรูปแบบกัลยาณมิตร

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาคุณภาพของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจ ก่อนและหลังการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

2.3 เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนหลังการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

2.4 เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ มีค่าดัชนีประสิทธิผลสูงกว่า 0.50 และผลการประเมินคุณภาพคู่มืออยู่ในระดับมากขึ้นไป

3.2 ความรู้ความเข้าใจของผู้ใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 หลังการใช้คู่มือสูงกว่าก่อนการใช้คู่มือที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

3.3 ระดับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม อยู่ในระดับมากขึ้นไป

3.4 ความพึงพอใจต่อการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 อยู่ในระดับมากขึ้นไป

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งพัฒนาคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ประกอบด้วยเนื้อหา แนวคิด สาระสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. แบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 แนวคิดและสาระสำคัญ ส่วนที่ 3 แนวคิดสู่การปฏิบัติ ส่วนที่ 4 กิจกรรมฝึกปฏิบัติ ส่วนที่ 5 แนวทางการนิเทศ กำกับและตรวจสอบการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ใช้ประกอบการนิเทศ เพื่อพัฒนาการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ให้มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2560

4.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นผู้บริหารและครูแกนนำของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 จำนวน 109 โรงเรียน จำนวน 218 คน

4.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นผู้บริหารและครูแกนนำของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ที่เปิดการเรียนการสอนระดับขยายโอกาสทางการศึกษา (ระดับชั้นประถมศึกษา-ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น) จำนวน 22 โรงเรียนๆ ละ 2 คน รวมทั้งหมด 44 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) (สุวิมล ติรกานนท์, 2546 : 169)

4.3 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

4.3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

4.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

4.3.2.1 ความรู้ ความเข้าใจก่อนและหลังการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

4.3.2.2 ระดับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. หลังการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 1

4.3.2.3 ความพึงพอใจต่อการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

4.4 ระยะเวลาการทำวิจัย ปีงบประมาณ พ.ศ.2565

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 คู่มือ หมายถึง คู่มือแนวทางการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ประกอบการนิเทศดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ให้เป็นไปตามแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเมื่อปี พ.ศ.2560 ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำและพัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 ส่วน คือ 1) บทนำ 2) แนวคิดและสาระสำคัญ 3) แนวคิดสู่การปฏิบัติ 4) กิจกรรมฝึกปฏิบัติ และ 5) แนวทางการนิเทศ กำกับและตรวจสอบการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

5.2 คุณภาพของคู่มือ หมายถึง ระดับประสิทธิผลของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 และผลการประเมินคุณภาพคู่มืออยู่ในระดับมากขึ้นไป

5.3 ความรู้ความเข้าใจของผู้ใช้คู่มือ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของผู้ใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ของกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้คู่มือวัดได้จากคะแนนค่าเฉลี่ยผลการทดสอบจากแบบทดสอบ

5.4 โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. หมายถึง กิจกรรมที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้มีขึ้น วัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนผู้บริหารครูผู้สอนและนักเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผ่านกระบวนการทำโครงการคุณธรรมอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ และอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาคุณธรรม 5 ประการ

5.5 คุณธรรม 5 ประการ หมายถึง คุณธรรมที่เป็นคุณธรรมเป้าหมายของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นการดำเนินงานเพื่อสืบสานพระราชปณิธานเดินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร และพระบรมราโชวาทด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวโดยโรงเรียนแต่ละแห่งต้องวิเคราะห์คุณธรรมอัตลักษณ์

ของตนเองเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนรวมไปถึงการพัฒนาผู้บริหาร ครูผู้สอนและนักเรียนตามกรอบแนวคิดโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ดังนี้

1) ความพอเพียง หมายถึง การดำรงชีวิตพอเพียงตามพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร โดยให้ พอประมาณให้เหมาะสมกับตนเอง ไม่ฟุ้งเฟ้อและฝึกลดตนเองให้รู้จักความพอดีพอเหมาะ ถ้าไม่พอดี ไม่พอเหมาะก็จะเกิดความทุกข์ใจได้

2) กตัญญู หมายถึง คุณธรรมพื้นฐานของมนุษย์ซึ่งในสังคมมนุษย์ต้องเกี่ยวข้องกับ สัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ ได้แก่ พ่อ แม่ ครู อาจารย์ ญาติพี่น้อง เป็นต้น ความกตัญญูเป็นคุณธรรม ที่มนุษย์ควรปฏิบัติและไม่หลงลืมตัวเมื่อเกิดความสำเร็จต้องยกย่องเชิดชูบุพการี ครู อาจารย์ และทุกคนที่มีส่วนร่วม

3) ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตรที่ว่าความซื่อสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐานของความดีทุกอย่าง เด็ก ๆ จึงต้องฝึกฝนอบรมให้เกิดมีขึ้นในตนเองเพื่อจักได้เติบโตขึ้นเป็นคนดีมีประโยชน์และมีชีวิต ที่สะอาด ที่เจริญมั่นคง (พระราชทานเพื่ออัญเชิญลงพิมพ์ในหนังสือวันเด็ก ปีพุทธศักราช 2531)

4) ความรับผิดชอบ หมายถึง ผู้บริหาร ครู อาจารย์ต้องมีจิตสำนึกในบทบาทและหน้าที่ ของตัวเองและปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด เคารพกฎเกณฑ์กติกา พร้อมให้ตรวจสอบการกระทำได้เสมอ โดยพร้อมใจกันเพื่อให้อุทิศตนเสียสละตนเพื่อส่วนรวม ยึดมั่นความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อ สร้างคนดีให้บ้านเมือง

5) อุทิศตนคุณธรรม หมายถึง การเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลของการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี โดยการบริหารหรือการปกครองที่มีความถูกต้อง มีความยุติธรรม ร่วมมือร่วมใจกัน มุ่งมั่นให้ระบบการศึกษาของชาติ ดำเนินไปด้วยความมั่นคง ยั่งยืนด้วยจิตสำนึกที่ศรัทธา พฤติกรรม ที่เต็มเปี่ยมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม พร้อมทั้งใช้หลักการให้โอกาสประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้

5.6 โครงการคุณธรรม หมายถึง การเรียนรู้ที่ส่งเสริมการทำความดีแก่นักเรียนโดยให้นักเรียน เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรมนี้ผ่านเทคนิควิธีการเรียนรู้แบบโครงการ โดยประเด็นที่เลือกทำ โครงการนั้นเกิดมาจากความสนใจและความคิดริเริ่มของผู้เรียนเองที่ผ่านกระบวนการกลุ่มด้วยความตั้งใจ และต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 2 เดือนนำไปสู่การแก้ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน

5.7 ครูแกนนำ หมายถึง ครูผู้สอนที่ได้รับการคัดเลือกจากโรงเรียนให้เป็นผู้รับผิดชอบหลัก ในการขับเคลื่อนการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถ ในการจัดการเรียนการสอนและได้รับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นวิทยากร หรือผู้เชี่ยวชาญ ในการจัดการเรียนการสอนด้านคุณธรรม จริยธรรมและโครงการคุณธรรมนำไปถ่ายทอดแก่เพื่อนครู ในโรงเรียนหรือในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

5.8 ความพึงพอใจต่อการนิเทศ หมายถึง ความพึงพอใจต่อการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา

2019 (COVID-19) เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการนิเทศโดยใช้คู่มือ

5.9 การนิเทศ หมายถึง กระบวนการในการพัฒนาองค์ความรู้ ช่วยเหลือ แนะนำ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของสถานศึกษา โดยใช้สื่อประกอบการนิเทศ คือ คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 มีคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

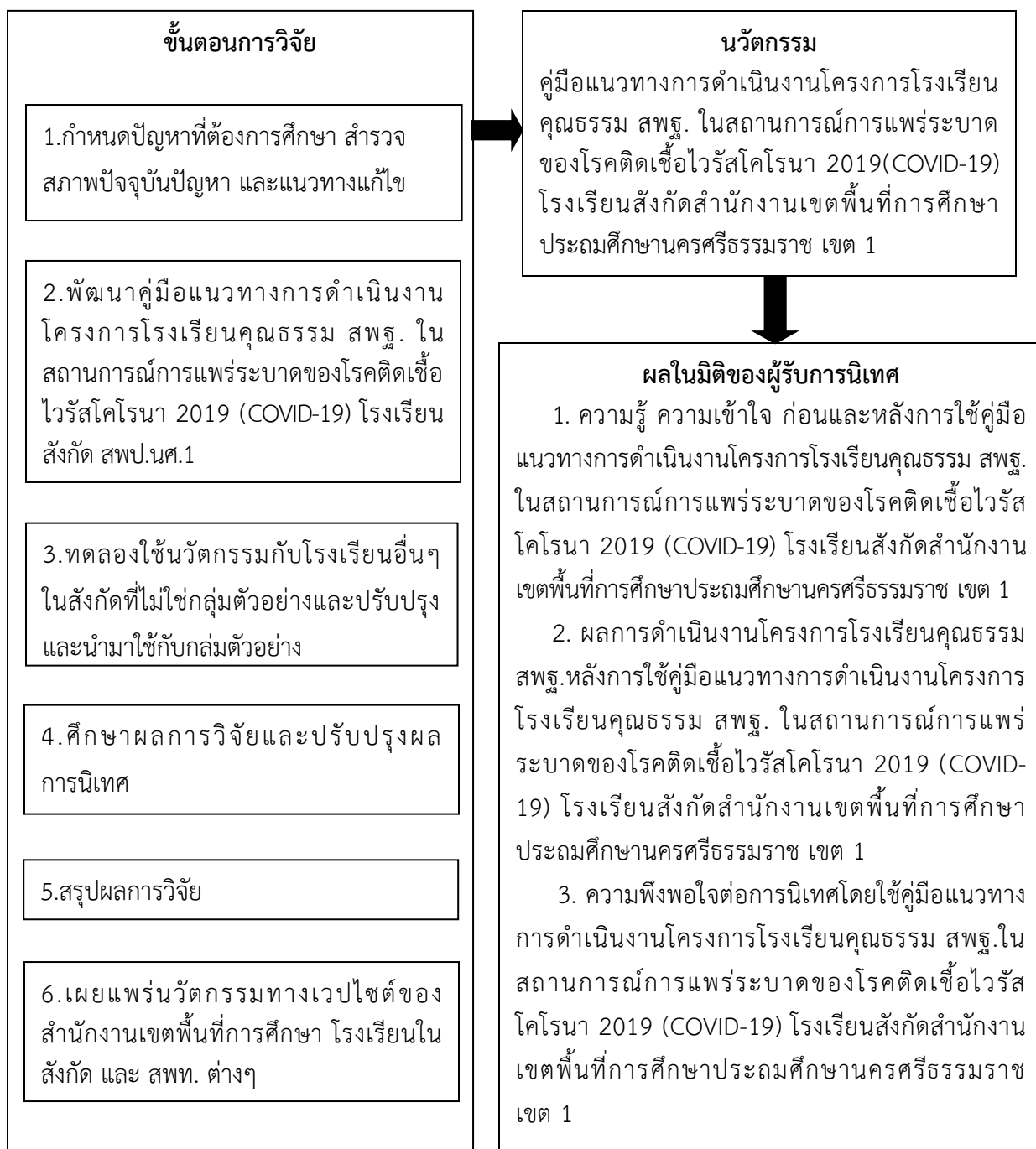
6.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนได้รับการพัฒนาด้านการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

6.3 สถานศึกษาแต่ละแห่งมีรูปแบบการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ที่เข้มแข็ง

6.4 สถานศึกษาแต่ละแห่งเป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการสรุปกรอบแนวคิดการวิจัย เรื่อง รายงานผลการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ดังภาพประกอบด้านล่าง

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินงานวิจัย เรื่อง รายงานผลการนิเทศการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1) พระราชบัญญัติการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม
- 2) โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
- 3) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online)
- 4) การนิเทศการศึกษา
- 5) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคู่มือ
- 6) แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ
- 7) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. พระราชบัญญัติการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 และ(ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 มาตรา 6 กล่าวว่า“การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข”และมาตรา 24 วรรค 4 กล่าวว่า “การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา”

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551,หน้า 4) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า“มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา ต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ”

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, หน้า 5) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 กำหนดจุดหมายหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัยและรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, หน้า 7) ให้ความหมายของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ว่าลักษณะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมจิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองโลกและพลโลกโดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

- 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- 2) ซื่อสัตย์สุจริต
- 3) มีวินัย
- 4) ใฝ่เรียนรู้
- 5) อยู่อย่างพอเพียง
- 6) มุ่งมั่นในการทำงาน
- 7) รักความเป็นไทย
- 8) มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องกันได้

ดังนั้น สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาแก่ผู้เรียนนั้น มีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านวิชาการ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และที่สำคัญคือการพัฒนาผู้เรียนในด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่คนในสังคมต้องการ ให้ผู้เรียนรู้จักการใช้ชีวิตในสังคมในฐานะพลเมืองโลกและพลโลกอย่างมีความสุข

2. โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

2.1 ความเป็นมาของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, หน้า 1-6) สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวถึงความเป็นมาของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ไว้ว่า โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.เป็นการดำเนินงานเพื่อสืบสานพระราชปณิธานเดินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร ตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ริเริ่มโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ไว้ว่า โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.เป็นการดำเนินงานตามนโยบายภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ เกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม โดยร่วมหารือกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาสำหรับเยาวชนส่วนใหญ่ของประเทศให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ อีกทั้งรับผิดชอบในการจัดการศึกษาเพื่อให้เยาวชนทุกคน มีความรู้ความสามารถเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ โดยผลการหารือสรุปได้ว่า การพัฒนาคุณธรรมให้กับเยาวชนของชาติจำเป็นต้องดำเนินการจัดทำ “โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.” เพื่อพัฒนาโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้นักเรียน ครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาตระหนักรู้ เข้าใจและมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ชี้นำคุณค่าแห่งคุณธรรมความดีอย่างเป็นธรรมชาติ และสร้างความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดีรวมทั้งสร้างเครือข่ายชุมชนองค์กรแห่งคุณธรรม โดยประสานความร่วมมือจากหน่วยงานและองค์กรที่ทำงานด้านคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนรูปแบบของโรงเรียนคุณธรรมนั้นเป็นเรื่องที่ไม่ซับซ้อนและทำได้ง่ายเป็นการลงทุนต่ำแต่ได้กำไรมากและสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนได้จริง โดยหลักการของโรงเรียนคุณธรรมสามารถนำไปใช้ได้กับโรงเรียนในทุกศาสนาไม่ผูกขาดกับศาสนาใดศาสนาหนึ่งเปรียบเสมือนเป็นคุณธรรมสากลที่จะช่วยให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียน "ลดลง" และส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์"เพิ่มขึ้น" ซึ่งนับเป็นการพัฒนาเยาวชน ผู้ปกครองและชุมชนได้อย่างยั่งยืน

ปี 2560 รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล) ได้กล่าวถึงศาสตร์พระราชาซึ่งเป็นศาสตร์ที่ครอบคลุมเรื่องเอกลักษณ์ของชนชาติไทย เช่น การอ่อนน้อมถ่อมตน การเป็นสุภาพชน ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์สุจริตซึ่งเป็นคุณงามความดีของคนไทยที่บรรพชนไทยได้ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา ศาสตร์พระราชาให้ข้อคิดการประพฤติปฏิบัติตนไว้ว่าอย่าคบคนด้วยฐานะคบคนด้วยความดีมีมิตรภาพด้วยความรักและความผูกพันและขอให้มีความกตัญญูรู้คุณต่อบิดามารดาผู้มีพระคุณ ประเทศชาติและพระมหากษัตริย์ ถ้าทุกคนปฏิบัติตนตามศาสตร์ของพระราชาแล้วจะเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ประเทศก็จะมีแต่คนดีและทำให้ประเทศเจริญก้าวหน้า รวมทั้งน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อมุ่งให้เกิดภูมิคุ้มกันและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม เกิดความสมดุลและยั่งยืน แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานไว้กว่า 40 กว่าปีที่ผ่านมาเพื่อให้ประชาชนชาวไทยนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองและครอบครัวให้มีภูมิคุ้มกันที่มั่นคงในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข จึงนับได้ว่า “ศาสตร์พระราชา” เป็นเสมือนองค์ความรู้ที่อยู่คู่แผ่นดินไทย ซึ่งล้วนมุ่งให้ประชาชนทุกคนปฏิบัติตนเป็น “คนดี” ทั้งคิดดี พูดดี ทำดี ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม สุจริต มีวินัยและมีความสามัคคีซึ่งกันและกันเพื่อร่วมกันพัฒนาประเทศชาติ บ้านเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าเป็นปึกแผ่นมั่นคงตลอดไป

นอกจากนี้ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรมีพระราชกระแสรับสั่งต่อประชาชนชาวไทยให้ “ช่วยสร้างคนดีให้บ้านเมือง” พร้อมทั้งพระราชทานหลัก 3 ประการที่เกี่ยวกับครูและนักเรียนไว้ว่า “ให้ครูรักเด็ก เด็กรักครู” “ให้ครูสอนให้เด็ก มีน้ำใจต่อเพื่อนไม่ให้แข่งขันกันแต่ให้แข่งกับตัวเอง และให้เด็กที่เรียนเก่งช่วยสอนเพื่อนที่เรียนช้ากว่า” “ให้ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนทำร่วมกันเพื่อให้เห็นคุณค่าของความสามัคคี” จากพระราชกระแสรับสั่ง ข้างต้นพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรว่าการศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน 4 ด้าน ดังนี้

- 1) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง
- 2) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม
- 3) มีงานทำ มีอาชีพ
- 4) เป็นพลเมืองดี

2.2 วัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

2.2.1 เพื่อให้ผู้บริหาร ครูและนักเรียน ตระหนักรู้ เข้าใจและมีกระบวนการคิด อย่างมีเหตุผล ชี้นำคุณค่าแห่งคุณธรรมความดีอย่างเป็นธรรมชาติสร้างความรู้สึกรับผิดชอบซื่อสัตย์และภูมิใจในการทำความดี

2.2.2 เพื่อให้ผู้บริหาร ครู และนักเรียนสร้างเครือข่ายชุมชนองค์กรแห่งคุณธรรม โดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานและองค์กรที่ทำงานด้านคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน และมีความต่อเนื่อง

2.3 ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

2.3.1 จำนวนนักเรียนที่ได้รับการพัฒนาให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น

2.3.2 จำนวนผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการพัฒนาให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น

2.3.3 จำนวนผู้บริหาร ครูและนักเรียนที่ได้รับการปลูกฝังคุณธรรม 5 ประการ คือ ความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ และอุดมการณ์คุณธรรม

2.4 เป้าหมายของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

2.4.1 เป้าหมายเชิงปริมาณ

โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ได้กำหนดเป้าหมายของการดำเนินงาน โดยมีตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ ในปีการศึกษา 2560 ที่กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 225 เขต และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 10,000 แห่งเข้าร่วมโครงการ และขยายผลการดำเนินงานให้มีความครอบคลุมโรงเรียนอย่างน้อย 30,000 แห่งในปีการศึกษา 2561

2.4.2 เป้าหมายเชิงคุณภาพ

ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนทุกคนมีความตระหนักรู้เข้าใจ และ คิดอย่างมีเหตุผล ชีวีชีวิตคุณค่าแห่งคุณธรรมความดีอย่างเป็นธรรมชาติ สร้างความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ภูมิใจในการทำความดีและร่วมกันสร้างเครือข่ายชุมชนองค์กรแห่งคุณธรรมด้วยการขอความร่วมมือจากหน่วยงาน และองค์กรที่ทำงานด้านคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน ต่อเนื่อง และยั่งยืน

2.5 กรอบแนวคิดโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นการดำเนินงานเพื่อสืบสานพระราชปณิธาน เดินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยโรงเรียนแต่ละแห่งต้องวิเคราะห์คุณธรรมอัตลักษณ์ของตนเองเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนรวมถึงการพัฒนาผู้บริหาร ครูและนักเรียนตามกรอบแนวคิดโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ดังนี้

- 1) พอเพียง หมายถึง การดำรงชีวิตพอเพียงตามพระราชดำรัสคำสอนด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจสร้างสรรค์ ตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว จนถึงระดับชาติด้วยความรวดเร็ว รอบคอบ
- 2) กตัญญู หมายถึง การดำรงตนเรียบง่าย ไม่หลงลืมตัวเมื่อเกิดความสำเร็จ ความดีงาม ต้องยกย่องเชิดชูบุพการี ครู อาจารย์ และทุกคนที่มีส่วนร่วม
- 3) ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในทุกระดับ โดยการปลูกฝังค่านิยมว่าการทุจริตคอร์รัปชัน คือความย่อหย่อนอับปางและความน่าอับอาย
- 4) ความรับผิดชอบ หมายถึง โรงเรียนคุณธรรม ผู้บริหาร ครู อาจารย์ มีภาระหน้าที่อันสำคัญต้องช่วยกันพรีสอน เพื่อให้ลูกหลานเยาวชนก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ยึดมั่นความซื่อสัตย์สุจริต มีความ รอบรู้ อดทน เสียสละ มีความเพียรด้วยปัญญาและความรอบคอบ
- 5) อุทิศคุณธรรม หมายถึง ร่วมกันเสริมสร้างหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และปลูกฝังความคิดเชิงอุดมการณ์เพื่อให้เกิดโรงเรียนคุณธรรมอย่างกว้างขวางและทั่วถึง อันเป็นความยั่งยืนแห่งความร่มเย็นและมั่นคงของระบบการศึกษาของชาติบ้านเมืองสืบไปในอนาคต

2.6 แนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, หน้า 4) เพื่อให้โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีแนวทางในการดำเนินงาน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้จัดทำเอกสารแนวทางการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ขึ้น ดังนี้

2.6.1 โครงการสร้างคนดี ให้บ้านเมือง (โครงการงานคุณธรรม)

2.6.1.1 กิจกรรมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อการส่งเสริมโครงการงานคุณธรรมในโรงเรียนอย่างยั่งยืน

มูลนิธิยุวสถิรคุณ (2559 , หน้า 9-11) ศูนย์โรงเรียนคุณธรรมมูลนิธิยุวสถิรคุณ เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มุ่งพัฒนาให้โรงเรียนทุกแห่ง สามารถจัดอบรมพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรมได้ด้วยตนเอง และสามารถสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำส่งต่อรุ่นสู่รุ่นได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสามารถช่วยขยายผลให้โรงเรียนเครือข่ายได้ ศูนย์โรงเรียนคุณธรรมจึงพัฒนาหลักสูตรพัฒนาศักยภาพครูแกนนำขึ้น เพื่อให้โรงเรียนมีเครื่องมือในการประชุมระดมสมอง คณะครูและนักเรียน เพื่อร่วมมือกันพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมจะส่งเสริมให้ครูเป็นวิทยากรของโรงเรียนตนเอง เพื่อพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่โรงเรียนคุณธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูสามารถทำได้อย่างต่อเนื่องและนำไปขยายผลในโรงเรียนเครือข่ายได้ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมเพื่อสามารถเป็นครูแกนนำพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมได้
- 2) เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาฝึกทักษะการใช้แผนอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพครูแกนนำและการทำงานเป็นทีม ทั้งหน้าที่วิทยากรหลักและวิทยากรประจำกลุ่มซึ่งสามารถใช้แผนอบรมเชิงปฏิบัติการนี้อย่างได้ผลดีเพื่อสร้างทีมงานที่มีคุณภาพ
- 3) เพื่อให้โรงเรียนมีเครื่องมือจัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมที่มีมาตรฐานใช้งานสะดวกและโรงเรียนสามารถจัดการเองได้
- 4) เพื่อเพิ่มวิทยากรอาสาพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมที่มีคุณภาพและมีปริมาณมากเพียงพอต่อการขยายผลการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมทั่วทุกภูมิภาค

การพัฒนาศักยภาพครูแกนนำจะใช้ปัญหาเป็นฐานการเรียนรู้ (Problem-Based Learning : PBL) โดยใช้ลักษณะการตั้งปัญหาเป็นประเด็นนำกระตุ้นให้มีการคิดวิเคราะห์ ตั้งสมมติฐาน ค้นหาสาเหตุ และค้นคว้าความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้อง โดยการเรียนรู้จากปัญหาซึ่งอาจเป็นสถานการณ์จริงเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ถูกต้องการเรียนรู้แบบ PBL จะเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้รู้จักการทำงานร่วมกันเป็นทีม ลักษณะสำคัญของแนวคิดนี้ ได้แก่

- 1) มีการเรียนรู้ความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นๆ เน้นกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ
- 2) เนื้อหาสาระจะเป็นลักษณะบูรณาการโดยผสมผสานเนื้อหาของหลายๆ สาระวิชาเข้าด้วยกันเพื่อที่จะอธิบายปัญหา

3) เรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย โดยมีวิทยากรประจำกลุ่ม (Facilitator) เป็นผู้สนับสนุนและกระตุ้นให้ร่วมกันสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในกลุ่ม

4) การเรียนรู้และค้นคว้าหาความรู้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตนเองหรือกลุ่มตั้งไว้ (Self-directed learning)

การจัดกิจกรรมของหลักสูตรพัฒนาศักยภาพครูแกนนำ ใช้แนวคิดให้การเรียนรู้ผ่านกิจกรรม (Activity Based Learning : ABL) ซึ่งมุ่งให้ผู้เรียนซึมซับความรู้ ความเข้าใจผ่านการเล่นเกม และกิจกรรมกลุ่มผู้เรียน สามารถพัฒนาแนวคิด ความรู้เฉพาะตนขึ้นมาเองได้ และกิจกรรมกลุ่มยังสามารถพัฒนา ภาวะผู้นำ มนุษยสัมพันธ์การทำงานเป็นทีม และความสามารถในการเข้าสังคมต่างๆ ได้อีกด้วยการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมเป็นการเรียนรู้โดยลงมือปฏิบัติจริง (Learning by doing) ซึ่งถือว่าเป็นการเรียนรู้แบบเชิงรุก โดยเน้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ซึ่งเป็นการพัฒนาศักยภาพทางสมองโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์และการร่วมมือกัน เพื่อให้เรียนรู้ความรับผิดชอบร่วมกันมีวินัยในการทำงานและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยวิทยากรจะเป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง ลักษณะสำคัญของแนวคิดนี้ ได้แก่

1) เป็นการเรียนรู้ที่พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

2) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3) มีการเรียนรู้ความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ

4) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ และหลักการสู่การสร้างความคิดรวบยอด ความรู้เกิดจากประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้ และการสรุปบทวนของผู้เรียน

5) วิทยากรจะเป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง

รูปแบบการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติสามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ทั้งในและนอกห้องเรียน รวมทั้งสามารถใช้ได้กับผู้เรียนทุกระดับ ทั้งการเรียนรู้เป็นรายบุคคล การเรียนรู้แบบกลุ่มเล็กและการเรียนรู้แบบกลุ่มใหญ่ รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีดังนี้

1) การเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนความคิดเห็น คือ กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนคิดเกี่ยวกับประเด็นที่กำหนดโดยคิดคนเดียว 2 - 3 นาที จากนั้นให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนอีกคน 3 - 5 นาทีและนำเสนอความคิดเห็นต่อผู้เรียนทั้งหมด

2) การเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยจัดกลุ่ม ๆ ละ 3 - 6 คน

3) การเรียนรู้แบบทบทวนโดยผู้เรียน คือ กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้และพิจารณาข้อสงสัยต่างๆ ในการปฏิบัติกิจกรรม โดยวิทยากรจะคอยช่วยเหลือกรณีที่มีปัญหา

4) การเรียนรู้แบบใช้เกม คือ กิจกรรมที่วิทยากรนำเกมเข้าบูรณาการในการเรียนรู้ ซึ่งใช้ได้ทั้งในขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน การสอน การมอบหมายงาน และขั้นประเมินผล

5) การเรียนรู้แบบวิเคราะห์วีดิทัศน์ คือ กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ดูวีดิทัศน์ 5 - 20 นาที แล้วให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น หรือสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ดู โดยวิธีการพูดโต้ตอบ การเขียน หรือการร่วมกัน สรุปเป็นรายกลุ่ม

6) การเรียนรู้แบบโต้วาที คือ กิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากประสบการณ์และการเรียนรู้เพื่อยืนยันแนวคิดของตนเองหรือกลุ่ม

7) การเรียนรู้แบบกรณีศึกษา คือ กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนอ่านกรณีตัวอย่าง จากนั้นให้วิเคราะห์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือแนวทางแก้ปัญหาภายในกลุ่ม แล้วนำเสนอความคิดเห็นต่อผู้เรียนทั้งหมด

8) การเรียนรู้แบบการเขียนบันทึก คือ ผู้เรียนจดบันทึกเรื่องราวต่างๆ ที่ได้พบเห็น หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน รวมทั้งเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับบันทึกที่เขียน

9) การเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Mind Map) คือ กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนออกแบบแผนผังความคิด เพื่อนำเสนอความคิดรวบยอดและความเชื่อมโยงของกรอบความคิด โดยการใช้เส้นเป็นตัวเชื่อมโยง อาจจัดทำเป็นรายบุคคลหรืองานกลุ่ม แล้วนำเสนอผลงานต่อผู้เรียนอื่นๆ จากนั้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียน คนอื่นได้ซักถามและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

10) การเรียนรู้แบบกระบวนการวิจัย คือ กิจกรรมที่อิงกระบวนการวิจัย โดยให้ผู้เรียนกำหนดหัวข้อที่ต้องการเรียนรู้ วางแผนการเรียน เรียนรู้ตามแผน สรุปความรู้หรือสร้างผลงาน และสะท้อน ความคิดในสิ่งที่ได้เรียนรู้หรืออาจเรียกว่าการสอนแบบโครงงานหรือการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, หน้า 5) การจัดค่ายยุวชน คนคุณธรรม เป็นแนวทางหนึ่งในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ตามศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติ ให้เป็นรูปธรรมซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวจะต้องฝากภาวะผู้นำให้แก่นักเรียนแกนนำเพื่อไปเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนผ่านการจัดค่ายยุวชนคน คุณธรรม ที่เน้นให้นักเรียนทุกคนในโรงเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ผ่านการจัดทำโครงการพัฒนาจริยคุณและการปฏิบัติกิจกรรมอื่นๆ เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายนั่นคือนักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง ปฏิบัติตนเป็นคนดีของครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและสังคม ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างคนดีให้บ้านเมืองต่อไป

2.6.1.2 กิจกรรมโครงการพัฒนาจริยคุณ (โครงการคุณธรรม)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, หน้า 5) การจัดทำโครงการพัฒนาจริยคุณโดยใช้ “โครงการคุณธรรม”ตามแนวทางมูลนิธิยุวสถิรคุณ (มยส.) เป็นเครื่องมือในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในโรงเรียน ถือเป็นกลไกสังคมในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เป็นพฤติกรรมเชิงบวก ตลอดจนเป็นกิจกรรมหนึ่งที่กำหนดให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ได้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินโครงการตามแผนปฏิบัติการ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำโครงการคุณธรรมในหลายรูปแบบ ได้แก่ การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โครงการพิเศษอื่น ๆ เป็นต้น โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน อันจะส่งผลดีในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมในระยะยาว โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุน มีครูแกนนำและนักเรียนแกนนำเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการในโรงเรียนจนส่งผลให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมเชิงบวกสอดคล้องกับคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนต่อไป

2.6.1.3 กิจกรรมคืนคุณธรรมสู่ห้องเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, หน้า 5) การจัดกิจกรรมคืนคุณธรรมสู่ห้องเรียนเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการคุณธรรมอัตลักษณ์ของสถานศึกษาหรือกรอบแนวคิดคุณธรรม 5 ประการตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. หรือแต่ละห้องเรียนสามารถกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์เพิ่มเติมเป็นของห้องเรียนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของนักเรียนแต่ละห้องเรียนได้โดยครูและนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหา สาเหตุแนวทางแก้ไขและจัดกิจกรรมโครงการคุณธรรมระดับห้องเรียน หรือกิจกรรมอื่นที่สอดคล้องกับคุณธรรมอัตลักษณ์ ทั้งนี้เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนปฏิบัติตนเป็นคนดีของห้องเรียนต่อไป

2.6.2 โครงการสร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนคุณธรรม

2.6.2.1 กิจกรรมนิเทศ กำกับ ติดตามโรงเรียนคุณธรรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, หน้า 5) ปีงบประมาณ 2560 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แจงให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาคัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ร้อยละ 35 ของจำนวนโรงเรียนในแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและจะเข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ครบทุกโรงเรียนในงบประมาณ 2561 โดยได้จัดประชุมผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. จากทุกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมตามรูปแบบของมูลนิธิยุวสถิรคุณ และนำความรู้ไปจัดอบรมขยายผลให้แก่ผู้บริหารและครูโรงเรียนคุณธรรมในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารและครูที่ผ่านการอบรมนำความรู้ไปขยายผลให้แก่บุคลากรในโรงเรียนและร่วมกันขับเคลื่อนไปสู่การเป็นโรงเรียนคุณธรรมได้ตามเป้าหมายซึ่งการขับเคลื่อนและพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมจะประสบความสำเร็จได้นั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง ได้แก่ การนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องของผู้นิเทศ ซึ่งประกอบด้วย ผู้นิเทศจากสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษา ทีมเคลื่อนที่เร็ว (RT) ทีมขับเคลื่อนด่วนพิเศษ (Express Moral Service : EMS) และ คณะทำงานส่วนกลาง ซึ่งผู้นิเทศดังกล่าวจะใช้รูปแบบการนิเทศแบบกัลยาณมิตรให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือโรงเรียนและติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานของโรงเรียน ตลอดจนประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานในแต่ละระดับโดยใช้รูปแบบการรายงานตามที่สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด โดยก่อนที่จะมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานจะแจ้งให้โรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำฐานข้อมูลโรงเรียนคุณธรรม เพื่อเป็นสารสนเทศก่อนลงพื้นที่ต่อไป ผู้นิเทศแต่ละคณะจะดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม ดังนี้

- 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีการนิเทศ กำกับ ติดตามโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. อย่างน้อยโรงเรียนละ 1 - 2 ครั้งต่อภาคเรียน
- 2) ทีมเคลื่อนที่เร็ว (RT) จะนิเทศ กำกับ ติดตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและ สุ่มโรงเรียน อย่างน้อยโรงเรียนละ 2 ครั้งต่อภาคเรียน
- 3) ทีมขับเคลื่อนด่วนพิเศษ (EMS) จะนิเทศ กำกับ ติดตามเขตตรวจราชการและ สุ่มนิเทศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนอย่างน้อย 1 ครั้งต่อภาคเรียน
- 4) คณะทำงานส่วนกลาง จะนิเทศ กำกับ ติดตามการทำงานของทีมนักขับเคลื่อนด่วนพิเศษ (EMS) และสุ่มนิเทศทีมเคลื่อนที่เร็ว (RT) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนอย่างน้อย 1 ครั้ง ต่อภาคเรียน ผู้นิเทศแต่ละคณะจะต้องรายงานผลการนิเทศ กำกับ ติดตามลงในแบบรายงาน โดยทุกคณะรายงาน (สำหรับโรงเรียนคุณธรรมรายงานผลการดำเนินงานตามแบบรายงานที่กำหนด ซึ่งเป็นแบบรายงานเดียวกับของมูลนิธิยุวสถิรคุณ)

2.6.2.2 กิจกรรมโรงเรียนดีต้องมีที่ยืน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, หน้า 5)การจัดกิจกรรม โรงเรียนดีต้องมีที่ยืน จัดทำขึ้นเพื่อให้โรงเรียนใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบกระบวนการดำเนินงาน และยกระดับคุณภาพโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยใช้เกณฑ์การตรวจสอบคุณภาพแต่ละระดับ โดยแต่ละระดับมีเกณฑ์การตรวจสอบที่แตกต่างกันซึ่งโรงเรียนสามารถศึกษาและนำไปใช้ในการ พัฒนาโรงเรียนในการตรวจสอบคุณภาพและยกระดับคุณภาพโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีเกณฑ์ การตรวจสอบคุณภาพ 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 1 ดาว ★ (โรงเรียนตรวจสอบตนเอง)

มีเกณฑ์การตรวจสอบดังนี้

- 1) โรงเรียนจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี/โครงการ/กิจกรรมด้านคุณธรรมที่เป็นระบบต่อเนื่อง
- 2) โรงเรียนดำเนินการค้นหาปัญหา สาเหตุ กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกและคุณธรรม ในการแก้ปัญหา กำหนดกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์ ผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียนปฏิบัติตามคุณธรรม อัตลักษณ์ของโรงเรียนหรือกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
- 3) โรงเรียนมีการจัดค่ายยุวชน คนคุณธรรม
- 4) โรงเรียนจัดกิจกรรมคืนคุณธรรมสู่ห้องเรียน

- 5) นักเรียนประพฤติปฏิบัติตนตามคุณธรรมอัตลักษณ์หรือกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
- 6) ครูมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการคุณธรรมอัตลักษณ์หรือตามกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยผ่านโครงการคุณธรรมและกิจกรรมอื่น ๆ
- 7) มีผลงานโครงการคุณธรรมระดับห้องเรียน
- 8) โรงเรียนสะอาด บรรยากาศร่มรื่น สวยงาม ปลอดภัย มีสถานที่ในการปลูกฝังปฏิบัติ
ด้านคุณธรรม

9) นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามคุณธรรมอัตลักษณ์หรือตามกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของนักเรียนทั้งหมด (ของปีที่ขอรับการตรวจสอบ)

*** หมายถึง โรงเรียนส่งผลการตรวจสอบตนเองไปให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
รับรอง

ระดับ 2 ดาว ★★ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้ตรวจสอบ)

มีเกณฑ์การตรวจสอบดังนี้

- 1) โรงเรียนสมัครเข้ารับการยกระดับเป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 2 ดาว
- 2) โรงเรียนรายงานผลการจัดกิจกรรมการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เอกสารประกอบ
- 3) โรงเรียนดำเนินการยกระดับโดยจัดกิจกรรมในระดับ 1 ดาว ครบทุกข้อ
- 4) โรงเรียนมีนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดี
- 5) โรงเรียนจัดทำโครงการพัฒนาจริยคุณ
- 6) ครูมีการสร้างเครือข่ายในโรงเรียน
- 7) ครูมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณธรรมอัตลักษณ์หรือตามกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยผ่านโครงการคุณธรรมและกิจกรรมอื่น ๆ
- 8) ผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียนปฏิบัติตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนหรือกรอบแนวคิด โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
- 9) นักเรียนจัดตั้งกลุ่ม/ชุมนุม/ชมรมตามความสนใจ ปฏิบัติกิจกรรมด้านคุณธรรม
- 10) นักเรียนสามารถนำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปองค์ความรู้จากโครงการคุณธรรม
ขยายผลภายในโรงเรียน
- 11) โรงเรียนมีการประเมินและสรุปผลการดำเนินงานตามโครงการด้านคุณธรรม/กิจกรรม
ด้านคุณธรรม
- 12) นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามคุณธรรมอัตลักษณ์หรือตามกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด (ของปีที่ขอรับการตรวจสอบ)

*** หมายถึง โรงเรียนส่งผลการตรวจสอบยกระดับคุณภาพ 2 ดาว สามารถขอรับการตรวจสอบ
ในระดับ 3 ดาวหรือข้ามไปขอรับการตรวจสอบในระดับ 4 ดาวได้

ระดับ 3 ดาว ★★ ★ (ทีมเคลื่อนที่เร็ว (RT) เป็นผู้ตรวจสอบ)

มีเกณฑ์การตรวจสอบดังนี้

- 1) โรงเรียนสมัครเข้ารับการยกระดับเป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 3 ดาว
 - 2) รายงานผลการจัดกิจกรรมการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. /เอกสารประกอบ ระดับ 3 ดาว
 - 3) มีการดำเนินการยกระดับโดยจัดกิจกรรมในระดับ 2 ดาว ครบทุกข้อ
 - 4) โรงเรียนมีนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดีที่ผ่านการพัฒนาต่อเนื่อง
 - 5) โรงเรียนมีแผนภูมิการดำเนินงานด้านคุณธรรม มีการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. และนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาตามคุณธรรม
 - 6) โรงเรียนมีการจัดทำเอกสารเผยแพร่ เช่น แผนพับ วารสารหนังสือ และอื่นๆ
 - 7) โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียน
 - 8) โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาผู้นำเยาวชนด้านคุณธรรม
 - 9) โครงการคุณธรรมเป็นแบบอย่างให้กับโรงเรียนอื่นได้
 - 10) นักเรียนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในการการจัดกิจกรรมตามคุณธรรมอัตลักษณ์หรือกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
 - 11) นักเรียนได้รับรางวัลคุณธรรมในระดับต่าง ๆ
 - 12) ครูมีผลงานและนำผลงานจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 - 13) ครูมีการสร้างเครือข่ายด้านคุณธรรมกับครูโรงเรียนอื่น
 - 14) โรงเรียนมีการประเมินและสรุปผลการดำเนินงานตามโครงการและกิจกรรมด้านคุณธรรม
 - 15) กลุ่ม/ชุมนุม/ชมรมของนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมขยายผลแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านคุณธรรมระหว่างโรงเรียน
 - 16) นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามคุณธรรมอัตลักษณ์หรือตามกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมด (ของปีที่ขอรับการตรวจสอบ)
- *** หมายถึง โรงเรียนที่ได้รับการตรวจสอบยกระดับคุณภาพ 3 ดาว สามารถขอรับการตรวจสอบในระดับ 4 ดาว หรือข้ามไปขอรับการตรวจสอบในระดับ 5 ดาวได้

ระดับ 4 ดาว ★★ ★ ★ (ทีมขับเคลื่อนคุณธรรมด่วนพิเศษ (EMS) เป็นผู้ตรวจสอบ)

มีเกณฑ์การตรวจสอบดังนี้

- 1) โรงเรียนสมัครเข้ารับการยกระดับเป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 4 ดาว
- 2) รายงานผลการจัดกิจกรรมการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. /เอกสารประกอบ ระดับ 4 ดาว
- 3) ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรมโดยเป็นวิทยากรด้านคุณธรรมผ่านการประเมินที่เกี่ยวข้องกับด้านคุณธรรม มีผลงานทางวิชาการ นวัตกรรมหรือผลงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทางด้านคุณธรรมและเป็นผู้นำกิจกรรมด้านคุณธรรมในระดับต่าง ๆ
- 4) มีการดำเนินการยกระดับโดยจัดกิจกรรมในระดับ 3 ดาวทุกข้อพร้อมเอกสารหลักฐานรายงานในระดับ 3 ดาว

- 5) มีนวัตกรรมการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของครูผู้คุณธรรม
- 6) มีการจัดกิจกรรมครอบครัวคุณธรรม
- 7) ผู้บริหารสถานศึกษาและหรือครูได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็น 10,000 ครูชน คนคุณธรรม ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป
- 8) มีการเผยแพร่โครงการคุณธรรมสู่สาธารณชนในรูปแบบต่างๆ เช่น เอกสาร แผ่นพับ สื่อสิ่งพิมพ์ เสียงตามสาย
- 9) ครูมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการคุณธรรมอัตลักษณ์หรือตามกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยผ่านโครงการคุณธรรมและกิจกรรมอื่น ๆ
- 10) นักเรียนสร้างเครือข่ายผู้นำเยาวชนกับโรงเรียนอื่น
- 11) นักเรียนทำโครงการคุณธรรมตามคุณธรรมอัตลักษณ์ หรือกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. นำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปองค์ความรู้จากโครงการคุณธรรม สามารถเป็นแบบอย่างให้กับโรงเรียนอื่นได้ รวมถึงมีการเผยแพร่สู่สาธารณชนในรูปแบบต่าง ๆ
- 12) กลุ่ม / ชุมนุม / ชมรม ปฏิบัติกิจกรรมขยายผลแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านคุณธรรมกับชุมชน
- 13) ครูเป็นแบบอย่างและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติจากบุคคล หน่วยงาน องค์กรภายในหรือภายนอก ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือระดับเขตตรวจราชการ
- 14) ครูมีผลงานและนำผลงานจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือระดับเขตตรวจราชการ
- 15) นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามคุณธรรมอัตลักษณ์ หรือตามกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ของนักเรียนทั้งหมด (ของปีที่ขอรับการตรวจสอบ)

ระดับ 5 ดาว ★★★★★ (คณะทำงานส่วนกลางจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้ตรวจสอบ)

มีเกณฑ์การตรวจสอบดังนี้

- 1) โรงเรียนสมัครเข้ารับการยกระดับเป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 5 ดาว
- 2) รายงานผลการจัดกิจกรรมการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. / เอกสาร ประกอบระดับ 5 ดาว
- 3) รายงานผลการจัดกิจกรรมการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. / เอกสาร ประกอบระดับ 4 ดาวครบทุกข้อแล้ว
- 4) ครูเป็นแบบอย่างและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติจากบุคคล หน่วยงาน องค์กรภายในหรือภายนอก ระดับภูมิภาค/ประเทศ
- 5) ครูมีความประพฤติปฏิบัติตนตามคุณธรรมอัตลักษณ์ หรือกรอบแนวคิดของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. 5 ประการ และเป็นแบบอย่างที่ดี
- 6) ครูมีผลงานและนำผลงานจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระดับภูมิภาค /ประเทศ
- 7) โรงเรียนมีข้อมูลสารสนเทศด้านคุณธรรม มีการจัดป้ายนิเทศด้านคุณธรรม จัดทำเอกสารเผยแพร่และเผยแพร่ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์

8) โรงเรียนผ่านการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในระดับสูงขึ้นไป

9) โรงเรียนมีกิจกรรมนิเทศ กำกับ ติดตามโรงเรียนคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง

10) โรงเรียนมีการสร้างเครือข่าย โรงเรียน หน่วยงานภายนอกและมีการสร้างเครือข่ายกับองค์กร หน่วยงาน มูลนิธิและแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ ชัดเจนเป็นรูปธรรม

11) เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหารโรงเรียน ครูบุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน

12) มีนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดีในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และการบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน

13) เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

14) นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามคุณธรรมอัตลักษณ์ หรือตามกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ไม่น้อยกว่าร้อยละ 100 ของนักเรียนทั้งหมด (ของปีที่ขอรับการตรวจสอบ)

2.6.3 โครงการเสริมสร้างคุณธรรมให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ “โรงเรียนคุณธรรม”

2.6.3.1 กิจกรรม 10,000 ครูชน คนคุณธรรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, หน้า 5) กิจกรรม 10,000 ครูชนคนคุณธรรมตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มุ่งปลูกฝังให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการปลูกฝังคุณธรรมตามคุณธรรมอัตลักษณ์ หรือกรอบแนวคิดคุณธรรม 5 ประการ ได้แก่ 1)ความพอเพียง 2)ความกตัญญู 3)ความซื่อสัตย์สุจริต 4)ความรับผิดชอบ และ 5)อุดมการณ์คุณธรรมเพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณธรรมและร่วมกันพัฒนาประเทศชาติบ้านเมือง ให้เจริญก้าวหน้ามั่นคงตลอดไป ดังนั้น เพื่อเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติให้กำลังใจผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนาตนเอง ด้านคุณธรรมจริยธรรม และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ให้ประสบความสำเร็จอย่างมีคุณภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จึงดำเนินการจัดกิจกรรม 10,000 ครูชน คนคุณธรรม โดยการพิจารณาคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษาและครูให้ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ ในด้านคุณธรรมจริยธรรม ในแต่ละระดับ ได้แก่ ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ระดับเขตตรวจราชการ ระดับภาคและระดับประเทศโดยนำกรอบแนวคิดคุณธรรม 5 ประการของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มากำหนดประเด็นและเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษาและครูเพื่อรับการยกย่องเชิดชูเกียรติ เป็นปูชนียบุคคล “10,000 ครูชนคนคุณธรรม”

2.6.3.2 กิจกรรมพัฒนานวัตกรรมสร้างสรรค์คนดี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, หน้า 5) การผลิตนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดี ผู้บริหารหรือครูต้องศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎีและผลงานการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาผสมผสานกับประสบการณ์ของตนเอง เพื่อผลิตนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดีให้เหมาะสมกับโรงเรียน

ปัจจัยความสำเร็จของการผลิตนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดีในโรงเรียนคุณธรรม ต้องมีนโยบายที่ชัดเจน ในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนา จนเกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมและมีเจตคติที่ดีในการพัฒนาคุณธรรมอัตลักษณ์

การผลิตนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดีควรเริ่มจากการสำรวจปัญหาด้านคุณธรรมในสถานศึกษา วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษาผลิตนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหา นำนวัตกรรมที่ผลิตไปทดลองใช้ (Try out) แล้วนำมาปรับปรุงจนเกิดประสิทธิภาพ นำนวัตกรรมไปใช้จริงในสถานศึกษา ถ้าสำเร็จรายงานผลการใช้นวัตกรรมแต่ถ้าไม่สำเร็จต้องนำไปสู่กระบวนการปรับปรุง และนำไปใช้อีกครั้งหนึ่งจนประสบความสำเร็จแล้วจึงเขียนรายงานการใช้นวัตกรรม รวมทั้งเผยแพร่ การใช้นวัตกรรมและส่งผลงานเข้าพิจารณาคัดเลือกนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดีในแต่ละระดับต่อไป

การพิจารณาคัดเลือกนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดีเป็นการพิจารณาผลงานของผู้บริหารและ ครูผ่านเอกสารหลักฐานที่เกิดจากการปฏิบัติจริงและนำเสนอผลงานที่ประสบความสำเร็จนั้นด้วยตนเอง เป็นผลงานตามสภาพจริงที่ผู้บริหารและครูผลิตขึ้นเป็นผลงานที่มีคุณภาพสามารถตรวจสอบได้ ผลการคัดเลือกจะเป็นการยืนยันคุณภาพของผลงานและเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติ เผยแพร่แลกเปลี่ยน เรียนรู้ และส่งผลให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมต่อไป ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ผู้บริหารและครูผลิตขึ้น เพื่อใช้ในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. และใช้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนที่มุ่งเน้นกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมตามคุณธรรมอัตลักษณ์และพฤติกรรมบ่งชี้ เชิงบวกและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม

การผลิตนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดีเป็นการผลิตนวัตกรรมด้านการบริหารของผู้บริหาร สถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่จะนำผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จ เป็นคนดีของสังคม การผลิตนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดีของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต้องคิดค้นวิธี ที่เหมาะสมกับบริบทของปัญหาและความต้องการด้านการพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนซึ่งสามารถ ดำเนินการได้ตามขั้นตอน ต่อไปนี้

1) การสำรวจปัญหาด้านคุณธรรมในสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาและครูสำรวจ ปัญหาด้านคุณธรรมในสถานศึกษาทั้งด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งพฤติกรรม ของผู้เรียนแล้วนำมาจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเพราะปัญหาอาจเกิดจากปัจจัยภายใน เช่น กระบวนการบริหารกระบวนการจัดการเรียนการสอน พฤติกรรมผู้เรียนด้านคุณธรรม และปัจจัยภายนอก ที่เกิดจากผู้ปกครองและชุมชน เป็นต้น

2) วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษา การวิเคราะห์ปัญหา และความต้องการพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษา เริ่มจากการวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา และความต้องการพัฒนาคุณธรรมเป้าหมาย เพื่อให้เป็นคุณธรรมอัตลักษณ์หรือตามกรอบแนวคิด ของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและครูต้องคิดวิธีการแก้ปัญหาเพื่อนำไปสู่การ ผลิตนวัตกรรม

3) ผลิตนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหา การผลิตนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรเริ่มจากการศึกษาเอกสาร หรือนวัตกรรมของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาคุณธรรมแก่นักเรียนหรือศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมแล้วนำมาใช้ในการผลิตนวัตกรรมให้สอดคล้องกับคุณธรรมอัตลักษณ์ ของโรงเรียนหรือตามกรอบแนวคิดของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ

4) นำนวัตกรรมไปทดลองใช้ (Try out) นำนวัตกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผลิตไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนและหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมก่อนนำไปใช้จริง

5) ปรับปรุงจนเกิดประสิทธิภาพนำผลที่ได้จากการทดลองใช้นวัตกรรมมาหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมจากนั้นปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้นวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ จึงจะนำไปใช้จริง

6) นำนวัตกรรมไปใช้จริงในสถานศึกษานำนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูที่ผ่านการทดลองใช้ และปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปใช้จริงกับนักเรียนทุกคนในโรงเรียน เพื่อให้บรรลุตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนหรือตามกรอบแนวคิดของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ถ้านวัตกรรมที่นำไปใช้บรรลุผลหรือประสบความสำเร็จผู้บริหารสถานศึกษาและครู เขียนรายงานการใช้นวัตกรรมเสนอหน่วยงานต้นสังกัดในกรณีนวัตกรรมที่นำไปใช้ไม่บรรลุผลหรือไม่ประสบความสำเร็จผู้บริหาร สถานศึกษาหรือครูต้องนำนวัตกรรมไปปรับปรุงใหม่แล้ว นำมาใช้จริงอีกครั้งหนึ่ง

7) รายงานผลการใช้นวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาและครูรายงานผลการใช้นวัตกรรมสร้างสรรค์คนดีตามแบบรายงานที่กำหนด โดยเขียนเป็นรายงานตามรูปแบบนำเสนองาน ดังนี้

บทที่ 1 ความเป็นมา

บทที่ 2 เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 การผลิตและการใช้นวัตกรรม

บทที่ 4 ผลการใช้นวัตกรรม

บทที่ 5 ปัจจัยความสำเร็จ ข้อเสนอแนะ และการเผยแพร่

ภาคผนวก ภาพประกอบ (ถ้ามี)

จากแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ศึกษาวิเคราะห์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานโครงการสู่โรงเรียนในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาโรงเรียนตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ทั้งด้านโรงเรียนด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน และด้านนักเรียน เกิดการพัฒนาคุณธรรมอัตลักษณ์ตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 5 ประการตามเป้าหมายของโครงการ

3. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online)

3.1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่มีการแพร่ระบาดอย่างหนักเป็นวงกว้าง ซึ่งส่งผลกระทบต่อวงการศึกษามาก เนื่องจากโรงเรียน

ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนที่โรงเรียน (ON SITE) ได้โดยตรง การมาเรียนที่โรงเรียนของนักเรียน และครูผู้สอนที่มีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนนั้นเป็นเรื่องยากเพราะเป็นความเสี่ยงหรือมีโอกาสที่ทุกชีวิตจะได้รับการแพร่เชื้อได้ง่ายจากการสัมผัสหรือทางระบบทางเดินหายใจ ทางศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กระทรวงสาธารณสุขจึงมีมาตรการ “อยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ” ขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564, หน้า 2) เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กระทรวงศึกษาธิการได้ให้สถานศึกษาในสังกัดและในกำกับปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษนี้ ตั้งแต่วันที่ 4-31 มกราคม 2564 พร้อมทั้งให้ส่วนราชการต้นสังกัดกำหนดแนวทางแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ไม่สามารถเปิดเรียนได้ตามปกติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้จัดรูปแบบการเรียนการสอนทางไกลขึ้นเพื่อความปลอดภัยของนักเรียน ผู้ปกครอง และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยมีแนวทางหลักในการจัดการเรียนการสอนคือการเรียนผ่าน DLTV ผ่านสัญญาณระบบดาวเทียม (Satellite) และผ่านช่องทางการเรียนรู้เว็บไซต์และ Application ของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในพระบรมราชูปถัมภ์สนับสนุนเนื้อหาสาระการเรียนรู้ของระดับปฐมวัยถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำหรับการเรียนรู้ของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ให้ใช้การสื่อสารแบบทางไกลหรือด้วยวิธีอิเล็กทรอนิกส์ เช่น Google Meet, MSTEams, ZOOM, Webex Meet, Hangouts หรือเครื่องมืออื่นๆ ผ่านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ต (ONLINE) ทั้งนี้โรงเรียนสามารถออกแบบการจัดการเรียนการสอนเองได้ตามความเหมาะสมและจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ระลอกใหม่ โรงเรียนจำเป็นต้องได้รับการอนุญาตจากศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จังหวัด(ศบค.จังหวัด) สำหรับโรงเรียนที่มีนักเรียนจำนวนน้อยและมีพื้นที่เพียงพอในการจัดการเรียนการสอนได้แบบปกติ ให้โรงเรียนปฏิบัติตามมาตรการและแนวทางการดำเนินงานเพื่อเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สำหรับโรงเรียนที่มีนักเรียนจำนวนมากแต่พื้นที่น้อยให้จัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานระหว่างการเรียนที่โรงเรียน (ON SITE) การเรียนผ่าน DLTV(ON-AIR) และการเรียนผ่านออนไลน์ (ONLINE) โดยให้นักเรียนสลับกันมาเรียนและมาสอบที่โรงเรียนโดยโรงเรียนใช้ข้อสอบคู่ขนาน (PARALLEL EXAMINATION)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช (2564) ได้มีมาตรการด้านรูปแบบการจัดการเรียนการสอนทางไกลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ระลอกใหม่ โดยได้กำหนดรูปแบบการจัดการเรียนการสอน จำนวน 5 รูปแบบได้แก่

1) แบบ ON SITE ดำเนินการได้ในกรณีที่โรงเรียนอยู่ในพื้นที่ปลอดภัย โดยมีมาตรการรองรับ เว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) และได้รับการอนุมัติจาก ศบค.จังหวัด (รูปแบบนี้ไม่อนุญาตให้ดำเนินการในสถานการณ์ปัจจุบันเฉพาะจังหวัดนครศรีธรรมราช)

2) แบบ ON-AIR เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบทางเดียว ผ่านระบบสื่อสารช่องทางหลักโดยส่งสัญญาณครูผู้สอนต้นทางมาจากโรงเรียนวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ช่องทางสื่อสารหลัก คือ ส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม (DLTV) ออกอากาศส่งสัญญาณผ่านดาวเทียมไทยคมแบบ KU-BAND และแบบ C-BANDHD และ ส่งสัญญาณผ่านทีวีดิจิตอล (DLTV) ช่องทางการรับชม DLTV ผ่านอินเทอร์เน็ต (NEW DLTV) ระดับมัธยมศึกษา ผ่านช่องทางที่ 6 You Tube ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6

3) แบบ ON DEMAND ส่งสัญญาณ DLTV ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (NEWDLTV) เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบทางเดียวมีครูสอนจากต้นทาง สามารถเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ทั้งอินเทอร์เน็ตบ้านและมีมือถือ เช่น อุปกรณ์ปลายทางที่ต้องเตรียมระบบอินเทอร์เน็ต Computer, Tablet , Smartphone , Smart TV หรือผ่าน App DLTV ผ่านเว็บไซต์ DLTV.ac.th , You Tube โดยผู้เรียนสามารถรับชมซ้ำและย้อนหลังได้

4) แบบ ONLINE ใช้ช่องทางการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตผ่านระบบ Web Conference เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบสองทางที่นิยมใช้กันมากในระดับชั้นมัธยมและอุดมศึกษาโดยใช้ Google App For Education , Microsoft Office 365 For Education , DEEP , Zoom , Webex , MS TEAM , Class Room และโปรแกรมประยุกต์อื่น ๆ ตามความเหมาะสม

5) แบบ ON-HAND คือ การให้แบบฝึกหัดให้กลับบ้านไปทำที่บ้าน อาจใช้ร่วมกับรูปแบบอื่น ๆ ตามบริบทของท้องถิ่น ในกรณีที่นักเรียนมีทรัพยากรไม่พร้อมในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบแรกๆ

จักรกฤษณ์ โปตาพล (2563) ได้กล่าวถึง การออกแบบบทเรียนออนไลน์ ความต้องการในการออกแบบการนำเสนอการจัดการเรียนการสอนและการฝึกอบรมผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจำเป็นที่จะต้องทำการวิเคราะห์อย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อความรู้และความเข้าใจทั้งในด้านศักยภาพของอินเทอร์เน็ตและทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่อยู่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตกระบวนการและวิธีในการประยุกต์ทฤษฎีการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อให้สามารถดึงเอาศักยภาพที่มีอยู่ของอินเทอร์เน็ตออกมาและโดยทั่วไปการออกแบบจะใช้หลักการ ADDIE Model ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนารูปแบบการสอนที่นักออกแบบการเรียนการสอนและนักพัฒนาการฝึกอบรมนิยมใช้กัน ซึ่ง ADDIE Model มีลำดับการพัฒนาเป็น 5 ขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ (Analysis Phase) ในขั้นนี้เป็นการทำความเข้าใจปัญหาการเรียนการสอน เป้าหมายของรูปแบบการสอนและวัตถุประสงค์ที่จะสร้างขึ้น ตลอดจนจนสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ความรู้พื้นฐานและทักษะของผู้เรียนที่จำเป็นต้องมี โดยพิจารณาจากคำถาม เพื่อการวิเคราะห์ดังนี้

- ใครคือกลุ่มเป้าหมายและเขาต้องมีคุณลักษณะอย่างไร
- ระบุพฤติกรรมใหม่ที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นกับผู้เรียน
- มีข้อจำกัดในการเรียนรู้ที่มีอยู่อะไรบ้าง
- อะไรที่เป็นทางเลือกสำหรับการเรียนรู้ที่มีอยู่บ้าง

- หลักการสอนที่พิจารณาเป็นแบบไหน อย่างไร

- มีช่วงเวลาการพัฒนาเป็นอย่างไร

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนการออกแบบ (Design Phase) ขั้นตอนการออกแบบประกอบด้วยการสร้างจุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดเครื่องมือวัด ประเมินผล แบบฝึกหัด เนื้อหา วางแผนการสอนและเลือกสื่อการสอน ขั้นตอนการออกแบบควรจะทำอย่างเป็นระบบและมีเฉพาะเจาะจง โดยความเป็นระบบนี้หมายถึง ตรรกะมีระเบียบแบบแผนของการจำแนกการพัฒนาและการประเมินแผนยุทธวิธีที่วางไว้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย สำหรับความเฉพาะเจาะจง หมายถึง แต่ละองค์ประกอบของการออกแบบรูปแบบการอนจะต้องเอาใจใส่ทุกรายละเอียด ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

- จำแนกเอกสารของการออกแบบการสอนให้เป็นหมวดหมู่ ทั้งด้านเทคนิคยุทธวิธีในการออกแบบการสอนและสื่อ

- กำหนดยุทธศาสตร์การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่คาดหวังในแต่ละกลุ่ม (cognitive, affective, psychomotor)

- สร้างสตอรี่บอร์ด

- ออกแบบ User interface และ User Experiment

- สร้างสื่อต้นแบบ

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนการพัฒนา (Development Phase) ขั้นตอนการพัฒนาคือขั้นที่ผู้ออกแบบสร้างส่วนต่างๆ ที่ได้ออกแบบไว้ ในขั้นของการออกแบบซึ่งครอบคลุมการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลสร้างแบบฝึกหัด สร้างเนื้อหาและการพัฒนาโปรแกรม สำหรับสื่อการสอนเมื่อเรียบร้อยแล้วทำการทดสอบเพื่อหาข้อผิดพลาดเพื่อนำผลไปปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนการนำดำเนินการ (Implementation Phase) ในขั้นตอนการดำเนินการนี้หมายถึง ขั้นของการสอนโดยอาจจะเป็นรูปแบบชั้นเรียน การฝึกอบรมหรือห้องทดลองหรือรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้คอมพิวเตอร์ โดยจุดมุ่งหมายของขั้นตอนนี้คือ การสอนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะต้องให้การส่งเสริมความเข้าใจของผู้เรียนสนับสนุนการเรียนรู้อบรมของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ที่ตั้งไว้

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นตอนการประเมินผล (Evaluation Phase) ขั้นตอนการประเมินผลประกอบด้วย 2 ส่วน คือ การประเมินผลรูปแบบ (Formative) และการประเมินผลในภาพรวม (Summative) การประเมินผลรูปแบบคือ การนำเสนอในแต่ละขั้นของ ADDIE Process ซึ่งเป็นการประเมินผลเพื่อพัฒนาและการประเมินผลในภาพรวม จะทำเมื่อการสอนเสร็จสิ้นเพื่อประเมินผลประสิทธิภาพการสอนทั้งหมด ข้อมูลจากการประเมินผลรวมโดยปกติมักจะถูกใช้เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับรูปแบบการสอน

ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดีและ ปัทมา สัจชาติ (2564 : ออนไลน์) กล่าวถึง รูปแบบสำหรับการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โรคอุบัติใหม่ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนในชั้นเรียน เห็นว่าควรเปลี่ยนให้ทุก ๆ ที่กลายเป็นโรงเรียน เพราะการเรียนรู้อย่างต้องดำเนินอยู่ แม้นักเรียนไม่สามารถไปโรงเรียนตามปกติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีมาตรการด้านการเรียนรู้ด้วยการเรียนทางไกลรูปแบบต่างๆ โดยพิจารณาจากเงื่อนไขความพร้อมด้านอุปกรณ์ ความพร้อมของผู้ปกครองและความพร้อมตามช่วงวัยของเด็กและสำหรับประเทศไทยความท้าทายในการเปลี่ยนครั้งนี้ ไม่ใช่แค่การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เท่านั้น แต่ควรเป็นการ “เปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาส” ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้ดีกว่าเดิม ดังนั้นมาตรการ การเรียนรู้ของไทยจึงไม่ควรปรับแค่กระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียน แต่ต้องปรับทั้งระบบการเรียนรู้ ที่ต้องสอดคล้องกันและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของเด็ก โดยควรดำเนินการ ดังนี้

1) กระชับหลักสูตรปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทราบ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยในปัจจุบันเน้นเนื้อหาหนัก ครูจำเป็นต้องใช้เวลามากเพื่อสอนได้ครบถ้วนและไม่เอื้อให้นักเรียนมีส่วนร่วม(Active Learning) เท่าที่ควรและหากยังใช้หลักสูตรเดิมในการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ครูจะต้องใช้เวลาสอนมากขึ้นเพื่อสอนให้ครบถ้วน การปรับหลักสูตรให้กระชับควบคู่ไปกับจัดลำดับความสำคัญรวมทั้งผ่อนคลายตัวชี้วัดเรื่องโครงสร้างเวลาเรียนจะสามารถช่วยลดความกดดัน เพื่อให้ครูสามารถนำไปวางแผนการสอนและใช้เวลาได้อย่างเหมาะสมรวมทั้งออกคู่มือหลักสูตรฉบับย่อสำหรับผู้ปกครองเพื่อสื่อสารให้เข้าใจถึงหลักสูตรที่เปลี่ยนแปลงไป

2) เพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียนและความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ ความยืดหยุ่นในการใช้เวลาและการเลือกรูปแบบการเรียน จะทำให้ครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่เหมาะสมและส่งเสริมการเรียนรู้รายบุคคล (personalized learning) ได้

3) ออกแบบหน่วยการเรียนรู้และสอนอย่างมีแผนที่เหมาะสมในสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ครูจะต้องเตรียมความพร้อมก่อนการสอนแบบใหม่ วิธีการหนึ่งคือ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สิ้นสุดลง ทั้งนี้ ควรเริ่มต้นโดยการจัดกลุ่มตัวชี้วัดให้เป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้แผนการเรียนรู้มีความยืดหยุ่น ตามสถานการณ์การระบาด

4) ยกระดับการประเมินเพื่อการพัฒนา (formative assessment) เพื่อไม่ให้เด็กเสียโอกาสพัฒนาความรู้และทักษะ เมื่อนักเรียนไปโรงเรียนตามปกติไม่ได้ครูกับนักเรียนก็จะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันลดลงทำให้ครูไม่สามารถติดตามพัฒนาการของนักเรียนได้เต็มที่อาจทำให้ไม่สามารถรู้ปัญหาของนักเรียนได้ทันเวลา โดยเฉพาะความรู้ด้านภาษาและการคำนวณ ซึ่งอาจจะส่งผลเสียต่อการเรียนรู้ระยะยาว การประเมินเพื่อพัฒนาจึงไม่สามารถลดหรือละทิ้งไปได้ทั้งการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (assessment for learning) ของเด็กเพื่อให้ครูทราบถึงกระบวนการเรียนรู้ของเด็กโดยจะสามารถให้ feedback กับเด็กและปรับแผนการเรียนรู้ได้ตรงตามสถานการณ์และการประเมิน ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ (assessment as learning) ของเด็กโดยครูเปิดโอกาสให้เด็กย้อนคิดถึงกระบวนการเรียน

ของตนเองกระบวนการนี้จะทำให้เด็กมีความรับผิดชอบและเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น รวมถึงเมื่อเด็กเข้าใจตนเองก็จะเป็นโอกาสที่จะวางแผนการเรียนรู้ของตนเองร่วมกับผู้ปกครองและครูได้

3.2 การจัดการห้องเรียนออนไลน์

ในการเรียนการสอนออนไลน์จำเป็นต้องมีการทำความเข้าใจถึงรายละเอียดการเรียนการสอนในแต่ละครั้งที่เข้าเรียน โดยผู้สอนจะต้องกำหนดกรอบเวลาการเรียนการสอนไว้อย่างชัดเจน ดังนี้

3.2.1 กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน ในแต่ละครั้งให้ชัดเจนว่ามีอะไรบ้าง เช่น ในการบรรยาย 1 ครั้งใช้เวลา 3 ชั่วโมง อาจมีกิจกรรมทักทาย เช็คชื่อ บรรยาย แบ่งกลุ่มทำงาน นำเสนอ อภิปราย สรุปและทำแบบทดสอบ เป็นต้น

3.2.2 กำหนดสื่อการเรียนการสอนในแต่ละกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การบรรยาย ผู้สอนไม่จำเป็นต้องเป็นการใช้บรรยายแบบออนไลน์ แต่ใช้การบรรยายอัดเป็นวิดีโอไว้สำหรับให้ผู้เรียนสามารถเปิดดูได้ตลอด

3.2.3 กำหนดระยะเวลาของแต่ละกิจกรรมการเรียนการสอนว่าใช้เวลาเท่าไร ในแต่ละกิจกรรม จะต้องแบ่งเวลาให้เหมาะสมและเป็นไปได้ในการเรียนการสอน เพราะการกำหนดเวลาต้องชัดเจนเพื่อไม่ให้เสียเวลาของรายวิชาอื่น ๆ ดังนั้นในกิจกรรมจะต้องดำเนินการไม่เกินเวลาของการบรรยายรวม

3.2.4 กำหนดว่ากิจกรรมการเรียนการสอนใดบ้าง ที่จะควรจะเป็นการออนไลน์ กิจกรรมใดบ้างควรจะทำออฟไลน์ เช่น กิจกรรมบางกิจกรรมอาจไม่จำเป็นต้องออนไลน์ แต่เป็นการให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองก่อน ก่อนที่จะเข้าสู่การออนไลน์ ดังนั้นในการบรรยาย 3 ชั่วโมง อาจจะแบ่งเป็นกิจกรรมที่ออฟไลน์ได้ เช่น การศึกษาเนื้อหาด้วยเอกสารประกอบการสอน การฟังบรรยายจากสื่อวิดีโอ เป็นต้น สำหรับการออนไลน์เลือกเฉพาะกิจกรรมที่ต้องการพบปะเห็นหน้ากัน เช่น การบรรยายสรุปเนื้อหาสำคัญ การนำเสนอ การอภิปราย เป็นต้น

3.3 การใช้สื่อในการเรียนการสอนออนไลน์

ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ตามทฤษฎีของกาเย่ (Robert Gagne) ต้องสร้างความน่าสนใจให้กับการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น การเลือกใช้สื่อมีความสำคัญ ผู้สอนสามารถใช้สื่อได้หลากหลายประเภทต่าง ๆ ที่ใช้ มีดังนี้

3.3.1 สื่อเอกสารโดยทั่วไป คือ สื่อประเภทตัวหนังสือที่เป็นเนื้อหาหลักและเนื้อหาประกอบที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาบทเรียนที่ทำการเรียนการสอนออนไลน์ สื่อประเภทนี้มีไว้สำหรับผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง

3.3.2 สื่อรูปภาพ โดยทั่วไปอาจเป็นภาพ Inforgraphic ที่เป็นการประมวลภาพรวมของเนื้อหาที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาของครมของบทเรียน หรือภาพไดอะแกรมของเนื้อหาบางส่วนที่ต้องการให้เห็นความเชื่อมโยงของเนื้อหา ตลอดจนรูปภาพทั่วไป ที่ผู้สอนนำมาประกอบเพื่อความชัดเจนของเนื้อหาซึ่งผู้สอนอาจจะสร้างขึ้นเอง หรือนำมาจากแหล่งข้อมูลอื่นก็ได้

3.3.3 Link URL ของข้อมูลในอินเทอร์เน็ตโดยทั่วไปผู้สอนใช้สำหรับให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพิ่มเติมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน

3.3.4 สื่อวิดีโอ โดยทั่วไปสื่อวิดีโอถือว่าสำคัญมากในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ เพราะเป็นการสร้างความน่าสนใจให้กับเนื้อหาของบทเรียน โดยในการเรียนการสอนออนไลน์ในระบบ MOOC ของ Thailand Cyber University ได้กำหนดเนื้อหาส่วนที่เป็นวิดีโอไว้ ร้อยละ 35 ของเนื้อหาในแต่ละบทเรียน อธิบาย สร้างวิชาออนไลน์ใน 4 ขั้นตอนง่าย ๆ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วางโครงสร้างหลักสูตร ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของการสร้างวิชาเรียนขึ้นมาวิชาหนึ่ง คำถามที่ผู้สอนต้องตอบให้ได้คือ เราจะสอนใคร ? และเขาจะได้รับประโยชน์อะไร? เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายนักเรียนต่างกัน เนื้อหาของสองวิชานี้ก็จะแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง เมื่อหากกลุ่มเป้าหมายเจอแล้ว ผู้สอนต้องวางแผนวิชาออนไลน์ของตนว่าจะมีจำนวนวิดีโอเท่าไร และแต่ละวิดีโอมีเนื้อหาอย่างไร โดยความยาวของแต่ละวิดีโอั้นไม่มีจำกัดแต่ขอให้จำไว้ว่าความตั้งใจของนักเรียนนั้นมีจำกัดความยาวของวิดีโอจึงควรจะกระชับที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ขั้นตอนที่ 2 เตรียมบทพูดและเอกสารประกอบให้พร้อม ผู้สอนควรจะเตรียมสอนเสมือนกับว่าตัวเองต้องไปพูดที่หน้าห้อง ไม่จำเป็นต้องละเอียดมากแต่ต้องรู้ในภาพใหญ่ว่า เราจะพูดอะไรในแต่ละบท และมีลำดับขั้นตอนอย่างไร การเตรียมตัวที่ดีจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียนมาก และที่สำคัญจะช่วยให้ผู้สอนประหยัดเวลาจากการที่ไม่ต้องมาอัดวิดีโอซ้ำแล้วซ้ำอีก

ขั้นตอนที่ 3 ถ่ายวิดีโอ เมื่อเตรียมตัวพร้อมแล้วขั้นตอนต่อไปก็คือการถ่ายวิดีโอโดยการถ่ายวิดีโอสามารถทำได้หลากหลายรูปแบบ คือ ถ่ายวิดีโอโดยการบันทึกหน้าจอคอมพิวเตอร์ถ่ายวิดีโอแบบเห็นหน้าผู้สอน แบบผสมผสานและถ่ายวิดีโอจากงานสัมมนา

ขั้นตอนที่ 4 ตัดต่อวิดีโอ การตัดต่อวิดีโอมีความสำคัญต่อการถ่ายทำวิดีโอในรูปแบบผสมผสานรูปแบบสัมมนาและผู้ที่ต้องการให้เสียงมีคุณภาพที่ดี โปรแกรมตัดต่อสามารถทำให้เราสลับภาพไปมาได้ ใส่เอฟเฟค และการ synchronize เสียงที่ถูกบันทึกจากเครื่องอัดเสียงภายนอก

3.4 การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน

ในการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนแบบออนไลน์นั้นจะแตกต่างจากการจัดการเรียนการสอนทั่วไป ทั้งนี้ เพราะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ มีความคาดหวังในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนที่เด่นชัด โดยเฉพาะด้านทักษะการวัดผลและประเมินผลการเรียน จึงไม่ควรเน้นการสอบ โดยวิธีทั่วไปในการดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนแบบออนไลน์ แบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

3.4.1 ระดับรายวิชา ควรมีการวัดผลประเมินผลแบบ 360 องศา คือ นำความสนใจใส่ใจในการเรียนการสอน การส่งงานสม่ำเสมอ การเข้าเรียนสม่ำเสมอ การร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อนการประเมินจากเพื่อนร่วมห้องเข้ามาช่วยในการประเมิน ดังนั้น การเก็บคะแนนในแต่ละครั้งในการเรียนจึงถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการประเมิน

3.4.2 ระดับชั้นเรียน หมายถึง อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ควรมีการวางแผนในการประเมินอย่างเป็นระบบ โดยดูว่าในระดับชั้นเรียนนั้นมีการจัดการเรียนการสอนที่รายวิชามีวิชาอะไรบ้าง เมื่อทราบแล้วควรมีการจัดทำการวัดประเมินร่วมในเชิงการทำ Project Based Learning โดยการวางแผนรวมรายวิชาเพื่อทำการประเมินร่วมกันซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้เรียนในการลดงานลงและเป็นการประเมินผลเชิงทักษะของผู้เรียน

3.5 อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์

ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์จากการปฏิบัติที่ผ่านมาพบปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

3.5.1 ทักษะของผู้สอน ถึงแม้ว่าจะมีการอบรมการจัดการเรียนการสอนระยะหนึ่งแล้ว และบางสถานที่ที่มีการอบรมการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แล้ว แต่เมื่อมีการปฏิบัติจริงยังมีผู้สอนบางท่านที่ยังเข้าใจในแนวคิดหรือการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการเรียนการสอนออนไลน์ การจัดการห้องเรียนที่บางครั้งครูบางท่านยังถนัดการบรรยายอย่างเดียวหนึ่งบรรยายตาม power point การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนยังคงยึดติดการสอบแบบเดิมเป็นหลัก

3.5.2 ความชำนาญการในเทคโนโลยี การเรียนการสอนออนไลน์เป็นการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ครูผู้สอนที่มีอายุมากแล้วยังไม่สามารถปรับตัวในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นจึงมีผลต่อการเรียนการสอนออนไลน์

3.5.3 การผลิตสื่อเพื่อใช้ในการเรียนการสอน โดยเฉพาะการผลิตสื่อวิดีโอเพื่อใช้ในการเรียนการสอนให้เกิดความน่าสนใจที่ครูผู้สอนโดยส่วนมาก ยังไม่มีความรู้และความสามารถผลิตสื่อเองได้

3.5.4 ขาดบุคลากรฝ่ายสนับสนุน การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ต้องมีบุคลากรฝ่ายสนับสนุนด้านเทคโนโลยีไว้คอยสนับสนุนครูผู้สอนที่ไม่ค่อยชำนาญในการใช้ รวมทั้งช่วยในการผลิตสื่อการสอนด้วย

3.5.5 ปัญหาด้านเทคนิค ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องไฟฟ้าดับคอมพิวเตอร์มีปัญหาระบบอินเทอร์เน็ต ล้วนก่อให้เกิดผลกระทบในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ทั้งสิ้น

3.5.6 ความพร้อมของผู้เรียน การขาดเครื่องมือในการเรียน ขาดสัญญาณอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้เรียนบางคนมีปัญหาอยู่ในสถานที่ห่างไกล

3.5.7 การเพิ่มขึ้นของต้นทุนในการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ก่อให้เกิดต้นทุนสำหรับการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการลงทุนในระบบฮาร์ดแวร์และค่าไฟฟ้าที่สูงขึ้น

พิริยะ ผลพิรุฬห์ (2563) กล่าวว่า จากการเฝ้าดูและประเมินการเรียนออนไลน์พบข้อสังเกตและข้อสรุปดังนี้

1) การเรียนออนไลน์เป็นเรื่องการปรับตัวของครูและนักเรียนครั้งใหญ่ โรงเรียนจะต้องมีการปรับตัวให้รวดเร็ว ควรมีการอบรมครูผู้สอนให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน

แบบออนไลน์ได้อย่างรวดเร็ว จะเป็นการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เน้นการคิดวิเคราะห์ เน้นการพูดคุย เน้นการสื่อสาร ทำให้การเรียนออนไลน์เป็นเรื่องที่ต้องปรับตัวสูงมากสำหรับครูและเด็ก เนื่องจาก ไม่สามารถทำกิจกรรมต่างๆ เหมือนกับการเปิดเรียนที่โรงเรียนได้

2) การเรียนออนไลน์เป็นเรื่องน่าเบื่อและเครียด การเรียนออนไลน์เป็นเรื่องที่น่าเบื่อ และเกิดความเครียดสำหรับนักเรียนบางคน เช่น เมื่อต้องทำตามตารางการเรียน มีเวลาตามคาบเรียน มีเวลาพักที่เด็กนักเรียนไม่ได้พักจริง เพราะต้องตามงานที่ทำไม่เสร็จจนเกิดความเครียดและการคาดหวัง ให้เด็กเล็กมีวินัย คุณาฬิกาเป็น ทำงานส่งตามตารางเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ไม่รวมกับที่พ่อแม่ บางคนต้องเสียเวลามากไปกับการช่วยเหลือลูกเรื่องการเรียน ทั้งยังต้องเตรียมอาหารให้ลูก

3) การเรียนออนไลน์เป็นเรื่องของความพร้อมของครู การเรียนออนไลน์เป็นการวางแผนของครูที่จะนำบทเรียนมาประยุกต์ให้สามารถเรียนโดยที่ไม่มีปฏิสัมพันธ์ 1 ต่อ 1 ได้ครูต้องสรรหา บทเรียน คลิป เอกสารการสอนที่เหมือนในห้องเรียน หาอุปกรณ์จริง ทดลองจริงให้ดูและต้องหาบทเรียน เพิ่มเติม สำหรับเรื่องที่ทดแทนด้วยการทำงานหน้าคอมพิวเตอร์ไม่ได้ ครูจึงต้องมีความพร้อมสูง

4) การเรียนออนไลน์เป็นเรื่องของความพร้อมของเด็กหมายถึง ความมีวินัย ความพร้อม ด้านอุปกรณ์การเรียน ความกล้าแสดงออกและโต้ตอบในการถามคำถาม ซึ่งมีความแตกต่างกันมาก ในเด็กนักเรียน รวมถึงระดับความเครียดที่เด็กจะรับได้ในเรื่องการแข่งขัน

5) การเรียนออนไลน์ไม่ได้มีประสิทธิผลการเรียนรู้อย่างที่คาดหวังประสิทธิผล ของการเรียนออนไลน์ประมาณ ร้อยละ 25-30 และเด็กที่โตขึ้นมาประมาณร้อยละ 30-40 สาเหตุหลัก คือ การเรียนรู้ที่ดีของผู้เรียนในวัยนี้เป็นการเรียนเชิงคิดวิเคราะห์ เชิงสร้างสรรค์และเชิงปฏิสัมพันธ์ ซึ่งการเรียนออนไลน์ทำได้ น้อยมาก

6) การเรียนออนไลน์ไม่เหมาะกับเด็กทุกคน การเรียนออนไลน์ไม่ได้เหมาะกับเด็กทุกคน สำหรับเด็กบางคนที่มีวินัยสูงและเป็นกลุ่มที่เก็บตัวก็ไม่น่ากังวล แต่เด็กบางคนที่ต้องการสังคมมีความสุข กับการพบเพื่อนและครูจะเป็นเด็กที่ได้รับผลกระทบในเชิงลบที่สุด เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำ ทางการศึกษากับนักเรียนที่มีฐานะยากจน จะไม่สามารถเข้าถึงการเรียนรู้ออนไลน์ได้

จากการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมนั้น มีหลากหลายรูปแบบตามความพร้อมของโรงเรียน ครูผู้สอนหรือนักเรียน โดยวิธีที่สามารถจัดการเรียน การสอนแล้ว ส่งผลดีให้นักเรียนรวมถึงครูผู้สอนเกิดความปลอดภัยจากการแพร่ระบาดของโรค คือ การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์แต่การนำมาใช้นั้นควรคำนึงถึงความพร้อมของนักเรียน ด้านสื่อ อุปกรณ์เครื่องมือและทักษะการใช้เครื่องมือในการสื่อสารกับนักเรียนเพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด

4. การนิเทศ

4.1 ความหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา (Supervision) เป็นกระบวนการทำงานและความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับนิเทศเพื่อประสิทธิภาพอันสูงสุดในการเรียนของนักเรียน การนิเทศเป็นการกระตุ้นส่งเสริมให้การทำงานประสบผลสำเร็จ ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

กู๊ด (Good,1973: 539) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา คือ ความพยายามทุกชนิดของเจ้าหน้าที่ผู้จัดการศึกษาในการแนะนำครูหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ให้รู้จักวิธีปรับปรุง วิธีสอน ช่วยให้เกิดความมั่งคั่งทางวิชาชีพทางการศึกษา ช่วยในการพัฒนาครู ช่วยในการเลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ช่วยในการปรับปรุงวัสดุและเนื้อหาการสอน ปรับปรุงวิธีสอนและช่วยปรับปรุงประเมินผลการสอน

แฮร์ริส (Harris,1985) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง การที่บุคลากรในโรงเรียนกระทำต่อบุคคลหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด เพื่อคงไว้หรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของโรงเรียน ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อการบรรลุเป้าหมายทางการสอนของโรงเรียน

สังต์ อูทรานันท์ (2530) ได้ให้ความหมายของการนิเทศ หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะ ให้ความช่วยเหลือ ความร่วมมือกับครูและเพิ่มคุณภาพของบทเรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา นอกจากนี้การนิเทศการศึกษายังต้องเป็นความร่วมมือกันของบุคลากรทุกฝ่ายเพื่อเป้าหมายเดียวกัน คือ คุณภาพการศึกษาและคุณภาพผู้เรียน

ซารี มณีศรี (2542) ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการพัฒนาการสอนให้ดีขึ้น การร่วมมือกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องโดยใช้หลักประชาธิปไตยในการนิเทศ

วัชรรา เล่าเรียนดี (2554) ให้แนวคิดว่า การนิเทศ หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันด้วยการช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมกันและกันระหว่างผู้ให้การนิเทศหรือผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศหรือระหว่างเพื่อนครู เพื่อที่จะพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิผลในการเรียนของนักเรียน

ชาญชัย อาจินสมอาจารย์ (2556:5) ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการสร้างสรรค์ที่ไม่หยุดนิ่งในการให้คำแนะนำและการชี้ช่องทางในลักษณะที่เป็นกันเองแก่ครูและนักเรียนเพื่อการปรับปรุงตัวของครูและนักเรียน ตลอดจนสภาพการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่พึงประสงค์

ชุมศักดิ์ อินทร์ักษ์ (2559:207) ให้ความหมายของการนิเทศ หมายถึง กระบวนการในการจัดกิจกรรมอันนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่พึงประสงค์และเป็นการแสดงถึงกิจกรรมการนิเทศที่เป็นไปในทางการให้คำปรึกษาช่วยเหลือปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อให้ได้มาตรฐานที่กำหนดในการประกันคุณภาพ

วาสนา บุญมาก (2562:25) ได้สรุปความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่าการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือโดยตรงกับครูในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษา โดยความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564: 9) ได้ทำการสังเคราะห์และสรุปความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้ การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ครอบคลุมทั้งด้านการบริหารจัดการและการจัดการการเรียนการสอนในรูปแบบที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศที่เน้นการให้ความช่วยเหลือแนะนำเพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนต่อไป

จากความหมายของการนิเทศการศึกษา สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินงานปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพครอบคลุม ทั้งด้านการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ โดยเกิดขึ้นจากความร่วมมือของผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศเน้นการให้ความช่วยเหลือ แนะนำที่ใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามเป้าประสงค์และมาตรฐานการศึกษาอันจะส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนต่อไป

4.2 จุดมุ่งหมายของการนิเทศ

มีผู้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

สัจด์ อุทรานันท์ (2530:12) ได้สรุปถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาว่า มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1) เพื่อพัฒนาคนการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคนหมายถึง การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันกับครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ครูและบุคลากรได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น

2) เพื่อพัฒนางานการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนางาน หมายถึง การนิเทศการศึกษาที่มีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่ผู้เรียน ซึ่งเป็นผลผลิตจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยเหตุนี้การนิเทศที่ดีขึ้นจึงมีจุดมุ่งหมายที่จะ“พัฒนางาน” คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีขึ้น

3) เพื่อสร้างการประสานสัมพันธ์ การนิเทศการศึกษาเพื่อสร้างการประสานสัมพันธ์ หมายถึง การนิเทศการศึกษาเป็นการสร้างการประสานสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ซึ่งเป็นผลมาจากการทำงานร่วมกัน รับผิดชอบร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งไม่ใช่เป็นการทำงานภายใต้การถูกบังคับ และคอยตรวจตราหรือคอยจับผิด

4) เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ การนิเทศการศึกษาเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ หมายถึง การจัดกิจกรรมการนิเทศที่มุ่งให้กำลังใจแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการนิเทศ เนื่องจากขวัญและกำลังใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคล

มีความตั้งใจทำงาน หากนิเทศไม่ได้สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานแล้วการนิเทศการศึกษา ก็ย่อมประสบผลสำเร็จได้ยาก

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2554:144-145) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา มีดังนี้

- 1) เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการบริหาร และงานวิชาการของสถานศึกษา
- 2) เพื่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 3) เพื่อสำรวจวิเคราะห์ วิจัยและประเมินผล
- 4) เพื่อปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา
- 5) เพื่อพัฒนาหลักการ และสื่อการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐานและเอกสารทางวิชาการ

ให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของสถานศึกษา และครูอาจารย์

6) เพื่อพัฒนาบุคลากรโดยเฉพาะครู อาจารย์ ให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ อันจำเป็นที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนการจัดการศึกษา ทั้งให้สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้

รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2557:40) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษามีหน้าที่ ทำให้สถานศึกษาเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายที่จะดำเนินไปสู่วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ภารกิจของศึกษานิเทศก์ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์จำเป็นต้องพัฒนาตนเองมิใช่เน้นแต่เรื่องเทคนิค การสอนและคิดค้นระบบระเบียบวิธีการสอนเท่านั้นหากแต่ยังต้องมุ่งเสริมสร้างความเจริญเติบโต ของนักเรียนรอบด้าน

วัชรรา เล่าเรียนดี (2556:15) สรุปจุดมุ่งหมายการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เพื่อช่วยเหลือสนับสนุน ให้ครูสามารถพัฒนางานในวิชาชีพของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลถึงผู้เรียน และคุณภาพการศึกษาโดยรวมในที่สุด

หน่วยศึกษานิเทศก์ (2564) ได้สังเคราะห์และสรุปความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

- 1) เพื่อให้สถานศึกษา บุคลากร และผู้เรียนมีคุณภาพและมาตรฐานตามที่กำหนด ในแต่ละระดับการศึกษาและแต่ละสถานศึกษา
- 2) เพื่อให้สถานศึกษาสามารถนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
- 3) เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการและจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของแต่ละสถานศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนให้สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดโดยเป็นไปตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา
- 4) เพื่อช่วยเหลือ ชี้แนะและพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ได้เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ในการจัดการเรียนรู้ การปฏิบัติงานและการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ สามารถคิดสร้างสรรค์งาน หรือนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตนเอง ต่อผู้เรียนและส่วนรวม

5) เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาทั้งภายในสถานศึกษาระหว่างสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด

จากจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาโดยการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา ให้มีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถและทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน และการพัฒนาวิชาชีพส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา และผู้เรียนที่เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาหรือการบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเกิดสัมฤทธิ์ผลสูงสุด

4.3 ความสำคัญของการนิเทศการศึกษา

มनुญ ไพโรจน์ (2553:16-17) ได้ให้ความสำคัญของการนิเทศว่า

1) การนิเทศการศึกษามีบทบาทสำคัญทางด้านการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ตลอดจนการศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ ซึ่งเกิดตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม และแนวคิดทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป

2) การนิเทศการศึกษาเป็นสะพานที่จะเชื่อมระหว่างความเปลี่ยนแปลงไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นกระบวนการที่เป็นไปได้อย่างราบรื่น มากกว่าการเปลี่ยนแปลงที่ผ่านไปทางสังการ

รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2557:37) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของการนิเทศการศึกษาดังนี้

1) สภาพสังคมเปลี่ยนไปทุกขณะ การศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมด้วย การนิเทศการศึกษาจะช่วยทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

2) ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นโดยไม่หยุดยั้งแม้แนวคิดในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ก็เกิดขึ้นใหม่ตลอดเวลา การนิเทศการศึกษาจะช่วยทำให้ครูมีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ

3) การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เพื่อให้เกิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาขึ้น จำเป็นต้องได้รับการชี้แนะหรือการนิเทศการศึกษาจากผู้ชำนาญการโดยเฉพาะ จึงจะทำให้แก้ไขปัญหาได้สำเร็จลุล่วง

4) การศึกษาของประเทศเพื่อให้ไปเป็นตามมาตรฐานของชาติจะต้องมีการควบคุมดูแลด้วยระบบการนิเทศการศึกษา

5) การศึกษาเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อน จำเป็นต้องมีการนิเทศเพื่อเป็นการให้บริการแก่ครู ที่มีความสามารถต่างกัน

6) การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่มีความจำเป็นต่อความเจริญของงานของครูไม่ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีแล้วก็ตามแต่ครูก็ต้องปรับปรุงฝึกฝนตนเองอยู่เสมอในขณะที่ทำงานในสถานการณจริง

7) การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียมการจัดกิจกรรม

8) การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอ

วชิรา เครือคำอ้าย (2558:8) ได้กล่าวว่าการนิเทศการศึกษามีความสำคัญและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้กับครู นักเรียน สถานศึกษา 3 ประการ คือ

- 1) การพัฒนาวิชาชีพสำหรับครูผู้สอน
- 2) การพัฒนาวิชาชีพสำหรับเพื่อนครูหรือบุคลากรผู้ร่วมวิชาชีพ
- 3) การพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายทั้งในด้านความรู้ ด้านทักษะ รวมถึงพัฒนาผู้เรียน

ให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตลอดจนสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

นัยนา ฉายวงค์ (2560:30) ได้กล่าวว่า การนิเทศการศึกษามีความสำคัญในการช่วยเหลือครู ให้ปรับปรุงการสอนและการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้นักเรียนบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผลจากการนิเทศจะเป็นข้อมูลสะท้อนให้เห็นข้อดี ข้อเสียของการปฏิบัติงาน เพื่อช่วยให้ครูได้รับการฝึกฝน ปรับปรุงการทำงาน ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานหรือการสอน และช่วยให้ครูมีความเชื่อมั่นในตนเอง

สรุปได้ว่า การนิเทศมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาจะต้องอาศัยกระบวนการจัดการเรียนการสอน กระบวนการบริหารจัดการ และกระบวนการนิเทศการศึกษาที่ประสานสัมพันธ์กันเพื่อมุ่งพัฒนาการศึกษาให้ได้มาตรฐานและพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพและทันต่อสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา

4.4 หลักการนิเทศการศึกษา

นักการศึกษาได้อธิบายหลักการนิเทศการศึกษา ดังนี้

เบอร์ตัน และ บรูคเนอร์ (Burton and Brueckner.1955:71-72) ได้สรุปหลักการนิเทศการศึกษาไว้ 4 ประการ คือ

1) การนิเทศการศึกษาควรมีความถูกต้องตามหลักวิชา การนิเทศการศึกษาที่ดีควรจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์และนโยบายที่วางไว้ควรเป็นไปตามความจริงและกฎเกณฑ์ที่แน่นอน

2) การนิเทศการศึกษาควรเป็นวิทยาศาสตร์ การนิเทศการศึกษาควรเป็นไปอย่างมีระเบียบ มีการปรับปรุงและประเมินผล การนิเทศควรจะมาจากการรวบรวมข้อมูล และการสรุปผลอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่เชื่อถือได้

3) การนิเทศการศึกษาควรเป็นประชาธิปไตย การนิเทศการศึกษาจะต้องเคารพในความแตกต่างของบุคคลเน้นความร่วมมือร่วมใจกันในการดำเนินงาน และใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อให้งานนั้นไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

4) การนิเทศการศึกษาควรจะเป็นการสร้างสรรค์ การนิเทศการศึกษาควรเป็นการแสวงหาความสามารถพิเศษของบุคคล แล้วเปิดโอกาสให้ได้แสดงออกและพัฒนาความสามารถเหล่านั้นอย่างเต็มที่

กมล ภูประเสริฐ (2545:9) ได้กล่าวถึงหลักสำคัญของการนิเทศการศึกษา ดังนี้

- 1) นิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2) อาศัยความร่วมมือของทุกคนภายในโรงเรียน เพื่อให้เกิดการร่วมคิด ร่วมทำและสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีคุณภาพ
- 3) อาศัยวิธีการที่หลากหลายเพื่อช่วยกระตุ้นความสนใจ
- 4) ควรกระทำอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ
- 5) ใช้กระบวนการที่เป็นระบบ

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2547:56 - 65) กล่าวถึง หลักการนิเทศการศึกษา ไว้ว่า

- 1) การนิเทศการศึกษาต้องสัมพันธ์กับการบริหาร เป็นงานที่อยู่ใต้ขอบข่ายของการบริหาร
- 2) การนิเทศการศึกษาควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของปรัชญาและให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตในชุมชน
- 3) การนิเทศการศึกษาควรเป็นวิทยาศาสตร์ เน้นการทดลอง การสังเกต การวินิจฉัยและความเชื่อถือได้ ควรใช้การค้นพบทางวิจัย ข้อทดสอบมาตรฐานและการวิเคราะห์สถิติ
- 4) การนิเทศการศึกษาควรเป็นประชาธิปไตย เน้นเรื่องความร่วมมือซึ่งทุกคนมีสิทธิที่จะทำประโยชน์ให้ได้สิทธิในการร่วมมือ ในการเลือกอุปกรณ์และวิธีสอนเป็นสิทธิของทุกคน
- 5) การนิเทศการศึกษาควรเป็นการสร้างสรรค์ ควรส่งเสริมให้ทุกคนแสดงออกได้อย่างเสรี โดยการเข้ามามีส่วนร่วมในการอภิปรายเพื่อแก้ไขปัญหา
- 6) การนิเทศการศึกษาควรเป็นวิชาชีพ คือเป็นบริการอย่างหนึ่งก็เหมือนกับวิชาอื่นๆ ซึ่งจะต้องประเมินตนเองอยู่เสมอในด้านเป้าหมายและจุดมุ่งหมาย

รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2557:40) กล่าวว่าหลักการนิเทศการศึกษาเป็นศาสตร์ที่มีหลักการที่ถูกเรียบเรียงอย่างเป็นระบบเพื่อนำไปใช้ในการนิเทศการศึกษาได้อย่างดี ในการกระทำและพฤติกรรมของแต่ละบุคคลย่อมขึ้นอยู่กับหลักการทางปรัชญาแห่งชีวิตของแต่ละบุคคล ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดเป้าหมายและแรงจูงใจในการกระทำพฤติกรรมของแต่ละบุคคล ในการนิเทศการศึกษาเป็นการรวบรวมหลักการและพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนการสอนและในการศึกษา ซึ่งถูกควบคุมโดยเป้าหมาย หลักการ ธรรมชาติและความจริงของสถานการณ์ให้ห้องเรียน ซึ่งในหลักการก็จะเป็นแนวทางในการกระทำของบุคคลในอนาคต ซึ่งหลักการถูกรวบรวมจากข้อเท็จจริง ประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์เพื่อเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และทำให้เกิดเทคนิควิธีการ ในการนิเทศในการแก้ปัญหาในการจัดการศึกษาต่อไป

วชิรา เครือคำอ้าย (2558:32) กล่าวถึงหลักการนิเทศการศึกษาไว้ว่า การนิเทศการศึกษาที่ดีควรอยู่บนพื้นฐานปรัชญาการศึกษา ควรเป็นวิทยาศาสตร์สามารถสรุปผลจากข้อมูล หรือข้อเท็จจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและเชื่อถือได้ มีความเป็นประชาธิปไตยที่เคารพในความคิดและความเชื่อของบุคคล

ที่มีความแตกต่างบนฐานของการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและคิดสร้างสรรค์ รวมถึงส่งเสริมให้ทุกคนได้แสดงออกอย่างเสรีเพราะทุกความคิดย่อมมีคุณค่าและมีความหมาย ยังรวมถึงการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาเพราะการมีส่วนร่วมเป็นสิ่งจำเป็นของการนิเทศ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

สรุปได้ว่า หลักสำคัญของการนิเทศการศึกษาเป็นหลักการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ยึดหลักสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร ตั้งอยู่บนหลักวิชาการที่ถูกต้อง มีเหตุผลและความเป็นประชาธิปไตย เน้นการบูรณาการและความยืดหยุ่น เป็นการส่งเสริมและสร้างสรรค์ คำนึงความถนัดและความแตกต่างของบุคคล สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการด้วยวิธีการที่หลากหลายและเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษา

4.5 กระบวนการนิเทศ

กระบวนการนิเทศการศึกษา เป็นขั้นตอนการดำเนินการนิเทศเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการนิเทศ ซึ่งมีนักการศึกษาได้ค้นคว้าและนำเสนอกระบวนการนิเทศดังนี้

สังต์ อุทรานันท์ (2530:17) ได้เสนอกระบวนการนิเทศการศึกษาเป็น 5 ขั้นตอนต่อเนื่องที่เรียกว่า PIDRE ดังนี้

1) ขั้นการวางแผน (Planning) เป็นขั้นตอนที่ผู้บริหาร ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหา และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการนิเทศ รวมทั้งวางแผนถึงขั้นตอน การปฏิบัติเกี่ยวกับการนิเทศที่จัดขึ้น

2) ขั้นการให้ความรู้ (Informing) เป็นขั้นตอนของการให้ความรู้ความเข้าใจว่ามีขั้นตอนในการดำเนินงานอย่างไร และจะอย่างไรจะทำให้ได้ผลงานออกมาอย่างมีคุณภาพ ขั้นตอนนี้จำเป็นทุกครั้งสำหรับการนิเทศที่เริ่มจัดขึ้นใหม่ หรือเมื่อมีความจำเป็นสำหรับงานนิเทศที่ยังไม่ได้ผลหรือได้ผลไม่น่าพอใจ

3) ขั้นการปฏิบัติงาน (Doing) ประกอบด้วย 2 ลักษณะ คือ การปฏิบัติของผู้รับการนิเทศ ผู้ให้การนิเทศและผู้สนับสนุนการนิเทศ

4) ขั้นการสร้างขวัญและกำลังใจ (Reinforcing) เป็นขั้นการเสริมกำลังใจของผู้บริหาร เพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจและเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ขั้นนี้อาจดำเนินงานไปพร้อมๆ กับผู้รับการนิเทศกำลังปฏิบัติงาน หรือการปฏิบัติงานได้เสร็จสิ้นแล้ว

5) ขั้นการประเมินผลการนิเทศ (Evaluating) เป็นขั้นตอนที่ผู้นิเทศนำการประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านไปแล้วเป็นอย่างไร หลังจากการประเมินผลการนิเทศ หากพบว่ามีปัญหาหรือ มีอุปสรรคอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำให้การดำเนินงานไม่ได้ผลสมควรที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข ซึ่งการปรับปรุงแก้ไขอาจทำได้โดยการให้ความรู้เพิ่มเติมในเรื่องที่ปฏิบัติใหม่อีกครั้ง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541:7-8) ได้กล่าวว่ากระบวนการนิเทศการศึกษา ยึดวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ
- 2) การวางแผน และกำหนดทางเลือก
- 3) การสร้างสื่อ เครื่องมือ และวิธีการ
- 4) การปฏิบัติการนิเทศ
- 5) การประเมินผลและรายงานผล

แต่ละขั้นตอนของกระบวนการนิเทศการศึกษา มีแนวทางดำเนินการนิเทศ ดังนี้

1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนา เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลของผู้รับการนิเทศ โดยใช้เครื่องมือต่างๆ เช่น แบบสำรวจ แบบสอบถาม แบบประเมินตนเอง ศึกษาจากผลการดำเนินการ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การจัดทำแผนการสอน การจัดทำธุรการห้องเรียนผลงานครู และผลงานนักเรียน เป็นต้น

- 2) การวางแผนและกำหนดทางเลือก

2.1) พิจารณาความสัมพันธ์ของจุดพัฒนากับการนิเทศ ว่าจุดพัฒนาสอดคล้องกับปัญหา โดยรวมเฉพาะที่เทคนิควิธีที่ควรนำมาใช้ทรัพยากรที่มีและศักยภาพของผู้นิเทศ

- 2.2) กำหนดทางเลือก

- 2.3) วางแผนการนิเทศร่วมกับผู้รับการนิเทศ

3) การสร้างสื่อเครื่องมือ และพัฒนาวิธีการแสวงหาสื่อเครื่องมือตามที่วางแผนไว้ โดยการจัดหาจัดทำ ตามความเหมาะสม

4) การปฏิบัติการนิเทศ เป็นการปฏิบัติการนิเทศตามแผนที่วางไว้โดยนำสื่อ หรือเครื่องมือที่เตรียมไว้มาดำเนินการนิเทศ กระทำได้ 2 ลักษณะ คือ นิเทศเพื่อตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และนิเทศเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดวิธีการนิเทศ ออกเป็น 2 วิธี ดังนี้

- 4.1) นิเทศทางตรง หมายถึง การออกนิเทศด้วยตนเอง

- 4.2) นิเทศทางอ้อม หมายถึง การนิเทศโดยใช้สื่อ และเครื่องมือต่างๆ ตลอดจน

บุคลากรอื่นปฏิบัติงานแทน

- 5) การประเมินผลและรายงานผล

- 5.1) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาของผู้รับการนิเทศ

- 5.2) ศึกษาผลงานของผู้รับการนิเทศ

- 5.3) ใช้เครื่องมือประเมินตามวัตถุประสงค์ของการนิเทศ

- 5.4) วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล

- 5.5) สรุป รายงานผล และเผยแพร่ผลงานการนิเทศ

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2553:137) ได้เสนอกระบวนการนิเทศ ไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) ขั้นสำรวจ และวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น
- 2) ขั้นกำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา
- 3) ขั้นวางแผน และโครงการนิเทศการศึกษา
- 4) ขั้นปฏิบัติการนิเทศตามแผน
- 5) ขั้นประเมินผล

นัยนา ฉายวงศ์ (2560: 41) ได้สังเคราะห์และสรุปว่ากระบวนการนิเทศ มี 4 ขั้น ดังนี้

- 1) การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ
- 2) การวางแผนการนิเทศ
- 3) การปฏิบัติการนิเทศ
- 4) การประเมินและรายงานผลการนิเทศ

หน่วยศึกษานิเทศก์ (2564:14) ได้ทำการสังเคราะห์และสรุปกระบวนการนิเทศ กล่าวโดยสรุปได้ว่า กระบวนการนิเทศที่สามารถนำไปใช้หรือประยุกต์ใช้ร่วมกับเทคนิคการนิเทศต่างๆ และพัฒนาเป็นระบบหรือรูปแบบ (Model) การนิเทศที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา มีกระบวนการ ดังนี้

1) เตรียมการนิเทศ เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา ความต้องการจำเป็น นโยบายทิศทางทางการจัดการศึกษา ความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้น

2) วางแผนการนิเทศ เป็นการกำหนดประเด็นการนิเทศ การวางแผนการนิเทศแบบมีส่วนร่วมทั้งภายในหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาผู้รับการนิเทศ รวมทั้งการกำหนดปฏิทินวิธีการ รูปแบบ เครื่องมือ การประเมินและรายงานผลการนิเทศเพื่อให้เกิดความพร้อมในการดำเนินการนิเทศการศึกษา

3) ปฏิบัติการนิเทศ เป็นการนำแผนการนิเทศสู่การปฏิบัติ ซึ่งการนิเทศ อาจเป็นการนิเทศที่สถานศึกษา การนิเทศทางไกลหรือออนไลน์ การใช้สื่อนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการสื่อสารในการนิเทศ

4) ประเมินผลการนิเทศ เป็นการประเมินผลการนิเทศภายหลังสิ้นสุดการนิเทศในแต่ละภาคเรียน ปีการศึกษา หรือปีงบประมาณ โดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่จัดทำขึ้น อย่างสอดคล้องเหมาะสมกับประเด็นการนิเทศเพื่อให้ได้ข้อมูลว่า การนิเทศเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ หรือประโยชน์ที่ผู้รับการนิเทศได้รับคืออะไร มีความพึงพอใจหรือความต้องการรับการนิเทศครั้งต่อไปหรือไม่อย่างไร

5) ปรับปรุงแก้ไขและรายงานผลการนิเทศ เป็นการนำข้อมูลจากผลการประเมินไปวิเคราะห์เพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงกระบวนการนิเทศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นที่พึงพอใจของผู้รับการนิเทศ และเมื่อเสร็จสิ้นการนิเทศแต่ละครั้งให้มีการจัดทำรายงานการนิเทศเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการนิเทศครั้งต่อไป

กล่าวโดยสรุป กระบวนการนิเทศเป็นการปฏิบัติกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ที่เป็นขั้นตอนในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความร่วมมือและมีผลการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น กระบวนการนิเทศควรดำเนินการเป็นขั้นตอน ซึ่งผู้วิจัยได้นำในมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ขั้นตอนสำคัญ คือ ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ ขั้นที่ 2 การวางแผนและการกำหนดทางเลือก ขั้นที่ 3 การสร้างสื่อเครื่องมือและวิธีการ ขั้นที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศ และขั้นที่ 5 การประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ

4.6 รูปแบบการนิเทศ

รูปแบบการนิเทศการศึกษาเป็นลักษณะของกิจกรรม กระบวนการ ขั้นตอนการดำเนินงาน ส่งเสริมแนะนำช่วยเหลือเพื่อให้ผู้รับการนิเทศสามารถนำความรู้ไปพัฒนางาน ซึ่งรูปแบบการนิเทศ มีนักการศึกษาได้นำเสนอไว้หลากหลาย ดังนี้

แฮริส (Harris,1985) อ้างถึงใน วนิดา ฉัตรวิราม (2554:21) ได้แบ่งการนิเทศตามลักษณะที่เด่นของการนิเทศ ได้ 2 แบบ ดังนี้

1) การนิเทศแบบเน้นการให้คำแนะนำ (Tractive Supervision) แบบนี้ผู้นิเทศจะให้คำแนะนำ ให้ผู้ได้รับการนิเทศนำไปปรับปรุงแก้ไข

2) การนิเทศแบบเน้นความเป็นพลวัต (Dynamic Supervision) แบบนี้ผู้นิเทศจะจุดประกายทางด้านความคิดเพื่อส่งเสริมให้ผู้ได้รับการนิเทศนำไปปฏิบัติ ผู้ได้รับการนิเทศสามารถใช้ความรู้ความสามารถตลอดจนประสบการณ์ที่ตนเองมีมาปรับปรุงการสอนตามความเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง

ดีเทนเนอร์ และแอล เทนเนอร์ (D Tanner and L.Tanner,1987) อ้างถึงในวนิดา ฉัตรวิราม (2554: 21-24) แบ่งรูปแบบการนิเทศไว้ดังนี้

1) การนิเทศแบบตรวจตรา (Inspection Supervision) การนิเทศแบบนี้เป็นแบบเก่าแก่ ใช้มานาน ผู้นิเทศจะตรวจการทำงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามเกณฑ์ระเบียบของหลักสูตรที่กำหนดไว้

2) การนิเทศแบบเน้นผลงาน (Supervision as Production) การนิเทศแบบนี้จะดูผลงานของสถานศึกษาว่า สามารถผลิตผู้เรียนออกสู่สังคมอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ มากน้อยเพียงใดบางคนเรียกว่า การนิเทศแบบวิทยาศาสตร์ เพราะมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบระเบียบตรวจสอบย้อนกลับได้อย่างเป็นขั้นตอนที่ชัดเจน

3) การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) การนิเทศแบบนี้เน้นการที่ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนในลักษณะที่พิจารณาและแก้ไขตามความเหมาะสมของผู้ได้รับการนิเทศแต่ละแห่ง จึงคล้ายกับการรักษาอาการป่วยของคนไข้ให้มีการฟื้นฟูสภาพได้ดีขึ้น แต่การนิเทศการศึกษาจะมุ่งให้ผู้รับการนิเทศเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเรียนการสอนให้มีความเหมาะสม โดยผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

จะได้พบปะเผชิญหน้ากันและรับคำแนะนำไปปรับใช้ตามความเหมาะสมและความจำเป็นเพื่อประโยชน์ของการใช้งาน

4) การนิเทศแบบเน้นการพัฒนา (Development Supervision) การนิเทศแบบนี้เน้นพัฒนาผู้รับการนิเทศให้มีความรู้ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาของตนเองได้ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2553:111-112) ได้เสนอรูปแบบของการนิเทศตามลักษณะวิธีการได้เป็น 5 รูปแบบ ดังนี้

1) การนิเทศแบบปล่อยปละละเลย (as laissez faire) มีลักษณะการนิเทศโดยใช้วิธีประมาณค่าว่าดีหรือไม่ดีเพียงใด (inspect and rating) ไม่มีการแนะนำแนวทางการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ไม่ดูแลเอาใจใส่ ถ้าเกิดเหตุร้ายแรงก็ลงโทษ ปล่อยให้ครูสอนตามวิธีที่ถนัด

2) การนิเทศแบบบังคับ (as aco-ceive Process) มีลักษณะการนิเทศโดยมุ่งเปลี่ยนแปลงการสอนและตัวครู มีตารางสอนและหลักสูตรที่ตายตัว กำกับ ดูแลอยู่ว่าครูปฏิบัติตามกฎและข้อบังคับที่วางไว้หรือไม่ ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในวิชาที่ผู้บังคับบัญชาเลือกให้ ผู้บังคับบัญชารับผิดชอบในการสอนของครู ครูมีวิธีสอนและใช้หนังสือตามแบบที่ผู้บังคับบัญชาวางไว้

3) การนิเทศแบบฝึก (as training) โดยลักษณะการนิเทศโดยผู้นิเทศฝึกอบรมครูให้สอนหรือปฏิบัติงานตามแนวทางที่ผู้บังคับบัญชาวางไว้ ผู้นิเทศเลือกวิธีการสอนเอง ผู้นิเทศไม่ได้ถามความต้องการของครูผู้สอน ผู้รับการนิเทศไม่ได้คิดหาวิธีการของตนเองมาใช้เอง

4) การนิเทศแบบแนะแนว (as guidance) มีลักษณะการนิเทศโดยวิธีแนะแนวทางให้ครูหาทางช่วยเหลือ และหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง ให้ครูได้แสดงความสามารถที่มีอยู่

5) การนิเทศแบบประชาธิปไตย (as democratic process) มีลักษณะการนิเทศ โดยผู้นิเทศวางตนเป็นผู้ร่วมงาน เคารพในสิทธิหน้าที่ของทุกคนร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานแบ่งงานกันทำและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

การนิเทศมีรูปแบบและวิธีการนิเทศที่แตกต่างกันในแต่ละยุค ขึ้นอยู่กับว่าในแต่ละยุคสมัยนั้นมุ่งเน้นในเรื่องใด หรือการเกิดเปลี่ยนแปลงบริบทสิ่งแวดล้อมที่อาจส่งผลกระทบต่อรูปแบบและวิธีการนิเทศ ซึ่ง วัชรา เล่าเรียนดี (2553:88) ได้กล่าวว่า แนวคิดพื้นฐานของรูปแบบการนิเทศในอดีตที่ยังคงแพร่หลายและนิยมเช่น การนิเทศแบบมนุษยสัมพันธ์ การนิเทศแบบวิทยาศาสตร์ การนิเทศแบบมนุษยนิยม การนิเทศแบบสนับสนุน การนิเทศแบบเพื่อนร่วมงาน การนิเทศแบบหลากหลายวิธีการ การนิเทศแบบคลินิก การนิเทศแบบพัฒนาการและการนิเทศการสอน รูปแบบข้างต้น ตามที่วัชรา เล่าเรียนดี (2553 : 118) ได้กล่าวไว้ นั้น จะมีรูปแบบและวิธีการย่อยลงไปอีกในแต่ละรูปแบบหลัก แต่แนวทางปฏิบัติหรือวิธีการปฏิบัติในการนิเทศนั้น มีการเปลี่ยนแปลงวิวัฒนาการมาโดยตลอด ซึ่งการอาศัยรูปแบบและแนวทางเดิมไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควรจึงกลายเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้งานที่ปฏิบัติในแต่ละยุคบรรลุเป้าหมายและประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้นโดยนำเอา

วิธีการนิเทศในหลายๆ รูปแบบมา “บูรณาการ” เพื่อให้เกิด แนวทางการปฏิบัติหรือรูปแบบการนิเทศที่เหมาะสมและสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ดียิ่งขึ้น

อัญชลี ธรรมะวิทีกุล (2553) กล่าวว่า การนิเทศแบบรูปแบบการนิเทศแบบกัลยาณมิตร เป็นการชี้แนะและช่วยเหลือด้านการเรียนการสอนในกลุ่มเพื่อนครูด้วยกัน มีหลักการนิเทศที่เน้นประเด็นสำคัญ 4 ประการ คือ

1) การสร้างศรัทธา ผู้นิเทศจะต้องสร้างศรัทธา เพื่อให้เพื่อนครูยอมรับและเกิดความสนใจที่จะใฝ่รู้ ที่ใฝ่ปรับปรุงการจัดกระบวนการเรียนรู้

2) การสาธิตรูปแบบการสอน ผู้ให้การนิเทศจะต้องแสดงให้เห็นที่ประจักษ์ชัดว่าการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นสามารถปฏิบัติและทำได้จริงๆ และเพื่อนครูสามารถนำรูปแบบไปประยุกต์ในชั้นเรียนได้

3) การร่วมคิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ จะต้องมีการพบปะกัน อย่างสม่ำเสมอ มีการร่วมคิดแก้ปัญหาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

4) การติดตามประเมินผลตลอดกระบวนการ ผู้นิเทศจะต้องบันทึกการนิเทศอย่างสม่ำเสมอสังเกตและรับฟังข้อมูล บอกรับจากเพื่อนครู ผู้รับการนิเทศ ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ขึ้นใหม่อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องสืบไป

จุดประสงค์การนิเทศแบบนี้ (สุมน อมรวิวัฒน์, 2545, หน้า 217-220) เพื่อพัฒนากระบวนการปริมาณงานแต่เน้นคุณภาพรูปแบบการนิเทศของไทยจะมีลักษณะของความสัมพันธ์ทางใจเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยจะเป็นการช่วยเหลือกันอย่างจริงจัง เพื่อให้งานดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้องตามความต้องการของผู้นิเทศและผู้ได้รับการนิเทศร่วมกัน

จากแนวคิดของนักการศึกษา เกี่ยวกับรูปแบบของการนิเทศการศึกษา สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษามีรูปแบบที่หลากหลาย ผู้นิเทศต้องปฏิบัติภารกิจช่วยเหลือแนะนำ ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและพัฒนาการปฏิบัติงานตามภารกิจ เพื่อให้มีประสิทธิภาพส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพการศึกษา ดังนั้นผู้นิเทศจะต้องมีทักษะ เทคนิค วิธีการนิเทศการศึกษา และสามารถเลือกใช้หรือบูรณาการรูปแบบการนิเทศและกิจกรรมการนิเทศที่เหมาะสมกับผู้รับการนิเทศและตรงตามวัตถุประสงค์ของการนิเทศ โดยความร่วมมือกันอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพสูงสุด

4.7 เทคนิคและกิจกรรมการนิเทศ

การนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้น นอกจากจะต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบแล้ว เทคนิควิธีการนิเทศเป็นวิธีการที่สำคัญจะช่วยให้ผู้นิเทศสามารถดำเนินกิจกรรมการนิเทศสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีนักการศึกษาให้ความหมายของเทคนิคการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

ชาลี มณีศรี (2542:38) ได้ให้ความหมายของเทคนิคการนิเทศ หมายถึง วิธีนำกิจกรรมต่าง ๆ ทางการนิเทศไปใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมกับบุคคล สถานที่ เวลาหรือสถานการณ์นั้น ๆ

หน่วยศึกษานิเทศก์ (2564) ได้ให้ความหมายของเทคนิคการนิเทศการศึกษา หมายถึง ศิลปะหรือกลวิธีเฉพาะในการนิเทศ หรือวิธีนำกิจกรรมการนิเทศต่างๆ ไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการนิเทศโดยมีความเหมาะสมกับบุคคล สถานที่ เวลาและสถานการณ์นั้นๆ

เทคนิคกิจกรรมนิเทศการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการนิเทศการศึกษา เป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการปฏิบัติงานของครูซึ่งจะช่วยให้การดำเนินการนิเทศบรรลุเป้าหมาย กิจกรรมการนิเทศมีมากมาย ซึ่งผู้นิเทศสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศแต่ละครั้ง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ครูและนักเรียน ดังนั้น ผู้นิเทศจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศโดยจะขอนำเสนอกิจกรรมการนิเทศที่สำคัญและใช้มาก 23 กิจกรรม ดังนี้ (Harris,1985) อ้างถึง ใน (วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์, 2562:96 -103)

1) การบรรยาย (Lecturing) เป็นกิจกรรมที่เน้นการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจของผู้นิเทศไปสู่ผู้รับการนิเทศใช้เพียงการพูดและการฟังเท่านั้น

2) การบรรยายโดยใช้สื่อประกอบ (Visualized Lecturing) เป็นการบรรยายที่ใช้สื่อเข้ามาช่วย เช่น สไลด์ แผนภูมิ แผนภาพ ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ฟังมีความสนใจมากยิ่งขึ้น

3) การบรรยายเป็นกลุ่ม (Panel Presenting) เป็นกิจกรรมการให้ข้อมูลเป็นกลุ่มที่มีจุดเน้นที่การให้ข้อมูลตามแนวความคิดหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

4) การให้ดูภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ (Viewing film and television) เป็นการใช้เครื่องมือที่สื่อทางสายตา ได้แก่ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิดีโอเทป เพื่อทำให้ผู้รับการนิเทศได้รับความรู้และเกิดความสนใจมากขึ้น

5) การฟังคำบรรยายจากเทป วิทยุและเครื่องบันทึกเสียง (Listening to tape,radio Recordings) กิจกรรมนี้เป็นการใช้เครื่องบันทึกเพื่อนำเสนอแนวความคิดของบุคคลหนึ่งไปสู่ผู้ฟังคนอื่น

6) การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัสดุและเครื่องมือต่างๆ (Exhibiting Materials and Equipment) เป็นกิจกรรมที่ช่วยในการฝึกอบรมหรือเป็นกิจกรรมสำหรับงานพัฒนาสื่อต่าง ๆ

7) การสังเกตในชั้นเรียน (Observing in classroom) เป็นกิจกรรมที่ทำการสังเกตการสอนหรือปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงของบุคลากร เพื่อวิเคราะห์สภาพการการสอน หรือการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งจะช่วยให้ทราบจุดหรือจุดบกพร่องของบุคลากร เพื่อใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานและใช้ในการพัฒนาบุคลากร

8) การสาธิต (Demonstrating) เป็นกิจกรรมการให้ความรู้ที่มุ่งให้ผู้อื่นเห็นกระบวนการและวิธีการดำเนินการ

9)การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interviewing) เป็นกิจกรรมสัมภาษณ์ที่กำหนดจุดประสงค์ชัดเจนเพื่อให้ได้ข้อมูลต่างๆ ตามต้องการ

10) การสัมภาษณ์เฉพาะเรื่อง (Focused interviewing) เป็นกิจกรรมการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยจะสัมภาษณ์เฉพาะโรงเรียนที่ผู้ตอบมีความสามารถจะตอบได้เท่านั้น

11) การสัมภาษณ์แบบไม่ชี้นำ (Non-directive interview) เป็นการพูดคุยและอภิปรายหรือการแสดงแนวความคิดของบุคคลที่สนทนาด้วย ลักษณะของการสัมภาษณ์จะสนใจกับปัญหาและความสนใจของผู้รับการสัมภาษณ์

12) การอภิปราย (Discussing) เป็นกิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศปฏิบัติร่วมกันซึ่งเหมาะสมกับกลุ่มขนาดเล็ก มักใช้ร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ

13) การอ่าน (Reading) เป็นกิจกรรมที่ใช้มากกิจกรรมหนึ่งสามารถใช้ได้กับคนจำนวนมาก เช่น การอ่านข้อความจากวารสารมักใช้ร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ

14) การวิเคราะห์ข้อมูลและการคิดคำนวณ (Analyzing and calculating) เป็นกิจกรรมที่ใช้ในการติดตาม ประเมินผล การวิจัยเชิงปฏิบัติการ และการควบคุมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้

15) การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเสนอแนวคิดวิธีการแก้ปัญหาหรือใช้ข้อเสนอแนะต่างๆ โดยให้สมาชิกแต่ละคนแสดงความคิดโดยเสรี ไม่มีการวิเคราะห์หรือวิพากษ์วิจารณ์แต่อย่างใด

16) การบันทึกวิดีโอและการถ่ายภาพ (Videotaping and photographing) วิดีโอ เทปเป็นเครื่องมือที่แสดงให้เห็นรายละเอียดทั้งภาพและเสียง ส่วนการถ่ายภาพมีประโยชน์มากในการจัดนิทรรศการ กิจกรรมนี้มีประโยชน์ในการประเมินผลงาน และการประชาสัมพันธ์

17) การจัดทำเครื่องมือและแบบทดสอบ (Instrumenting and testing) กิจกรรมนี้เกี่ยวข้องกับการใช้แบบทดสอบและแบบประเมินต่าง ๆ

18) การประชุมกลุ่มย่อย (Buzz session) เป็นกิจกรรมการประชุมกลุ่มเพื่ออภิปรายในหัวข้อเรื่องที่เฉพาะเจาะจง มุ่งเน้นการปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มมากที่สุด

19) การจัดทัศนศึกษา (Field trip) กิจกรรมนี้เป็นการเดินทางไปสถานที่อื่น เพื่อศึกษาดูงานที่สัมพันธ์กับงานที่ตนปฏิบัติ

20) การเยี่ยมเยียน (Inter visiting) เป็นกิจกรรมที่บุคคลหนึ่งไปเยี่ยมและสังเกตการทำงานของอีกบุคคลหนึ่ง

21) การแสดงบทบาทสมมติ (Role playing) เป็นกิจกรรมที่สะท้อนให้เห็นความรู้สึกนึกคิดของบุคคล กำหนดสถานการณ์ขึ้น แล้วให้ผู้ทำกิจกรรมตอบสนองหรือปฏิบัติตนเองไปตามธรรมชาติที่ควรจะเป็น

22) การเขียน (Writing) เป็นกิจกรรมที่ใช้เป็นสื่อกลางในการนิเทศเกือบทุกชนิด เช่น การเขียนโครงการนิเทศ การบันทึกข้อมูล การเขียนรายงาน การเขียนบันทึก ฯลฯ

23) การปฏิบัติตามคำแนะนำ (Guided practice) เป็นกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติในขณะที่ปฏิบัติมีการคอยดูแลช่วยเหลือ มักใช้กับรายบุคคลหรือกลุ่มขนาดเล็ก

สังกัด อุทรานันท์ (2530) อ้างถึงใน (วีระศักดิ์ ชมพูคำ, 2551: 9) ได้แบ่งตามหมวดหมู่กิจกรรม การนิเทศการศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1) กิจกรรมสำหรับผู้นิเทศ เป็นกิจกรรมหลักที่ผู้นิเทศใช้สำหรับการให้เกิดความรู้แก่ผู้รับการนิเทศ หรือทำการตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับการนิเทศเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาผู้รับการนิเทศได้แก่ การบรรยาย การสาธิต การสังเกตภายในห้องเรียน การสัมภาษณ์ การบันทึกข้อมูล การจัดทำเครื่องมือ ข้อทดสอบ การวิเคราะห์ การคิดคำนวณและการเขียน

2) กิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศทำร่วมกัน ถึงแม้บทบาทในการจัดกิจกรรมดังกล่าวนี้จะเป็นของผู้นิเทศก็ตาม แต่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้รับการนิเทศอย่างมาก เช่น การประชุมและการอภิปราย

3) กิจกรรมสำหรับผู้รับการนิเทศ เป็นกิจกรรมที่เน้นบทบาทของผู้รับการนิเทศ ซึ่งผู้รับการนิเทศจะต้องเป็นผู้กระทำหรือปฏิบัติตามสถานการณ์ต่างๆ ตามที่ผู้ให้การนิเทศเป็นผู้จัดทำขึ้นได้แก่ การฟัง การดูการสอน การเยี่ยมเยียน การไปทัศนศึกษา การปฏิบัติตามคำแนะนำ บทบาทสมมุติ และการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัสดุและเครื่องมือต่างๆ

ซารี มณีศรี (2531 : 38 – 40) ได้แบ่งประเภทของเทคนิคการนิเทศ เป็น 2 ประเภท คือ

1) การนิเทศเป็นกลุ่ม มีวิธีการดังต่อไปนี้ การจัดตั้งคณะกรรมการ การเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ การจัดห้องปฏิบัติการ หลักสูตร การส่งเสริมการอ่าน การสาธิตการสอน การศึกษานอกสถานที่ การฟังคำบรรยาย การอภิปราย การจัดห้องสมุดวิชาชีพ การจัดตั้งองค์กรวิชาชีพ การจัดทำหนังสือและคู่มือครู การประชุมครู และการประชุมผู้บริหาร และการประชุมปฏิบัติการ หรือการประชุมกลุ่ม

2) การนิเทศรายบุคคล มีวิธีการดังนี้ การสังเกตการสอนในชั้นเรียน การทดลองในห้องเรียน การปรึกษาหารือ การเยี่ยมชั้นเรียน การเลือกวัสดุอุปกรณ์การสอน และการประเมินผลตนเอง

เพียกานต์ พวงพะยอม (2562 : 181 - 182) ได้เสนอเทคนิคหรือวิธีการนิเทศการศึกษาว่าจะมีการดำเนินการใน 3 ลักษณะ คือ

1) การนิเทศด้วยตนเอง คือผู้นิเทศและผู้บริหารโรงเรียน ผู้รับการนิเทศ จะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันโดยตรง ส่วนด้านเทคนิคและทักษะการนิเทศ เช่น การประชุม การอบรมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา การสาธิต ฯลฯ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม

2) การนิเทศทางไกลเป็นการนิเทศโดยใช้สื่อเทคโนโลยีต่างๆ เช่น สิ่งตีพิมพ์ ผ่านรายการวิทยุโทรทัศน์ วีดิทัศน์ สไลด์ ภาพยนตร์ ฯลฯ

3) การนิเทศผ่านคนกลาง เช่น ผู้นิเทศที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และให้บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษเป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือครูในโรงเรียน

สรุปได้ว่า กิจกรรมการนิเทศการศึกษา มีหลากหลายกิจกรรม ทั้งที่เป็นกิจกรรมที่ผู้นิเทศเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศปฏิบัติร่วมกัน และกิจกรรมที่ผู้รับการนิเทศเป็นผู้ปฏิบัติ การเลือกใช้กิจกรรมการนิเทศขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการนิเทศและจำนวนผู้รับการนิเทศ อาจจะใช้กิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือใช้กิจกรรมนิเทศหลายๆ กิจกรรมร่วมกันได้ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้การนิเทศการศึกษามีประสิทธิภาพและเป็นไปด้วยความราบรื่น โดยผู้นิเทศจะเป็นผู้พิจารณาและเลือกกิจกรรมการนิเทศหรือบูรณาการกิจกรรมการนิเทศมาใช้ตามความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพและปัญหา ความคุ้มค่าและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 เป็นไปตามระบบและเกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับรูปแบบการนิเทศ กำกับติดตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด คือ การนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานโดยใช้รูปแบบกัลยาณมิตรมาประยุกต์ใช้ โดยมีการปรับรายละเอียดให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์และบริบทของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 มีการใช้กิจกรรมนิเทศเป็นการชี้แนะ และช่วยเหลือด้านการเรียนการสอนมีหลักการนิเทศที่เน้นประเด็นสำคัญ 4 ประการ คือ

- 1) การสร้างศรัทธา ผู้นิเทศจะต้องสร้างศรัทธา เพื่อให้เพื่อนครูยอมรับ และเกิดความสนใจที่จะใฝ่รู้ ที่ใฝ่ปรับปรุง การจัดการกระบวนการเรียนรู้
- 2) การสาธิตรูปแบบการสอน ผู้ให้การนิเทศจะต้องแสดงให้เห็นที่ประจักษ์ชัดว่าการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นสามารถปฏิบัติและทำได้จริงๆ และเพื่อนครูสามารถนำรูปแบบไปประยุกต์ในชั้นเรียนได้
- 3) การร่วมคิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ จะต้องมีการพบปะกันอย่างสม่ำเสมอ มีการร่วมคิดแก้ปัญหาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งกันและกัน
- 4) การติดตามประเมินผลตลอดกระบวนการ ผู้นิเทศจะต้องบันทึกการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ สังเกตและรับฟังข้อมูลป้อนกลับจากผู้รับการนิเทศ ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ขึ้นใหม่อย่างเป็นระบบ โดยใช้เครื่องมือการนิเทศ คือ คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

5. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคู่มือ

คู่มือเป็นหนังสือหรือเอกสารที่มีการเรียบเรียงและพัฒนาอย่างเป็นระบบจากเอกสารหรือตำราทางวิชาการต่างๆ แล้วนำมาเขียนใหม่เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำไปใช้ ควบคู่กับการดำเนินงานกิจกรรมที่เกี่ยวข้องตามเนื้อหาสาระของคู่มือนั้น

5.1 ความหมายของคู่มือ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) ให้ความหมายว่า คู่มือ คือ สมุดหรือหนังสือ ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ต้องการรู้เพื่อใช้ประกอบตำรา อำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการศึกษาหรือการปฏิบัติเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเพื่อแนะนำวิธีใช้อุปกรณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

ทิตนา แชมมณี (2539) ได้ให้ความหมายของหนังสือคู่มือไว้ว่า เป็นหนังสือที่ใช้ควบคู่ไปกับการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง วัตถุประสงค์เพื่อให้แนวที่ปฏิบัติแก่ผู้ใช้คู่มือ ช่วยให้ผู้ใช้สามารถกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามที่ต้องการได้บรรลุสำเร็จตามเป้าหมาย

ปรีชา ขวัญช้างยืน (2551:170) ได้เสนอความหมายของ “คู่มือทั่วไป” ไว้ว่า หนังสือคู่มือทั่วไป มักจะเป็นหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่ผู้อ่าน โดยมุ่งหวังให้ผู้อ่านหรือผู้ใช้มีความเข้าใจและสามารถดำเนินการในเรื่องนั้นๆ ด้วยตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม หนังสือคู่มือทั่วไป จึงมีลักษณะคล้ายคลึงกับหนังสือคู่มือผู้สอน

วินัย บัวแดง (2547:20) ได้สรุปความหมายของคู่มือไว้ดังนี้ คู่มือ หมายถึง หนังสือหรือเอกสารที่จัดทำขึ้น เพื่อรวบรวมเนื้อหาทั้งภาคทฤษฎีและแบบฝึกปฏิบัติ โดยมีรายละเอียดวิธีปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และเป็นแนวทางในการปฏิบัติเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งมีคำอธิบายและเฉลยปัญหา มีรายละเอียดที่ง่ายต่อการเรียนรู้ สามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง รวมถึงมีภาพและแผนภูมิประกอบเพื่อดึงดูดความสนใจและเกิดความเข้าใจง่ายขึ้น

สุรัสวดี จินดาเนตร (2553:24) กล่าวถึง ความหมายของคู่มือว่า คู่มือเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการของผู้ใช้ ให้สามารถดำเนินกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกันให้มากที่สุดและบรรลุสำเร็จตามเป้าหมาย

เสถียร คามิศักดิ์ (2556:4) ได้สรุปความหมายของคู่มือการปฏิบัติงาน หมายถึง เอกสารที่ใช้ประกอบการปฏิบัติงานใดงานหนึ่ง ที่กำหนดภาระหน้าที่ความรับผิดชอบไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง (Job Description) มีคำอธิบายงานที่ปฏิบัติ ประวัติความเป็นมา มีแผนกลยุทธ์การปฏิบัติ กำหนดตัวชี้วัดการประเมินผล ซึ่งในแต่ละบท/เรื่อง/หัวข้อต้องมีความคิดหลัก วัตถุประสงค์ และเนื้อหาสาระที่มีความสมบูรณ์มีรายละเอียดครอบคลุมเนื้อหาในแต่ละเรื่อง มีกฎ ระเบียบ พระราชบัญญัติ หนังสือเวียน มติต่างๆ เอกสารที่เกี่ยวข้อง หลักเกณฑ์และวิชาการ เทคนิคหรือแนวทาง ในการปฏิบัติงาน ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข ข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ต้องใช้ประกอบการปฏิบัติงานมาแล้วและต้องจัดทำเป็นรูปเล่ม

ณัฐพัฒน์ ฤงพลอย (2563:14) ได้ให้ความหมายของคู่มือว่า คู่มือเป็นหนังสือ ตำราเอกสาร แนะนำที่เขียนขึ้น เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ใช้คู่มือได้ศึกษา ทำความเข้าใจ และนำไปปฏิบัติงานได้ทันที จนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายโดยให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกันมากที่สุด ทำให้นักเรียนนักศึกษา มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนทักษะใกล้เคียงกัน

จากการประมวลความหมายของคู่มือ สรุปได้ว่า คู่มือ คือ เอกสารหรือตำราที่ผลิตขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทาง หรือแนะนำเทคนิควิธีดำเนินงานสำหรับเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อให้ผู้ใช้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานในเรื่องนั้น ๆ ได้ตามมาตรฐาน บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย สำหรับการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

5.2 ประเภทของคู่มือ

มีนักการศึกษาหลายท่าน พุดถึงประเภทของคู่มือ ไว้ดังนี้
ทิตนา แชมมณี (2539) แบ่งคู่มือออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1) คู่มือครู (Teacher's Manual or Handbook) หมายถึง หนังสือที่ให้แนวทางและแนะนำแก่ครูเกี่ยวกับสาระ วิธีการ กิจกรรม สื่อ วัสดุ อุปกรณ์และแหล่งข้อมูลหรือแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ ปกติมักใช้ควบคู่กับตำราเรียนหรือหนังสือเรียน

2) คู่มือผู้เรียน (Student's Manual or Workbook) หมายถึง หนังสือที่ผู้เรียนใช้ควบคู่ไปกับตำราเรียน ปกติมักจะประกอบไปด้วยสาระ คำสั่ง แบบฝึกหัด ปัญหาหรือคำถามที่ว่าสำหรับเขียนคำตอบและการทดสอบ ปัจจุบันคู่มือผู้เรียนไม่เพียงแต่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับตำราเท่านั้น แต่อาจจะใช้เป็นคู่มือสำหรับการศึกษาควบคู่ไปกับสื่ออื่น ๆ ที่ทำหน้าที่แทนครูหรือตำรา เช่น บทเรียนวีดิทัศน์ ภาพยนตร์หรือบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

3) คู่มือปฏิบัติ (Exercise or Practice Book) หมายถึง หนังสือที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติในสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว ปกติเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้จากการสอนของครูโดยตรงแล้ว ควรจะเกิดความเข้าใจ ในสิ่งที่เรียนในระดับหนึ่ง แต่อาจจะยังไม่เกิดความเข้าใจในที่ลึกซึ้ง หรืออาจจะยังไม่เกิดทักษะความชำนาญในเรื่องนั้น เนื่องจากความจำกัดเรื่องเวลา ครูจึงมักจัดทำคู่มือผู้เรียนหรือแบบฝึกปฏิบัติเพิ่มเติม ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ได้ดีขึ้น กระจ่างขึ้น หรือเกิดความคล่องแคล่วในการคิดการทำซึ่งเรียกว่า เกิดทักษะความชำนาญ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าแบบฝึกหัดเป็นหนังสือที่ให้แนวทางแก่ผู้เรียนในการฝึกฝนสิ่งที่ได้เรียนรู้มาแล้ว เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

4) คู่มือทั่วไป หมายถึง หนังสือที่ให้ข้อความรู้เกี่ยวกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่ผู้อ่าน โดยมุ่งหวังให้ผู้อ่านหรือผู้ใช้มีความเข้าใจ และสามารถดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ด้วยตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ปรีชา ช่างขวัญยืน (2539:127) ได้แบ่งประเภทของคู่มือออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) คู่มือครู เป็นหนังสือที่ให้แนวทางและคำแนะนำแก่ครูเกี่ยวกับสาระ วิธีการ กิจกรรม สื่อวัสดุ อุปกรณ์และแหล่งข้อมูลอ้างอิงต่าง ๆ ปกติใช้ควบคู่กับตำราเรียน เช่น คู่มือการสอนภาษา คู่มือการจัดกิจกรรมบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นต้น

2) คู่มือผู้เรียนหรือแบบฝึกปฏิบัติ เป็นหนังสือที่ผู้เรียนใช้ควบคู่ไปกับตำราที่เรียน ปกติประกอบด้วยสาระ คำสั่ง แบบฝึกหัด ปัญหาหรือคำถาม ที่ว่างสำหรับเขียนคำตอบและการทดสอบ

3) คู่มือทั่วไป เป็นหนังสือที่ให้ข้อความเกี่ยวกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่ผู้อ่าน โดยมุ่งหวังให้ผู้อ่านหรือผู้ใช้เข้าใจและสามารถดำเนินการในเรื่องนั้นๆ ด้วยตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

เสถียร คามิศักดิ์ (2556:5-6) กล่าวว่า คู่มือปฏิบัติงานแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะคือ คู่มือที่เขียนให้ผู้ใช้เขียนเองถือเป็นแนวปฏิบัติ, คู่มือที่เขียนให้ผู้ใช้ปฏิบัติงานอื่นถือเป็นแนวปฏิบัติและคู่มือที่เขียนให้ผู้ใช้บริการถือเป็นแนวปฏิบัติ โดยแบ่งคู่มือการปฏิบัติงานออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

1) Manual Book เป็นคู่มือที่นำเอา กฎ พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา ระเบียบข้อบังคับประกาศ หนังสือเวียน มติ หนังสือตอบข้อหารือที่เกี่ยวข้องมารวบรวมไว้เป็นหมวดหมู่แล้วทำเป็นรูปเล่ม

2) Cook Book เป็นคู่มือที่มีลักษณะเหมือนระดับ Manual Book แต่ต้องเพิ่มเติมขั้นตอนวิธีการปฏิบัติงาน

3) Tip Book เป็นคู่มือที่มีลักษณะเดียวกับ Manual Book และ Cook Book แต่ต้องเพิ่มเทคนิค ประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพ นำเทคโนโลยีมาใช้ และประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ประเภทของคู่มือ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ คู่มือครู คู่มือนักเรียน และคู่มือทั่วไป คู่มือทุกประเภทเป็นหนังสือหรือเอกสารที่ให้แนวทางและคำแนะนำเกี่ยวกับการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยมุ่งหวังให้ผู้อ่านสามารถนำไปปฏิบัติตามได้ทันที ในครั้งนี้เป็นการจัดทำคู่มือประเภทคู่มือทั่วไปที่มีส่วนของหลักการ แนวคิดและองค์ความรู้ แนวทางการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อเสริมประสิทธิภาพของการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียนครูแกนนำ และผู้เกี่ยวข้องภายในสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นแนวทางดำเนินงานการพัฒนากระบวนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ด้วยตนเอง หรือนำไปประกอบการนิเทศภายในของสถานศึกษา รวมทั้งใช้ในการอบรมพัฒนาได้ด้วย

5.3 องค์ประกอบของคู่มือ

การจัดทำคู่มือควรมีองค์ประกอบให้เหมาะสมกับชนิดหรือประเภทของคู่มือนั้น ๆ มีนักวิชาการและนักการศึกษา ได้ให้ความหมาย ดังนี้

กรมวิชาการ (2536:59) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่สำคัญของคู่มือ ไว้ดังนี้

- 1) แนวคิด สาระสำคัญ
- 2) วัตถุประสงค์
- 3) หลักการแนวคิด
- 4) กระบวนการปฏิบัติ ขั้นตอน กิจกรรม
- 5) แนวทางการวัดผลการปฏิบัติ

ทิตนา แชมมณี (2539) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบคู่มือ ประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

- 1) คำชี้แจงการใช้คู่มือ
- 2) คำชี้แจงเกี่ยวกับการเตรียมการที่จำเป็นต่างๆ เช่น วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ ฯลฯ

- 3) เนื้อหาสาระและกระบวนการ หรือขั้นตอนในการดำเนินการ
- 4) ความรู้เสริม หรือแบบฝึกหัด หรือแบบฝึกปฏิบัติ เพื่อช่วยผู้อ่านในการฝึกฝน
- 5) ปัญหาและคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา
- 6) แหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิงต่างๆ

กรมวิชาการ (2545:36) ได้กล่าวว่า คู่มือครู คู่มือการสอน หรือคู่มือการจัดการเรียนรู้ โดยทั่วไปจะประกอบด้วยจุดประสงค์ของบทเรียน เนื้อหาหรือสาระการเรียนรู้ กิจกรรมหรือกระบวนการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลบางเล่มอาจมีสาระอื่นๆ เพิ่มเติมนอกเหนือจากที่กล่าวไปแล้ว เช่น กิจกรรมเสนอแนะเพิ่มเติม โครงการและภาคผนวก หรืออาจจะเสนอหลักการทฤษฎี หรือความรู้ โดยละเอียดสำหรับครูผู้สอน

วินัย บัวแดง (2547:28) ได้สรุปว่า คู่มือทั่วไปมีองค์ประกอบ 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำชี้แจงในการใช้คู่มือ ประกอบด้วยคำอธิบายคู่มือ วัตถุประสงค์ ขอบข่าย เนื้อหา และคำแนะนำการศึกษาคู่มือ

ส่วนที่ 2 เนื้อหาเกี่ยวกับความรู้เรื่องนั้น ๆ

ส่วนที่ 3 เป็นส่วนของการประเมินผลการศึกษาคู่มือ เช่น แบบทดสอบก่อนเรียน แบบทดสอบหลังเรียน แบบประเมินตนเอง แบบประเมินคุณภาพเอกสาร และแบบประเมินความพึงพอใจ
ปรีชา ช่างขวัญยืน (2551:170-171) ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบของคู่มือทั่วไป ซึ่งประกอบด้วย

- 1) คำชี้แจงการใช้คู่มือ
- 2) คำชี้แจงเกี่ยวกับการเตรียมการที่จำเป็น
- 3) เนื้อหาสาระและกระบวนการหรือขั้นตอนในการดำเนินการ
- 4) ความรู้เสริมหรือแบบฝึกหัดหรือแบบฝึกปฏิบัติ เพื่อช่วยให้ผู้อ่านใช้ในการฝึกฝน
- 5) ปัญหาและคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและการแก้ไข้ปัญหา
- 6) แหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ

กิตติกร คัมภีร์ปรีชา (2553:31) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของคู่มือครูมีแนวทางในการเขียน ได้หลากหลาย เกณฑ์คุณภาพของคู่มือครูอยู่ที่ผู้อ่าน ศึกษาแล้วสามารถปฏิบัติได้ครบถ้วนตามกระบวนการ และบรรลุวัตถุประสงค์ได้ดี สิ่งสำคัญที่บรรจุไว้ในคู่มือครู มีดังนี้

- 1) วัตถุประสงค์ของการใช้คู่มือ
- 2) จุดประสงค์ในหลักสูตรที่คู่กับการปฏิบัติในคู่มือ
- 3) ขั้นตอนหรือกระบวนการปฏิบัติ
- 4) บทบาทครูหรือกิจกรรมนักเรียน

สุพจน์ พวงศิริ (2559:35) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบสำคัญที่คู่มือควรมี ได้แก่ เนื้อหาสาระสำคัญที่ตรงกับเรื่องที่น่าเสนอ มีคำชี้แจงที่ชัดเจนเข้าใจง่าย อธิบายถึงวิธีการศึกษา และขั้นตอนการทำกิจกรรมต่างๆ ที่ชัดเจน มีการแนะนำแหล่งข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติมเพื่อเพิ่มช่องทางในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่อไป

สมเกียรติ ศิลปะวิศาล (2556:45) ได้สรุปว่า คู่มือควรมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

- 1) ปก
- 2) คำนำ
- 3) สารบัญ
- 4) คำชี้แจงในการใช้คู่มือ
- 5) กิจกรรม ประกอบด้วยชื่อกิจกรรม วัตถุประสงค์ สาระสำคัญ การดำเนินกิจกรรม สื่อ/อุปกรณ์ และการประเมินผล

เสถียร คามีสักดิ์ (2556:35-36) กล่าวว่าส่วนประกอบของรูปแบบคู่มือปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 3 ส่วนได้แก่

- 1) ส่วนประกอบตอนต้น ปกนอก ปกใน คำนำ สารบัญ บัญชีตาราง/บัญชีภาพประกอบ (ถ้ามี)
- 2) ส่วนเนื้อหา ส่วนที่เป็นเนื้อหาตามที่ทำโครงร่างโดยต้องปรับปรุงให้เป็นสารบัญที่แบ่งเป็นบท ๆ ควรนำเสนอแต่ละบทว่ามีแนวคิดโดยย่ออย่างไร แนวคิดเมื่อนำไปปฏิบัติอย่างไร แล้วจึงเริ่มที่เนื้อหา ซึ่งอาจจะมีทั้งอัญประกาศ และเชิงอรรถที่อ้างอิง ในเนื้อหาสาระหรือตารางภาพประกอบ (ถ้ามี)
- 3) ส่วนประกอบตอนท้าย บรรณานุกรม ภาคผนวก ประวัติย่อผู้เขียน

จากการศึกษาองค์ประกอบของคู่มือจะเห็นได้ว่า คู่มือเป็นเอกสารสำคัญในการประกอบการดำเนินงานที่มีการวางแผนกำหนดแนวทางวิธีปฏิบัติ หรือคำแนะนำวิธีการปฏิบัติกิจกรรมสำหรับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อให้การดำเนินงานนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ สรุปได้ว่า องค์ประกอบของคู่มือหรือคู่มือแนวทางดำเนินงาน จะมีส่วนประกอบสำคัญ 3 ส่วน คือ ส่วนนำ ส่วนเนื้อหา และส่วนท้าย ในที่นี้ คู่มือประกอบด้วย 5 ส่วนสำคัญ คือ ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 แนวคิด และสาระสำคัญ ส่วนที่ 3 แนวคิดสู่การปฏิบัติ ส่วนที่ 4 กิจกรรมฝึกปฏิบัติ ส่วนที่ 5 แนวทางการนิเทศ กำกับ และตรวจสอบการดำเนินงาน โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

5.4 ลักษณะที่ดีของคู่มือ

ในการพัฒนาคู่มือนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงลักษณะของคู่มือ ซึ่งมีนักการศึกษาได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของคู่มือที่ดีไว้ ดังนี้

ปรีชา ช่างขวัญยืนและคณะ (2539 : 132) ได้อธิบายเกี่ยวกับคู่มือที่ดีว่า คู่มือจะต้องมีความชัดเจน ให้รายละเอียดครอบคลุม เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจ การเขียนคู่มือต้องครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ควรระบุให้ชัดเจนว่า คู่มือนั้นเป็นคู่มือสำหรับใคร
- 2) กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ต้องการให้ผู้ใช้ทำอะไรบ้าง
- 3) คู่มือนี้ช่วยผู้ใช้ได้อย่างไร ผู้ใช้จะได้ประโยชน์อะไรบ้าง
- 4) ควรมีส่วนที่ให้หลักการหรือความรู้ที่จำเป็นแก่ผู้ใช้ ในการใช้เครื่องมือ เพื่อให้การใช้คู่มือเกิดประสิทธิภาพสูงสุด สิ่งที่เป็นในการดำเนินการตามที่คู่มือแนะนำ
- 5) ควรมีส่วนที่ให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้เกี่ยวกับการเตรียมตัว การเตรียมวัสดุอุปกรณ์
- 6) ควรมีส่วนที่ให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้เกี่ยวกับขั้นตอน กระบวนการในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีคุณสมบัติ ดังนี้

6.1) เนื้อหาสาระที่ให้นั้นควรมีความถูกต้อง สามารถช่วยให้ผู้ใช้คู่มือทำสิ่งนั้นได้สำเร็จ
 6.2) ให้ข้อมูลรายละเอียดที่เพียงพอที่จะช่วยให้ผู้ใช้คู่มือสามารถทำสิ่งนั้นได้สำเร็จ
 6.3) ขั้นตอนการทำ จะต้องมีการเรียงลำดับอย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้ใช้สามารถทำสิ่งนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และประหยัด

6.4) ภาษาที่ใช้ จะต้องสามารถสื่อให้ผู้ใช้เข้าใจตรงกับผู้เขียน ไม่คลุมเครือหรือทำให้ผู้ใช้เกิดความเข้าใจผิด และภาษาที่ใช้จะต้องช่วยให้ผู้ใช้เกิดความเข้าใจง่าย หากสิ่งใดมีความยากและซับซ้อนควรเขียนให้เข้าใจง่ายโดยใช้เทคนิคอื่นประกอบ เช่น ภาพตารางการเปรียบเทียบ อุปมาอุปไมย ยกตัวอย่าง การใช้สีจำแนก เป็นต้น

6.5) การให้คำแนะนำและชี้แจงเหตุผล เกี่ยวกับสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำ เช่น เคล็ดลับหรือเทคนิควิธีต่างๆ ที่จะช่วยให้กระทำสิ่งนั้นๆ สำเร็จได้อย่างดี รวมทั้งการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่มักเกิดขึ้นจากการทำสิ่งนั้นๆ ข้อมูลนี้มักจะมาจากความรู้และประสบการณ์ของผู้เขียน ซึ่งมักจะมีคุณค่าต่อผู้ใช้

7) ควรมีคำถามหรือกิจกรรมให้ผู้ใช้คู่มือทำ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในการอ่านหรือการปฏิบัติขั้นตอนที่เสนอแนะ และเว้นที่ว่างสำหรับผู้ใช้คู่มือในการเขียนคำตอบ รวมถึงมีคำถามหรือแนวในการตอบหรือคำแนะนำให้ไว้ด้วย และถ้าหากผู้เขียนสามารถคาดคะเนคำตอบของผู้ใช้คู่มือได้ก็ควรอธิบายไว้ด้วยว่าคำตอบอะไร ถูกผิดด้วยเหตุใด ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการใช้คู่มือ

8) ควรใช้เทคนิคต่างๆ ที่ทำให้ผู้ใช้สามารถใช้คู่มือได้สะดวก เช่น การจัดทำรูปเล่มขนาดการเลือกตัวอักษร การใช้ตัวดำ การใช้สี การใช้ภาพ การเน้นข้อความบางตอน เป็นต้น

9) การใช้แหล่งอ้างอิงที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ซึ่งอาจเป็นบรรณานุกรม รายชื่อชมรม รายชื่อสื่อ รายชื่อสถาบัน รายชื่อบุคคลสำคัญ เป็นต้น

ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์ และมาเรียม นิลพันธ์ (2542 : 17-18) ได้กล่าวถึงลักษณะคู่มือที่ดี แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

- 1) ด้านเนื้อหา รายละเอียดในคู่มือควรตรงกับเนื้อหาที่ศึกษาและไม่ยากเกินไป จนทำให้ไม่มีผู้สนใจหยิบอ่าน การนำเสนอเนื้อหาควรให้เหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของผู้ที่ศึกษา ข้อมูลที่มีอยู่ในคู่มือนั้นสามารถที่จะประยุกต์ใช้เนื้อหาที่เหมาะสมที่จะไปใช้อ้างอิง ควรมีกรณีตัวอย่างในบางเรื่อง เพื่อทำความเข้าใจง่ายและควรมีการปรับปรุงให้ทันสมัยเสมอ
- 2) ด้านรูปแบบตัวอักษรที่ใช้ควรมีขนาดตัวโต และรูปแบบที่ชัดเจน อ่านง่ายเหมาะสมกับผู้ใช้ ควรมีรูปภาพประกอบ รูปเล่มน่าสนใจ ใช้ภาษาให้เข้าใจง่ายเหมาะสมกับผู้ใช้ การนำเสนอควรเป็นจากง่ายไปหายาก เป็นเรื่องให้ชัดเจน
- 3) ด้านการนำไปใช้ ควรระบุขั้นตอนวิธีการให้ชัดเจน มีแผนภูมิ มีตาราง มีตัวอย่างประกอบให้สามารถนำไปปฏิบัติได้

บุศรินทร์ ทับแบน (2552 : 53) ทำการสังเคราะห์ลักษณะของคู่มือที่ดี ออกเป็น 6 ด้าน คือ

- 1) มีเนื้อหาเหมาะสมตรงกับเรื่องที่ศึกษา ถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาสาระของคู่มือนั้น
- 2) การจัดข้อมูลเรียงลำดับ นำเสนอเป็นขั้นตอนที่เขาใจง่าย
- 3) รายละเอียดของคู่มือชัดเจนไม่ยากเกินไป
- 4) ผู้ใช้ขอมูลอ่านแล้วสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง
- 5) มีกรณีตัวอย่างประกอบในบางเรื่อง เพื่อจะได้ทำความเข้าใจง่าย
- 6) รูปเล่มเป็นรูปเล่มที่สวยงาม ชัดเจนและทนต่อการใช้งาน

จากการศึกษาลักษณะของคู่มือที่ดี สรุปได้ว่า คู่มือที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

- 1) ด้านจุดประสงค์ของคู่มือ สอดคล้องกับสภาพปัญหา ตรงความต้องการและการดำเนินงาน
- 2) ด้านเนื้อหา ถูกต้อง องค์กรประกอบมีรายละเอียดเนื้อหาเหมาะสมกับผู้ศึกษา เข้าใจง่าย และการจัดลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายากได้อย่างเหมาะสม
- 3) ด้านการใช้ภาษา ใช้ภาษาถูกต้องตามหลักเกณฑ์การใช้ภาษา ใช้สำนวน ภาษาทางวิชาการอย่างถูกต้องและสื่อความหมายเข้าใจง่าย
- 4) ด้านการออกแบบรูปเล่ม และการจัดพิมพ์ รูปแบบอักษรควรมีความถูกต้องชัดเจน อ่านง่าย สวยงาม จัดพิมพ์ได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์การจัดทำคู่มือ
- 5) ด้านการนำไปใช้ อธิบายระบุขั้นตอนชัดเจน มีตัวอย่างประกอบ แบบบันทึกต่าง ๆ พร้อมทั้งจะนำไปประยุกต์ใช้ได้

5.5 แนวทางและขั้นตอนการพัฒนาคู่มือ

คู่มือซึ่งจัดเป็นสื่อการเรียนรู้ชนิดหนึ่ง ซึ่งสื่อการเรียนรู้แต่ละประเภทอาจมีแนวทางหรือขั้นตอน ที่เป็นรายละเอียดที่แตกต่างกันไป จากการศึกษาค้นคว้ามีผู้ที่เสนอแนวทางและขั้นตอนการพัฒนาคู่มือไว้หลากหลาย ดังนี้

ปรีชา ช่างขวัญยืนและคนอื่นๆ (2539:132-134) ได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาคู่มือ ไว้ว่า

- 1) ระบุให้ชัดเจนว่าคู่มือนั้นเป็นคู่มือสำหรับใคร ใครเป็นผู้ใช้
- 2) กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน
- 3) คู่มือควรมีส่วนช่วยผู้ใช้ได้อย่างไร มีประโยชน์อะไรบ้าง
- 4) ควรมีส่วนที่ให้หลักการหรือความรู้ที่จำเป็นแก่ผู้ใช้ในการใช้เครื่องมือ เพื่อให้การใช้

คู่มือเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

- 5) มีส่วนที่แนะนำให้ผู้ใช้ในการเตรียมตัว เตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งที่จำเป็น
- 6) ควรมีส่วนให้คำแนะนำให้แก่ผู้ใช้ เกี่ยวกับขั้นตอนหรือกระบวนการในการทำสิ่งใด

สิ่งหนึ่ง

- 7) เนื้อหาสาระมีความถูกต้อง สามารถช่วยให้ผู้ใช้คู่มือ ทำสิ่งนั้นได้สำเร็จ
- 8) มีข้อมูลรายละเอียดที่เพียงพอ ช่วยให้ผู้ใช้สามารถทำสิ่งนั้นได้สำเร็จ
- 9) ต้องเรียงลำดับขั้นตอนอย่างเหมาะสม ช่วยให้ผู้ใช้ทำได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว
- 10) ใช้ภาษาให้ผู้ใช้เข้าใจตรงกับผู้เขียน ไม่คลุมเครือ ภาษาเข้าใจง่าย

กรมวิชาการ (2545:37-39) ได้นำเสนอกระบวนการผลิตสื่อการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้กับการผลิตสื่อการเรียนรู้อื่น ๆ ได้ ซึ่งมีกระบวนการขั้นตอนต่อไปนี้

- 1) กำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไปของการผลิตสื่อ
- 2) ศึกษาและกำหนดคุณสมบัติของผู้เรียน โดยพิจารณาว่าผู้ใช้สื่อ นั้นคือใครมีความรู้และประสบการณ์เดิมมาอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดคุณสมบัติส่วนอื่นๆ ของสื่อให้เหมาะสมต่อไป

3) กำหนดและวิเคราะห์เนื้อหาสาระว่าจะต้องประกอบด้วยเนื้อหาสาระอะไรบ้าง ทั้งนี้ควรจะต้องพิจารณากำหนดเนื้อหาสาระให้สัมพันธ์กับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้และให้เหมาะสมกับผู้เรียนด้วย

4) กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยการตีความจำแนกแยกย่อยจุดประสงค์ทั่วไปให้ละเอียดลงไปถึงขั้นที่ทราบได้ว่า เมื่อผู้เรียนเรียนรู้จากสื่อ นั้นแล้วสามารถทำอะไรได้บ้าง ซึ่งจะเป็นแนวทางสำคัญในการประเมินผลการเรียนรู้ต่อไป

- 5) กำหนดรูปแบบและวิธีประเมินผล

6) กำหนดวิธีการและแนวทางการเสนอเนื้อหา เป็นการวางแผนว่าจะเสนอเนื้อหาสาระในรูปแบบใด เรียงลำดับหัวข้อและเนื้อหาอย่างไร มีตัวอย่าง มีการนำเรื่อง สรุปเรื่อง หรือทบทวน

เรื่องอย่างไร ควรมีแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมแทรกอยู่ด้วยหรือไม่ ทั้งนี้ ก็เพื่อที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง

7) กำหนดแหล่งข้อมูลที่สนับสนุนการจัดทำสื่อการเรียนรู้ ไม่ว่าจะผลิตสื่อการเรียนรู้ชนิดใด อาจจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่อเทคโนโลยี ผู้ผลิตจะต้องกำหนดว่าจะหาข้อมูลสนับสนุนได้จากแหล่งใด เช่น แหล่งค้นคว้าเกี่ยวกับเนื้อหา ภาพประกอบ แผนภูมิ เป็นต้น

8) ยกร่างและจัดทำสื่อการเรียนรู้ตามรูปแบบ และวิธีการที่กำหนดไว้

9) ทดสอบคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้น โดยนำสื่อต้นแบบไปทดลองใช้กับกลุ่มบุคคลที่เป็นตัวแทนของผู้เรียนที่จะต้องใช้สื่อ นั้น ใช้สื่อต้นแบบนี้จัดการเรียนการสอนจริง ๆ เพื่อศึกษาข้อบกพร่องต่าง ๆ สำหรับนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงสื่อให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

10) ปรับปรุงสื่อการเรียนรู้ตามข้อมูลที่ได้ศึกษาไว้

11) นำสื่อที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปใช้

คีรีบุณ จงวุฒิเวศย (2547:14-15) สรุปขั้นตอนการพัฒนาคู่มือ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผนร่างคู่มือ คำถามต่อไปนี้จะเป็นข้อมูลในการตัดสินใจการวางแผนร่างคู่มือ คือ

1) จุดมุ่งหมายของคู่มือคืออะไร นั่นคือ ความต้องการให้ผู้เข้าไปใช้อย่างไรเพื่ออะไร หรือใช้เมื่อไร เช่น ใช้คู่มือในการแก้ปัญหา ใช้คู่มือกำกับการปฏิบัติหรือใช้ก่อนการปฏิบัติงาน

2) ใครเป็นผู้ใช้ข้อมูลเหล่านั้น ถ้ากำหนดผู้ใช้คู่มือเราจะทราบถึงความต้องการเฉพาะบางประการของผู้ใช้ทันที พยายามสร้างคู่มือที่มีผู้ใช้ประเภทเดียวกันเท่านั้น เป็นการยากที่จะทำคู่มือสำหรับผู้ใช้หลายประเภท เพราะผู้ใช้อาจมีระดับการศึกษาที่ต่างกัน ดังนั้น ความต้องการในแต่ละระดับจึงแตกต่างกันเป็นการยากที่จะทำคู่มือที่ผู้ใช้ประเภทเดียวจะทำให้คู่มือนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3) การสอบถามผู้ใช้งาน พวกเขาต้องการคู่มือแบบไหน เช่น ไม่ต้องการเนื้อหา มากหรือต้องการรูปภาพประกอบ ควรสร้างให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด

4) คู่มือนี้จะใช้ที่ไหน

5) คู่มือนี้จะใช้อย่างไร เช่น ถ้าผู้ใช้ต้องการใช้เพื่อประกอบขั้นตอนในการปฏิบัติผู้สร้างคู่มือจึงควรมีร่างขั้นตอนการทำงานประกอบ

6) การนำข้อมูลมาใช้ในคู่มือ ต้องทำอย่างไรจึงจะสามารถชี้วัดถึงสิ่งที่ต้องให้ผู้ปฏิบัติ และพิจารณาความถนัด ทักษะและความรู้ที่ผู้ใช้ต้องการในการปฏิบัติได้

7) กำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานอย่างไร ผู้ใช้จึงรู้ว่าต้องทำอะไรบ้าง

8) การกำหนดข้อมูลในแต่ละขั้นตอน กำหนดอย่างไร

9) การลำดับเนื้อหาในการเขียนลำดับอย่างไร

ขั้นที่ 2 การเตรียมข้อมูลในการพัฒนาคู่มือในแต่ละตอน

1) การเขียนหัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อย

2) จัดลำดับหัวข้อเหล่านั้น

- 3) วางแผนการนำข้อมูลใส่ในแต่ละหัวข้อ
- 4) เริ่มต้นเขียนเนื้อหาโดยการให้คำกาย ๆ และสั้น ๆ อธิบายความหมายศัพท์เฉพาะ มีการยกตัวอย่าง มีความต่อเนื่องของลำดับเนื้อหา เป็นต้น
- 5) วางแผนการสาธิตตัวอย่าง
 - ขั้นที่ 3 การทดสอบคู่มือ ทดสอบในเรื่องต่อไปนี้
 - 1) เนื้อหาคู่มือ
 - 2) รูปแบบ
 - 3) ผลกระทบ

บุศรินทร์ ทับแบน (2552:56) ได้สังเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนาคู่มือ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา
- 2) การพัฒนาคู่มือ เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัญหา มาสรุป และกำหนดเป็นร่างคู่มือ หากคุณภาพคู่มือโดยการหาดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Congruence) จากผู้เชี่ยวชาญ นำผลไปแก้ไขปรับปรุงและหาประสิทธิภาพคู่มือโดยการทดลองเป็นรายบุคคล (Individual Try Out) นำผลไปแก้ไขปรับปรุงคู่มือ
- 3) การประเมินความเหมาะสมของคู่มือและการแก้ไขปรับปรุงคู่มือ

จากการศึกษาแนวทางและขั้นตอนการพัฒนาคู่มือ กล่าวโดยสรุปว่าแนวทางการพัฒนาคู่มือนั้นเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การศึกษาข้อมูลฐาน สภาพปัจจุบันและความต้องการ
- 2) การยกร่างคู่มือและดำเนินการพัฒนาคู่มือในแต่ละส่วนสำคัญและ
- 3) การประเมินความเหมาะสมของคู่มือ การนำไปทดลองใช้ และการหาประสิทธิภาพของคู่มือ รวมทั้งแก้ไขปรับปรุงคู่มือก่อนจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์

5.6 ประโยชน์ของคู่มือ

อร่าม เสือเดช (2549:53) ได้กล่าวว่า คู่มือที่จัดทำขึ้นมีประโยชน์ต่อหน่วยงานและผู้ปฏิบัติงานดังนี้

- 1) คู่มือปฏิบัติงานถือเป็นบรรทัดฐานสำหรับการปฏิบัติงาน คือช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีกฎเกณฑ์ ไม่ว่าใครจะเป็นผู้ปฏิบัติหรือปฏิบัติต่อใคร ทำให้เกิดแบบแผนที่ดี
- 2) ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจน
- 3) ใช้เป็นคู่มือในการฝึกอบรมบุคลากรใหม่ทำให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว
- 4) ช่วยลดเวลา ลดความผิดพลาดและความบกพร่องในการปฏิบัติงาน
- 5) ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน
- 6) ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

เรื่องชัย จรุงศิริวัฒน์ (2554:3) ได้สรุปประโยชน์ของคู่มือปฏิบัติงาน ดังนี้

- 1) ช่วยลดการตอบคำถาม
- 2) ช่วยลดเวลาในการสอนงาน
- 3) ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในการทำงาน
- 4) ช่วยให้เกิดความสม่ำเสมอในการทำงาน
- 5) ช่วยลดความขัดแย้งที่อาจจะขึ้นจากการทำงาน
- 6) ทำให้การปฏิบัติงานเป็นแบบมืออาชีพ
- 7) ช่วยในการปรับปรุงงานและออกแบบกระบวนการใหม่

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ประโยชน์ของคู่มือมีหลากหลายประการ และขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือนั้นๆ ว่าต้องการให้เกิดผลในลักษณะใด ซึ่งผู้จัดทำคู่มือต้องคำนึงถึงประโยชน์และคุณลักษณะของคู่มือที่จัดทำขึ้น เพื่อให้ผู้ใช้ได้นำไปใช้และเกิดประโยชน์สูงสุด

5.7 การประเมินคุณภาพของคู่มือและตรวจสอบคุณภาพของคู่มือ

การประเมินคุณภาพหรือตรวจสอบคุณภาพของนวัตกรรมนั้น ซึ่งเป็นตัวชี้วัดคุณค่าของสื่อหรือนวัตกรรมอยู่ที่เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศมีคุณภาพหรือไม่ หากเครื่องมือมีคุณภาพ ก็ย่อมส่งผลการนิเทศที่มีคุณภาพและเชื่อถือได้ จึงจำเป็นต้องมีการหาประสิทธิภาพของคู่มือซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดเพื่อจะทำให้ทราบว่าคู่มือที่ผลิตขึ้นมานั้น มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใด หรือมีคุณภาพอย่างไร

คุณภาพของคู่มือนั้น จะขึ้นอยู่กับการออกแบบและการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ขั้นตอนวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งในการจัดทำคู่มือประเภทต่าง ๆ จะต้องมีการประเมินอย่างหลากหลาย มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ ดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2545:25-29) ได้จำแนกวิธีการประเมินสื่อ เป็น 2 วิธี คือ

- 1) การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยจะใช้แบบประเมินผลให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาทั้งด้านคุณภาพ เนื้อหาสาระและการจัดทำสื่อประเภทนั้น แบบประเมินอาจจะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) หรือแบบเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย

- 2) การประเมินโดยผู้ศึกษามีลักษณะเดียวกับการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ประเมินผลโดยการตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นกับผู้ศึกษา เป็นการหาประสิทธิภาพของสื่อที่มีความเที่ยงตรง พิสูจน์คุณภาพและคุณค่าของสื่อการสอนนั้น ๆ โดยวัดดูว่าผู้ศึกษาเกิดการเรียนรู้อะไรบ้างเป็นการวัดเฉพาะผลที่เป็นจุดประสงค์

วิริยา ศรีวิเชียร (2551:49) ได้เสนอแนวคิดในด้านการตรวจสอบคุณภาพของคู่มือ แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

- 1) ทำการตรวจสอบคุณภาพของคู่มือโดยผู้เชี่ยวชาญ
- 2) การทดลองใช้คู่มือกับกลุ่มตัวอย่างและทำการเปรียบเทียบผล ก่อนการใช้และหลังการใช้คู่มือกับกลุ่มตัวอย่าง

3) การตรวจสอบคุณภาพคู่มือในด้านความพึงพอใจโดยผู้ใช้งานจริง ดำเนินการโดยให้ผู้ใช้คู่มือประเมินความพึงพอใจหลังจากได้ใช้คู่มือที่นักวิจัยสร้างขึ้นมา

กิตติกร คัมภีร์ปรีชา(2553 : 34) ได้กล่าวว่า สารสำคัญของ การประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพของนวัตกรรมหรือคู่มือ หลังจากครูผู้สอนกำหนดวิธีการหรือสร้างนวัตกรรมที่ใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาแล้ว ดำเนินการหาคุณภาพหรือประสิทธิภาพก่อนนำไปใช้จริง เช่น นำไปให้เพื่อนครู ศึกษานิเทศก์หรือนักวิชาการที่เกี่ยวข้องให้ความคิดเห็น เพื่อนำข้อคิดเห็นมาปรับปรุงแก้ไข หรือวิธีการอื่นแล้วแต่กรณี เพื่อเตรียมนำไปใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาต่อไป และหลังจากนำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้แล้ว เพื่อเป็นการศึกษาว่าปัญหาหรือสิ่งที่เราต้องการพัฒนา ได้ผลตามที่คาดหวังหรือไม่ ต้องเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผล โดยเฉพาะความถูกต้องด้านเนื้อหา ความเที่ยงตรงและครอบคลุมเนื้อหาตามจุดมุ่งหมาย ตลอดจนภาษาถ้อยคำ รูปภาพ และขั้นตอนที่กำหนดขึ้น ควรเหมาะสมกับนักเรียนหรือครู และควรหาประสิทธิภาพของคู่มือได้ โดยตรวจสอบด้านเนื้อหาและรูปแบบของคู่มือโดยผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ ไม่น้อยกว่า 5 คน หากตรวจสอบความเห็นสอดคล้องกัน 3 ถึง 5 คน แสดงว่าเนื้อหารูปแบบมีความถูกต้องเที่ยงตรงและครอบคลุม

ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559:170-171) ได้เสนอวิธีตรวจสอบคุณภาพของนวัตกรรมการนิเทศ โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1)การตรวจสอบคุณภาพนวัตกรรมการนิเทศด้วยวิธีเชิงปริมาณ และ 2)การตรวจสอบคุณภาพนวัตกรรมการนิเทศด้วยวิธีเชิงคุณภาพ ซึ่งในที่นี้จะนำเสนอวิธีการตรวจสอบคุณภาพนวัตกรรมนิเทศ ด้วยวิธีเชิงปริมาณที่สำคัญดังนี้

5.7.1 การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of objective Congruence: IOC)

การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง เป็นการตรวจสอบคุณภาพโดยใช้ค่า IOC เป็นการหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ว่านวัตกรรมนั้นมีความเหมาะสม ถูกต้อง หรือสอดคล้องกับปัญหาเนื้อหา จุดประสงค์หรือประสบการณ์ของผู้รับการนิเทศหรือไม่ วิธีการตรวจสอบสามารถกระทำได้โดยให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้มีประสบการณ์ในเรื่องนั้นๆ อย่างน้อยที่สุด 3 คน ได้อ่านหรือตรวจสอบว่า สื่อหรือนวัตกรรมนั้นดี เหมาะสมใช้ได้หรือไม่ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้สร้างหรือไม่

ขั้นตอนในการตรวจสอบคุณภาพ

1) นำสื่อหรือนวัตกรรมที่สร้างขึ้น พร้อมวัตถุประสงค์การนิเทศ นิยามศัพท์ และแบบแสดงความคิดเห็น นำเสนอผู้เชี่ยวชาญให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาจากเกณฑ์การประเมินดังนี้

แน่ใจว่า สารหรือองค์ประกอบของนวัตกรรมตรงตามวัตถุประสงค์ ได้ 1 คะแนน

ไม่แน่ใจว่า สารหรือองค์ประกอบของนวัตกรรมตรงตามวัตถุประสงค์ ได้ 0 คะแนน

แน่ใจว่า สารหรือองค์ประกอบของนวัตกรรมไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ ได้ -1 คะแนน

2) นำรายการที่ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นมาให้ค่าน้ำหนัก ถ้าสอดคล้องได้ค่าน้ำหนัก +1 ถ้าไม่แน่ใจ ได้ค่าน้ำหนัก 0 และถ้าไม่เหมาะสมได้ค่าน้ำหนัก -1

3) บันทึกค่าน้ำหนักคะแนนแต่ละคนและทำการวิเคราะห์หาค่า IOC จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC = ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับคุณลักษณะที่ต้องการวัด

$\sum R$ = ผลรวมค่าน้ำหนักของผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดที่ตอบ

ทั้งนี้ถ้าค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปถือว่าใช้ได้เพราะค่า IOC ≥ 0.5 จึงจะจัดว่ามีความสอดคล้องหรือตรงตามเนื้อหา

5.7.2 การหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.)

การหาค่าดัชนีประสิทธิผลของสื่อการนิเทศหรือนวัตกรรมที่สร้างขึ้น ให้พิจารณาจากการพัฒนาของผู้รับการนิเทศหรือผู้ใช้นวัตกรรม จากก่อนนิเทศการนิเทศและหลังการนิเทศว่ามีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ หรือเพิ่มขึ้นเท่าใดอาจจะพิจารณาได้จากการคำนวณหาค่าดัชนีประสิทธิผล

ประสิทธิผล หมายถึง การจัดกิจกรรมการนิเทศหรือการพัฒนาด้วยนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นนั้น ช่วยให้ผู้รับการนิเทศบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดการนิเทศหรือการอบรม หรือพัฒนา โดยผู้รับการนิเทศส่วนมาก หรือทุกคนเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (ศูนย์พัฒนาการเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559 : 172-174) มีผู้เสนอไว้ ดังนี้

1) การหาค่าประสิทธิผลมีสูตรทั้งกรณีรายบุคคลและทั้งกลุ่ม มี 2 กรณีดังนี้
(ศูนย์พัฒนาการเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ,2559 : 172 - 174)

กรณีรายบุคคล

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{คะแนนหลังการนิเทศ} - \text{คะแนนก่อนการนิเทศ}}{\text{คะแนนเต็ม} - \text{คะแนนก่อนการนิเทศ}}$$

กรณีรายกลุ่ม

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{ผลรวมของคะแนนหลังการนิเทศทุกคน} - \text{ผลรวมคะแนนก่อนการนิเทศทุกคน}}{(\text{จำนวนผู้รับการนิเทศ} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนการนิเทศทุกคน}}$$

2) การหาค่าประสิทธิผลหรือการหาค่าดัชนีประสิทธิผลของสื่อหรือนวัตกรรม (Effectiveness Index:E.I.) ตามแนวคิดของ Hofland จะให้สารสนเทศที่ชัดเจน โดยทั่วไปการหาค่าดัชนีประสิทธิผลมักหาโดยใช้คะแนนของกลุ่ม โดยมีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546: 158 -160)

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{ผลรวมคะแนนหลังเรียนของทุกคน} - \text{ผลรวมคะแนนก่อนเรียนทุกคน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน}}$$

3) การสรุปค่าดัชนีประสิทธิผล (The Effectiveness Index: E.I) ของสื่อการสอนหรือนวัตกรรมทางการศึกษาเป็นค่าที่แสดงอัตราการเรียนรู้ที่ก้าวหน้าขึ้นจากพื้นฐานความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว หลังจากผู้เรียนได้เรียนจากสื่อหรือนวัตกรรมหรือแผนการจัดการเรียนรู้นั้นๆ ซึ่งคำนวณได้หลายสูตรแต่ที่นิยมใช้เป็นการหาค่า E.I ด้วยวิธีการของกูดแมน(Goodman) เฟรสเตอร์ (Fletchers) และชไนเดอร์(Schneider) การสรุปค่าดัชนีประสิทธิผลเป็นเรื่องอัตราส่วนของผลต่าง จะมีค่าสูงสุดเป็น 1.00 ส่วนค่าต่ำสุดไม่สามารถกำหนดค่าได้เพราะมีค่าต่ำกว่า -1.00 ก็ได้และถ้าเป็นค่าลบแสดงว่าคะแนนผลสอบก่อนเรียนมากกว่าหลังเรียน ซึ่งมีความหมายว่า ระบบการเรียนการสอนหรือสื่อหรือนวัตกรรมที่ใช้ไม่มีคุณภาพ (บุญชม ศรีสะอาด, 2552:117)

นอกจากนั้น ในการประเมินคุณภาพของคู่มือยังสามารถนำการประเมินนวัตกรรมการศึกษามาใช้ได้ซึ่ง รัตนะ บัวสนธ์ (2564:28-40) กล่าวถึงการประเมินนวัตกรรมการศึกษาเมื่อสร้างเสร็จ ก็จะเป็นการประเมินนวัตกรรมที่สร้างขึ้นว่ามีความสอดคล้อง เหมาะสม และมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากน้อยเพียงไร จำแนกการประเมินนวัตกรรมไว้ดังนี้

1) การประเมินความสอดคล้องของนวัตกรรม การประเมินส่วนนี้เพื่อพิจารณาว่าองค์ประกอบของนวัตกรรมแต่ละส่วนมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันหรือไม่ หรือมีความเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกันเพียงไรโดยกระทำได้ 2 วิธีคือ กรอบเหตุผลสัมพันธ์ (Logical framework Relation) และผู้เชี่ยวชาญตัดสิน (Expert Judgment)

2) การประเมินความเหมาะสมของนวัตกรรม เป็นการประเมินที่มุ่งพิจารณาว่านวัตกรรมที่สร้างขึ้นมานั้นมีความเหมาะสมถูกต้องมากน้อยเพียงไร ทั้งในแง่รูปลักษณ์ที่เหมาะสมตามหลักวิชาการออกแบบและในแง่ความเหมาะสมกับกลุ่มผู้ใช้นวัตกรรม ซึ่งอาจจะประเมินความเหมาะสมโดยใช้แบบประเมินหรือใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญก็ได้ สำหรับแบบประเมินความเหมาะสมของนวัตกรรม เป็นการเขียนข้อความหรือรายการให้ประเมินโดยแบ่งระดับการประเมินเป็นช่องระดับความคิดเห็นตามแบบของ Likert เป็นมาตราประเมินค่า (Rating scale)

3) การประเมินประสิทธิภาพของนวัตกรรม การประเมินส่วนนี้เป็นการพิจารณาว่าเมื่อนำนวัตกรรมการศึกษาภายหลังจากการผ่านการประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะภูมิหลังคล้ายคลึงกับกลุ่มเป้าหมายแล้ว ผลจะเป็นประการใดโดยการประเมินประสิทธิภาพตามลำดับขั้นตอน คือ การประเมินแบบหนึ่งต่อการประเมินประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็ก

กล่าวสรุปได้ว่า การประเมินนวัตกรรมการศึกษาเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างรอบด้านเกี่ยวกับนวัตกรรมภายหลังจากการทดลองใช้แล้ว โดยอาศัยเครื่องมือและวิธีการต่างๆ เพื่อเก็บข้อมูลดังกล่าวจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการใช้นวัตกรรม ข้อมูลจะถูกนำไปวิเคราะห์ตัดสินคุณค่าของนวัตกรรม การศึกษานั้นๆ ว่ามีประสิทธิผลประสิทธิภาพและก่อให้เกิดผลกระทบหรือไม่อย่างไร โดยอาศัยเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่ง ผลจากการประเมินนวัตกรรมจะนำไปสู่การปรับปรุงนวัตกรรมให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ดังนั้น การประเมินคุณภาพของคู่มือและตรวจสอบคุณภาพของคู่มือซึ่งจัดเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาสามารถกระทำได้ใน 2 ลักษณะ คือ 1) การตรวจสอบคุณภาพเชิงปริมาณและ 2) การตรวจสอบคุณภาพเชิงคุณภาพ ซึ่งการประเมินและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือหรือนวัตกรรมกรณีที่จะเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับเครื่องมือชนิดนั้น ผู้รายงานจึงเลือกใช้วิธีการประเมินคุณภาพและตรวจสอบคุณภาพ 1) ด้านความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของคู่มือ 2) การประเมินความเหมาะสมของคู่มือและ 3) การหาประสิทธิผลของคู่มือ ซึ่งต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้คู่มือฉบับที่สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริงและเผยแพร่ต่อไป

สรุปได้ว่า คู่มือเป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวปฏิบัติให้ผู้ใช้คู่มือได้ศึกษาทำความเข้าใจและง่ายต่อการปฏิบัติตามได้ จัดเป็นสื่อหลักและเป็นสื่อที่ใช้ประกอบการดำเนินงานการปฏิบัติกิจกรรมหรือการเรียนรู้ด้วยตนเอง จัดเป็นนวัตกรรมประเภทสื่อที่สร้างและพัฒนาขึ้น เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานแก้ไขปัญหา และพัฒนาการทำงานในด้านต่างๆ ที่เป็นลักษณะเฉพาะซึ่งผ่านกระบวนการสร้างและพัฒนาอย่างเป็นระบบ มีองค์ประกอบสำคัญทั้ง แนวคิด เนื้อหาสาระตัวอย่าง และแนวปฏิบัติ เพื่อช่วยให้ผู้ใช้งานสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองหรือใช้ประกอบการฝึกอบรมภายใน สามารถใช้อ่านทบทวนได้ตลอดเวลา มีความสะดวกในการใช้งานซึ่งช่วยให้เข้าใจเนื้อหาหรือแนวปฏิบัติได้ละเอียดขึ้น อีกทั้ง ยังเป็นคู่มือที่มีการประเมินและตรวจสอบคุณภาพของคู่มือก่อนนำไปใช้จริง ทำให้เป็นคู่มือหรือเครื่องมือที่มีคุณภาพอันที่จะช่วยให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดซึ่งในที่นี้หมายถึงคู่มือที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น คือ คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

6. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

6.1 ความหมายเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจหรือความพอใจเป็นปัจจัยหนึ่งในการส่งผลต่อความสำเร็จในการทำกิจกรรมใดๆ ทั้งการเรียนรู้หรือการปฏิบัติงาน โดยทั่วไปนิยามการศึกษาความพึงพอใจในด้านความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ให้บริการและความพึงพอใจของผู้รับบริการ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ ไว้ดังนี้

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2541:9) ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความรู้สึกทางบวก ความรู้สึกทางลบและความสุขที่มีความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อน โดยความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อความรู้สึกทางบวกมากกว่าทางลบ

กนก ทศนานท์ (2553:35) ได้กล่าวว่าความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันเกิดจากพื้นฐานของการรับรู้ ค่านิยม ประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับและจะเกิดขึ้นต่อเมื่อสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการให้บุคคลนั้นได้ ซึ่งระดับความพึงพอใจของแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกันไป

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553:25) ให้ความเห็นว่าความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อการทำงานในทางบวก เป็นความสุขของบุคคลที่เกิดจากการปฏิบัติงานและได้ผลตอบแทน คือ ผลที่เป็นความพึงพอใจที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่น และมีขวัญกำลังใจที่จะทำงาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน รวมทั้งส่งผลต่อความสำเร็จและการบรรลุเป้าหมายขององค์กร

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิต (2556:840) ได้ให้ความหมายความพึงพอใจไว้ว่า หมายถึง พอดีใจชอบใจ พฤติกรรมเกี่ยวกับความพึงพอใจของมนุษย์คือความพยายามที่จะขจัดความตึงเครียดหรือความกระวนกระวายหรือภาวะไม่ได้ดุษฎีภาพในร่างกาย ซึ่งมนุษย์สามารถขจัดสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวได้แล้วมนุษย์ย่อมได้รับความพึงพอใจในสิ่งที่ตนต้องการ

รัชฎาวรรณ พ่อสิงห์ (2557:80) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกหรือเป็นทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลนั้นได้บรรลุถึงความต้องการหรือจุดมุ่งหมายของตนเองที่กำหนดไว้และระดับความพึงพอใจยังขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของคน ๆ นั้นด้วย

วุฒิชัย โภคะชัย (2564:21) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือเจตคติที่ดีต่องานที่กำลังปฏิบัติอยู่ มีผลทำให้เกิดการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถด้วยร่างกายและสติปัญญาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของงานที่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นผลจากการได้รับการตอบสนองต่อแรงจูงใจหรือความต้องการของแต่ละบุคคลในแนวทางที่พึงประสงค์ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อองค์การ

กล่าวโดยสรุป ความพึงพอใจ คือ เป็นความรู้สึกหรือเป็นทัศนคติ ชอบใจ พอใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นความชอบใจ พอใจ โดยอาจจะเป็นไปเชิงประเมินค่าความรู้สึกหรือทัศนคติต่อสิ่งนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นไปในทางบวกและแต่ละบุคคลจะมีระดับความพึงพอใจที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่มีต่อสถานการณ์นั้น ๆ หรือเกิดจากความรู้สึกที่ได้เข้าร่วมในปฏิบัติงานนั้น ๆ

6.2 ทฤษฎีความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่ดี ที่ชอบ ที่พอใจหรือที่ประทับใจของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ได้รับโดยสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการทั้งด้านร่างกายและจิตใจบุคคลทุกคนมีความต้องการหลายสิ่งหลายอย่างและมีความต้องการหลายระดับ ซึ่งหากได้รับการตอบสนองก็จะก่อให้เกิดความพึงพอใจไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติงานหรือให้บริการรวมถึงการจัดการสอน ทฤษฎีสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความต้องการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ ที่สำคัญและมีชื่อเสียงสรุปได้ดังนี้

6.2.1 ทฤษฎีของวรูม (Vroom)

วรูม (Vroom) (อ้างถึงใน ฌัฐชา มังกะสัง , 2556 , 36-37) ได้อธิบายถึง ความหวังของคนเรานั้นเป็นแรงกระตุ้นที่ทำให้คนเราพยายามที่จะทำในสิ่งที่จะทำให้ตนเองได้รับความหวังตามความคาดหวังเปรียบเสมือนความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนอง มนุษย์ต้องการที่จะตอบสนองความคาดหวังของตนเองซึ่งจะให้ความสำคัญต่อการที่บุคคลรับรู้ในสถานการณ์พิจารณาผลกระทบท

ที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างความสามารถของบุคคลกับปัจจัยทางองค์การที่มีผลกระทบต่อแรงจูงใจ จะนำมาซึ่งความพยายามในการปฏิบัติงาน ซึ่งทฤษฎีของวรูม (Vroom) ประกอบด้วย

1) ความคาดหวัง (Expectancy) การที่บุคคลประเมินตนเองว่าตนสามารถปฏิบัติงานได้ดีเพียงใด การที่รับรู้เป็นไปได้อย่างไรหากมีความพยายามเพิ่มขึ้นจะนำไปสู่ผลงานที่ดีขึ้นความสัมพันธ์ระหว่างความพยายามในการทำงานกับผลงานที่เกิดขึ้นที่จะบรรลุเป้าหมายที่กำหนด

2) เครื่องมือนำไปสู่ผลลัพธ์ (Instrumentality) หรือโอกาสที่จะปฏิบัติงานนำไปสู่ผลลัพธ์คือ การที่บุคคลเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานของตนกับผลลัพธ์ของการทำงานหรือความเป็นไปให้ที่ผลงานจะเกิดขึ้นจากความพยายามที่เพิ่มขึ้นจะนำไปสู่รางวัลที่ต้องการ เช่น บุคคลคาดหวังว่าหากผลงานเพิ่มมากขึ้น คงจะได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้น

3) การให้คุณค่ากับสิ่งที่ได้รับ (Valences) คือ ลักษณะของความชอบหรือไม่ชอบในรางวัลหรือผลลัพธ์ที่ได้นั้นเขามีความต้องการเพียงใดและให้คุณค่าต่อผลลัพธ์นั้นแค่ไหนการตีค่ารางวัลหรือผลลัพธ์ที่ได้สภาพความพอใจหรือไม่

การกระทำทุกอย่างมีผลลัพธ์ (Outcome) เกิดขึ้นซึ่งผลลัพธ์นั้นเป็นสิ่งที่พอใจหรือไม่นั้นพิจารณาคุณค่าของสิ่งที่ได้รับ ถ้าเรารับรู้และได้รับการตอบสนองตามที่เราคาดหวังก็จะมี ความพยายามในการทำงานให้เกิดประสิทธิผลมากขึ้น

6.2.2 ทฤษฎีความต้องการตามลำดับของมาสโลว์

มาสโลว์(Maslow,1970) อ้างถึงใน(ศรีเรือน แก้วกังวาน,2561:119-122) ได้กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากแรงจูงใจ ซึ่งในแต่ละบุคคลนั้นมีไม่เหมือนกัน แรงจูงใจของมนุษย์นั้นเป็นลำดับขั้นมีด้วยกันทั้งหมด 5 ลำดับขั้น โดยแรงจูงใจลำดับต่ำสุดจะต้องได้รับการตอบสนองก่อนจึงจะขึ้นไปแรงจูงใจลำดับถัดไปได้ ซึ่งแรงจูงใจทั้ง 5 ลำดับขั้นมีดังนี้

1) ความต้องการทางสรีรวิทยา (Physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่มาตอบสนองร่างกายของมนุษย์ให้ดำรงอยู่ต่อไปได้ ได้แก่ ความต้องการอาหาร ความต้องการที่พักอาศัย ความต้องการเครื่องนุ่งห่ม ความต้องการยารักษาโรค เป็นต้น

2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety needs) เป็นความต้องการความปลอดภัยของตนเองและทรัพย์สิน เมื่อความต้องการขั้นแรกได้รับการตอบสนองแล้ว ต่อมาก็จะเกิดความต้องการรักษาชีวิตของตนเอง ทรัพย์สินของตนเอง ให้มั่นคงปลอดภัย

3) ความต้องการเป็นเจ้าของและความต้องการที่จะได้รับความรักจากผู้อื่น (Belongingness and love needs) เป็นความต้องการที่จะเป็นเจ้าของเช่น มีกลุ่มเพื่อน มีครู มีโรงเรียน มีครอบครัวมีที่ทำงาน ฯลฯ และความต้องการที่จะถูกรักและได้รับความรักจากคนอื่น

4) ความต้องการมีศักดิ์ศรีจากตนเองและผู้อื่น (Esteem needs from oneself and others) เป็นความต้องการแสวงหาและรักษาศักดิ์ศรีเกียรติยศทั้งต่อตนเองและคนอื่นกล่าวยกย่องชื่นชม เช่น ความต้องการมีเกียรติ มีหน้ามีตาในสังคม ความต้องการศักดิ์ศรี มีชื่อเสียง ความรู้สึกนับถือและเคารพตนเอง ฯลฯ

5) ความต้องการเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ (Self-Actualized needs) เป็นความต้องการตระหนักรู้ความสามารถของตนเองและปฏิบัติตามความสามารถของตนจนสุดความสามารถ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของบุคคลและของสังคมเป็นสำคัญ โดยมนุษย์มีจุดมุ่งหมายในชีวิตเพื่อให้ถึงขั้นนี้ เพื่อที่จะเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์

กล่าวโดยสรุป การวิเคราะห์เกี่ยวกับความพึงพอใจ จึงสอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการของ Maslow ซึ่งชี้ให้เห็นว่าความต้องการของมนุษย์ในลำดับขั้นที่หนึ่ง เมื่อได้รับการตอบสนองแล้ว ความพึงพอใจในการปฏิบัติเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อการทำงานในทางบวกเป็นความพึงพอใจในการตั้งใจปฏิบัติหน้าที่และได้รับผลตอบแทน เป็นความพึงพอใจทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มีความพยายามมุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญกำลังใจ ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานบรรลุความต้องการระดับสูงสุดคือได้รับความสำเร็จในชีวิต

ดังนั้น แสดงให้เห็นว่าในการนิเทศการศึกษาซึ่งมีผู้เกี่ยวข้อง คือ ผู้ให้การนิเทศ ผู้รับการนิเทศ และผู้สนับสนุนการนิเทศ เมื่อผู้เกี่ยวข้องดังกล่าว มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างการทำนิเทศ การศึกษา ย่อมที่จะเกิดความพึงพอใจต่อการปฏิบัติการนิเทศ อันจะทำให้การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา เกิดความสำเร็จอย่างง่ายดาย ด้วยความเต็มใจร่วมมือและพึงใจในการที่จะทำงานร่วมกันจนประสบความสำเร็จ

ความพึงพอใจมีความสำคัญต่อบุคคลต่องานและหน่วยงาน เพราะเป็นแรงจูงใจ กำลังใจ และความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานและช่วยให้เกิดการพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนทำให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจในระดับสูงสุด ดังนั้นจึงต้องมีการวัดความพึงพอใจที่มีต่อการปฏิบัติงานหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึงการวัดความพึงพอใจ ไว้ดังนี้

บุญเรียง ขจรศิลป์ (2549:43) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นทัศนคติอย่างหนึ่ง ซึ่งในการวัดความพึงพอใจเป็นการแสดงออกค่อนข้างซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวัดทัศนคติได้โดยตรง แต่เราสามารถที่จะวัดทัศนคติได้โดยการวัดความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้นแทน ฉะนั้นการวัดความพึงพอใจก็มีขอบเขตจำกัดอาจมีความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้นถ้าบุคคลเหล่านั้น แสดงความคิดเห็นไม่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงซึ่งความคลาดเคลื่อนนี้ย่อมเกิดขึ้นได้เป็นลักษณะการจัดการทั่วไป โดยเสนอว่าเทคนิคของ ลิเคิร์ต (Likert) เป็นแบบหนึ่งที่สามารถใช้กับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งสามารถวัดทัศนคติ ได้เกือบทุกเรื่องและให้ค่าเที่ยงตรงสูง

พัฒนา พรหมณี และคณะ (2563:59) กล่าวว่า การวัดความพึงพอใจเป็นลักษณะของการประเมินค่าความรู้สึกไปในทางที่พอใจและไม่พอใจ และเสนอวิธีการประเมินความพึงพอใจ ดังนี้

1) การสังเกต เป็นวิธีการสำหรับใช้ตรวจสอบบุคคลอื่นโดยการสังเกตพฤติกรรมและจดบันทึกความพึงพอใจที่แสดงออกมาในประเด็นที่ต้องการประเมินอย่างมีแบบแผน โดยผู้สังเกต จะไม่มีการปฏิบัติการหรือมีส่วนร่วมกับผู้ถูกสังเกต ต่อจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สรุป และตีความตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน วิธีนี้เป็นวิธีการที่เก่าแก่และเป็นที่ยอมรับใช้อย่างแพร่หลายที่ใช้สำหรับการศึกษาในกรณีศึกษาเท่านั้น

2) การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่ผู้ประเมินจะต้องออกไปคุยกับบุคคลนั้นๆ โดยตรง มีการเตรียมการล่วงหน้า ซึ่งต้องอาศัยเทคนิคในการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด แต่อาจจะใช้เวลามาก

3) การใช้แบบสอบถามประมาณค่า เป็นการประเมินโดยใช้เครื่องมือที่เป็นการสร้าง ประโยคข้อความต่าง ๆ ทั้งที่เป็นข้อความทางบวกและข้อความทางลบที่เกี่ยวกับตัวแปรที่ต้องการประเมิน โดยให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความแต่ละข้อโดยใช้มาตราประเมิน แบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Scale) เนื่องจากเป็นวิธีที่ง่าย และสะดวก สามารถเก็บข้อมูลได้รวดเร็ว

Stromborg (1984) อ้างถึงใน ญัฐษา มังกะสัง (2560:55-56) กล่าวว่า การวัดความพึงพอใจ มีวิธีที่นิยมใช้กันดังนี้

1) การสัมภาษณ์ วิธีนี้ผู้ศึกษาจะมีแบบสัมภาษณ์ที่มีคำถามซึ่งได้รับการทดสอบ หาความเที่ยงตรงและเชื่อมั่นแล้ว ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ข้อดีคือ ผู้สัมภาษณ์อธิบายคำถาม ให้ผู้ตอบเข้าใจ แต่มีข้อเสีย คือการสัมภาษณ์ต้องใช้เวลามากและอาจมีข้อผิดพลาดในการสื่อความหมาย

2) การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีที่นิยมกันมากที่สุด มีลักษณะเป็นคำถามที่ได้ทดสอบ หาความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น โดยผู้สอบถามจะออกแบบสอบถามเพื่อต้องการทราบความคิดเห็น หรือความพึงพอใจในด้านต่างๆ ข้อดีวิธีนี้คือ ได้คำตอบความหมายที่แน่นอน มีความสะดวกรวดเร็ว ในการสำรวจ สามารถใช้กับกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ มีข้อเสีย คือ ผู้ตอบต้องอ่านออกและมีความ สามารถในการคิดเห็นความพึงพอใจเป็นสภาวะที่ต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การวัดความพึงพอใจหรือการประเมินความพึงพอใจ จะใช้ลักษณะหรือวิธีการใด ต้องขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งต้องออกแบบสร้างเครื่องมือให้มีคุณภาพ อย่างเป็นระบบ มีความเที่ยงตรงและมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้เป็นการรายงานผล ความพึงพอใจที่มีต่อการนิเทศการศึกษา จึงเลือกใช้ลักษณะแบบสอบถาม ซึ่งมีความสะดวกและง่าย ต่อการประเมินความพึงพอใจในนิเทศการศึกษาในแต่ละครั้งภายใต้ระยะเวลาที่จำกัด

6.3 การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

อัจฉรา ประเสริฐศิลป์ (2563:120-121) กล่าวว่า แบบสอบถาม(Questionnaire) เป็นเครื่องมือ ที่นิยมใช้กันมากสำหรับการวิจัยในหลายศาสตร์ เป็นเครื่องมือที่เหมาะสมจะใช้วัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัย ใช้รวบรวมข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง ความสนใจ ความคิดเห็น ความคาดหวัง ความรู้สึกของผู้ตอบโดยใช้ คำถามหรือข้อความเป็นสิ่งเร้ากระตุ้นให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึกออกมา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ของการวิจัยว่าต้องการศึกษาตัวแปรอะไร

ชูศรี วงศ์รัตน์ (2560:52-59) ได้เสนอหลักการสร้างแบบสอบถามไว้ว่า สำหรับการสอบถาม ความพึงพอใจรูปแบบที่มีการตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) เป็นแบบสอบถาม ที่มีข้อความชุดหนึ่งเกี่ยวกับตัวแปรที่ต้องการวัดพร้อมกับคำตอบมาเป็นตัวเลือกอย่างน้อย 3 ระดับ โดยทั่วไปนิยมใช้ 5 ระดับ สำหรับคำตอบที่ใช้เป็นระดับตัวเลือกนั้น จะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับตัวแปร

ที่ต้องการวัดว่าเป็นความคิดเห็น ความพึงพอใจ หรือพฤติกรรมการปฏิบัติ มีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

- 1) กำหนดคุณลักษณะที่ต้องการวัด (ตัวแปรที่ต้องการศึกษา) ให้ชัดเจน
- 2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่ต้องการวัดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและองค์ประกอบของตัวแปรนั้น ๆ รูปแบบเครื่องมือวิจัย ตลอดจนวิธีสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย
- 3) เขียนนิยามศัพท์ในรูปนิยามปฏิบัติและกำหนดผังการวัดหรือการออกแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยมิติด้านองค์ประกอบหรือพฤติกรรมกับมิติด้านเนื้อหา
- 4) เลือกประเภทแบบสอบถามให้เหมาะสม
- 5) สร้างข้อคำถาม/ข้อความ โดยยึดนิยามปฏิบัติการเป็นหลักและครอบคลุมประเด็นต่างๆ ตามที่ระบุในผังการออกแบบสอบถาม
- 6) ตรวจสอบความครอบคลุมและความสอดคล้องของข้อความกับนิยามปฏิบัติการ และผังการออกแบบสอบถาม
- 7) ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงหรือความตรง ซึ่งวิธีที่นิยมใช้คือ อาศัยผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 3 คน
- 8) ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามหรือข้อความให้ชัดเจนขึ้นตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
- 9) นำไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามด้านอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่นโดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้ตอบที่มีลักษณะใกล้เคียงกันกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการเก็บข้อมูล
- 10) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาหลักการและขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจในข้างต้น จึงสรุปได้ว่า ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้คู่มือการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนมีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้
 - 10.1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจในการนิเทศโดยใช้คู่มือการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียน
 - 10.2) สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้คู่มือที่มีต่อการนิเทศการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนโดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) และข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open - ended questionnaire)
 - 10.3) นำแบบสอบถามความพึงพอใจให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตรวจสอบความถูกต้องตามโครงสร้างเนื้อหาและภาษาที่ใช้โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามในเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด (Index of content validity : IOC) และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

10.4) นำแบบสอบถามความพึงพอใจไปทดลองใช้กับบุคคลที่ไม่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และหาความเชื่อมั่น (Radiality) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's alpha method)

10.5) จัดทำแบบแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

จากการศึกษาความหมายของความพึงพอใจ ทฤษฎีต่างๆ การวัดความพึงพอใจ และวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสอบถามความพึงพอใจของผู้รับบริการ หรือผู้ใช้งานคู่มือที่จัดทำขึ้น โดยหลักการ ขั้นตอน วิธีการสร้างแบบสอบถามวัดความพึงพอใจ มีอยู่หลากหลายรูปแบบจึงต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัดและต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการประเมินความพึงพอใจ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อผู้ให้บริการและผู้รับบริการ รวมถึงหน่วยงานต้นสังกัดซึ่งในที่นี้หมายถึง การสอบถามความพึงพอใจต่อการนิเทศ โดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมโภชน์ หลักฐาน (2549:207) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยกระบวนการมีส่วนร่วมผลการวิจัย พบว่า ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน หลังรับการนิเทศ และใช้คู่มือการปฏิบัติการการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สูงกว่าก่อนการรับการนิเทศ และใช้คู่มือปฏิบัติการการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อโครงการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยกระบวนการมีส่วนร่วม โดยรวมในระดับมาก และผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการการเรียนการสอนและคุณภาพนักเรียนของสถานศึกษาที่ได้รับการนิเทศและใช้คู่มือปฏิบัติการอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวม และรายด้านทั้ง 3 ด้าน

วีระพงศ์ ถิ่นแสนดี (2550,บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โดยกระบวนการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โรงเรียนสิงห์สะอาด อำเภอสหชัยสิทธิ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนขาดคุณธรรมเป็นจำนวนมาก กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้วิเคราะห์ปัญหาและกำหนดกรอบการพัฒนา คือ การสร้างความตระหนักในปัญหาและสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการแก่ครูผู้ปฏิบัติการสอนโดยการประชุมและการอบรมเชิงปฏิบัติการและการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน 4 ด้าน คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความประหยัด ความกตัญญูและความรับผิดชอบ โดยกระบวนการเรียนการสอนแบบบูรณาการและการนิเทศ กำกับ ติดตาม ผลการดำเนินงาน พบว่าการประชุมและการอบรมเชิงปฏิบัติการทำให้ครูผู้ปฏิบัติการสอนส่วนมากเกิดความตระหนักในปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนมากขึ้น

มีความกระตือรือร้นในการบริหารจัดการเรียนการสอน และมีความต้องการในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนอย่างต่อเนื่อง สามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการได้เหมาะสม กับบริบทซึ่งทำให้พฤติกรรมความมีคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนพัฒนาขึ้น อยู่ในระดับพึงพอใจ ในทุกด้านโดยภาพรวมนักเรียนแสดงออกถึงความมีคุณธรรมจริยธรรมดีขึ้น จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การแก้ปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนจะประสบผลสำเร็จอย่างแท้จริง ต้องอาศัย ความรู้ความเข้าใจซึ่งเป็นศาสตร์และเทคนิควิธีการที่หลากหลาย ซึ่งเป็นศิลป์ในการฝึกฝนพัฒนา ทั้งนี้ โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันดำเนินการและเอาใจใส่อย่างจริงจัง

สุภาพรณ์ กิตติรัชฎานนท์ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1.รูปแบบการนิเทศ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยประเด็นหลัก 7 ด้าน และประเด็นย่อย 23 ประเด็น ดังนี้ 1)ด้านวัตถุประสงค์ของการนิเทศ 1 ประเด็น คือ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ และร่วมมือกับครูให้สามารถพัฒนาตนเอง พัฒนาวิชาชีพและพัฒนากการเรียน การสอนที่จะนำไปสู่คุณภาพ ของผู้เรียน 2)ด้านเนื้อหาของการนิเทศมี 5 ประเด็น คือ การพัฒนาหลักสูตร อิงมาตรฐาน การออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ การบริหารจัดการชั้นเรียน 3)ด้านกระบวนการนิเทศมี 6 ประเด็น คือ การสร้างความตระหนักเกี่ยวกับ คุณภาพ การวางแผนการนิเทศการสร้างเครื่องมือ สื่อการนิเทศ การนิเทศการเรียนการสอน การประเมิน ติดตามผล การขยายผลสร้างวัฒนธรรมคุณภาพ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ 4)ด้านวิธีการนิเทศ มี 4 ประเด็น คือ การนิเทศแบบตรวจตรา การนิเทศแบบให้ผลผลิต การนิเทศแบบคลินิก การนิเทศเพื่อ พัฒนา 5)ด้านผู้นิเทศมี 3 ประเด็น คือ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการของโรงเรียน 6)ด้านระยะเวลาการนิเทศ มี 1 ประเด็น คือ นิเทศทั้งในและนอกเวลาที่ครู ทำการสอน 7)ด้านปัจจัยเอื้อ/ข้อจำกัดในการนิเทศ มี 3 ประเด็นคือ การจัดทำระบบรายงานผล การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาและทีมงานให้ชัดเจนมากขึ้น 2.รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อนำไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสามารถปฏิบัติตามรูปแบบที่กำหนดไว้ในรูปแบบได้ อย่างเป็นรูปธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความพึงพอใจในระดับมาก 3.ผลการประเมิน รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และความถูกต้องอยู่ในระดับมาก

วิริยา ศรีวิเชียร (2551,บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนา คู่มือส่งเสริมคุณธรรมในโรงเรียน : บทเรียนรู้จากโรงเรียนที่มีการปฏิบัติดี ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการ ดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมในโรงเรียน ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญทั้งหมด 7 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลสภาพบริบทของโรงเรียน ขั้นตอนที่ 2 ขึ้นเตรียมการ ขั้นตอนที่ 3 ขึ้นจัดสภาพแวดล้อม และองค์ประกอบขั้นตอนที่ 4 ขึ้นดำเนินการ ขั้นตอนที่ 5 ขึ้นดูแล สนับสนุน ขั้นตอนที่ 6 ขึ้นการปรับปรุง และพัฒนาอย่างต่อเนื่องและขั้นตอนที่ 7ขึ้นการประเมินผลและเผยแพร่ผลการดำเนินงานปัจจัย

ความสำเร็จในด้านการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมในโรงเรียน ได้แก่ 1) ผู้บริหาร 2) บุคลากรภายในโรงเรียน 3) การมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรภายนอกอื่นๆ และ 4) การกำหนดแนวคิดหลักในการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมของโรงเรียน ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไขได้แก่ 1) การดำเนินงานในระยะเริ่มต้น แก้ไขโดยร่วมกันศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมในโรงเรียน 2) การจัดระบบงานแก้ไขโดยกำหนดมาตรฐานในการทำงานให้มีความเหมือนใกล้เคียงกัน มีความเป็นมาตรฐานเดียวกันให้มากที่สุด คู่มือที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมในโรงเรียนจำนวน 9 บท ทำการตรวจสอบคุณภาพคู่มือในด้านรูปแบบ และด้านเนื้อหา โดยการประเมินจากครูผู้ดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมในโรงเรียน ผลการประเมิน พบว่ารูปแบบและเนื้อหา มีความเหมาะสมมากกว่าร้อยละ 80 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้และกลุ่มผู้ใช้ มีความเห็นว่าเนื้อหาในคู่มือสามารถนำไปปรับใช้ได้จริงมากกว่าร้อยละ 80 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้

สิริกร ประสบสุข (2555) ศึกษาการพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมภาษาอังกฤษสำหรับครูมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี ผลการวิจัย พบว่า คู่มือการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม ภาษาอังกฤษสำหรับครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ประกอบด้วย คำชี้แจงการใช้คู่มือ แบบทดสอบก่อนเรียน แนวทางการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมภาษาอังกฤษ แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารการจัดการเรียนการสอนที่เน้นเนื้อหาการเรียนรู้ที่เน้นภาระงาน ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนการสอน สรุปแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมภาษาอังกฤษ และแบบทดสอบหลังเรียน คู่มือที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 คือ ประสิทธิภาพ 88.00/88.11 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังศึกษาคู่มือ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 โดยคะแนนทดสอบวัดความรู้หลังการศึกษาคู่มือมากกว่าก่อนการศึกษาคู่มือ

สิริวรรณ กันศิริ (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การตั้งองค์กรนักเรียน รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมในหลักสูตรและน้อยที่สุดคือ การประเมินผล ส่วนปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การตั้งองค์กรนักเรียน รองลงมาคือการจัดกิจกรรมในหลักสูตรและการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและน้อยที่สุดคือ การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน 2) แนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรายละเอียดดังนี้ 2.1) การประเมินผล สถานศึกษาควรตั้งวัตถุประสงค์ การประเมินคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน โดยอิงคุณลักษณะอันพึงประสงค์และค่านิยม 12 ประการ กำหนดให้ในทุกรายวิชาได้กำหนดตัวชี้วัดและวิธีการการประเมินคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนที่ชัดเจน นำผลการประเมินคุณธรรม จริยธรรมไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติที่กำหนดไว้ตามตัวชี้วัดการประเมิน

คุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน และครูผู้สอนหรือครูผู้รับผิดชอบโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน ควรตรวจสอบความสอดคล้องของวิธีการประเมินกับตัวชี้วัดการประเมินคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน 2.2)การกำหนดปรัชญา นโยบายและเป้าหมาย สถานศึกษาควรจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน และจัดตั้งคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ในการวิเคราะห์ข้อมูลการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน รวมทั้งจัดตั้งคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ศึกษาปัญหาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนและจัดตั้งคณะกรรมการสำรวจสภาพการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน โดยคณะกรรมการชุดต่าง ๆ จะประกอบไปด้วยภาคีร่วม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียน โดยเฉพาะภาคีร่วมที่มาจากสังคมนอกสถานศึกษา 2.3)การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรผู้บริหารควรให้ความสำคัญเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมและการจัดแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนและผู้บริหารสถานศึกษาควรวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมากำหนดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับปรัชญานโยบายและเป้าหมายของโรงเรียน สถานศึกษาควรจัดทำประกาศแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนต่อสาธารณชน สถานศึกษาควรมีวิสัยทัศน์ที่ดีต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน

ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ (2559,บทคัดย่อ) ได้รายงานข้อมูลการนิเทศอาสาติดตามการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ในปี พ.ศ.2558 จำนวน 130 แห่งพบว่า โรงเรียนที่ดำเนินการระหว่างปี พ.ศ.2555-2558 มีการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวก ดังนี้ ส่วนที่1 การเปลี่ยนแปลงตามวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม คือ 1) โรงเรียนมีสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ร่มรื่น เหมาะสมเป็นสถานที่เรียนมากขึ้น บริเวณโรงเรียนมีความสะอาด อาคารเรียนและสถานที่ต่าง ๆ มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม ในด้านบรรยากาศ พบว่าผู้บริหาร ครูและนักเรียนมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน มีบรรยากาศของการร่วมมือกันและมีการเรียนรู้ร่วมกัน 2) นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เป็นไปตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนที่กำหนดไว้เป็นส่วนใหญ่ นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองและส่วนรวมมากขึ้น นักเรียนมีพฤติกรรมด้านระเบียบวินัยเพิ่มมากขึ้น อาทิ การเดินแถว การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ประพฤติปฏิบัติตนตามข้อตกลง กฎเกณฑ์และระเบียบของโรงเรียนได้ดีขึ้น นักเรียนมีพฤติกรรมด้านจิตอาสาเพิ่มมากขึ้น อาทิ การแสดงความมีน้ำใจ การรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น และการเสียสละเวลาว่างช่วยงานครูและผู้ปกครอง เป็นต้น 3) นักเรียนพัฒนาตนเองในทิศทางที่ดีเพิ่มมากขึ้น เช่น มีสมาธิในการเรียน กล้าแสดงออก กระตือรือร้น ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ตั้งใจฝึกปฏิบัติงานต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอและมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน 4) โรงเรียนส่วนใหญ่มีภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนเพิ่มมากขึ้น โดยมีลักษณะของการมีส่วนร่วมหลากหลาย อาทิ การมอบทุนการศึกษา การบริจาคเงินเพื่อจัดซื้อวัสดุและอุปกรณ์ของโรงเรียน การบริจาคเงินเพื่อก่อสร้างและซ่อมแซมอาคาร ปรับปรุงภูมิทัศน์ของโรงเรียน สนับสนุนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเป็น แกนนำจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ช่วยงานพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ช่วยเสริมแรงในการจัดอาหารกลางวัน เป็นต้น ภาคีเครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุน พบว่าส่วนใหญ่มาจากชุมชน

ภาคราชการ/รัฐวิสาหกิจ ผู้ปกครองและครอบครัว ภาคเอกชน องค์กร มูลนิธิ ชมรม และสมาคมต่าง ๆ ตามลำดับนอกจากนี้ ยังพบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เข้ามาสนับสนุนการจัดกิจกรรมของโรงเรียนเพิ่มขึ้น เช่น การบริจาคเงิน อนุเคราะห์ให้ใช้อาคารสถานที่และจัดหาบุคลากร 5) โรงเรียนเกิดนวัตกรรม/องค์ความรู้ของการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งได้จากการดำเนินงานโครงการคุณธรรมของโรงเรียนพบว่า เริ่มมีการพัฒนารูปแบบโมเดลหรือยุทธศาสตร์ การดำเนินโครงการคุณธรรมการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนโดยบูรณาการการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมเข้าไปสู่รายวิชาบางรายวิชาและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน องค์ความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้และการถอดบทเรียนจากปราชญ์ชาวบ้านและวัฒนธรรมของชุมชนและนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนโดยใช้การดำเนินโครงการคุณธรรมเป็นฐาน เป็นต้น 6) โรงเรียนได้รับการยอมรับให้เป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาดูงานด้านคุณธรรม จริยธรรมของโรงเรียนใกล้เคียง ชื่อเสียงของโรงเรียนในด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนให้ดีขึ้น ทำให้โรงเรียนใกล้เคียงมาศึกษาดูงานด้านคุณธรรมจริยธรรม ส่วนที่ 2 ผลพลอยได้จากการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ดังนี้ 1) โรงเรียนคุณธรรมมีผลการทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในระดับสูงขึ้นไปทั้งในระดับประถมศึกษา(ป.6) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) เมื่อพิจารณารายละเอียดการเรียนรู้อันพบว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มี 4 รายวิชา ที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นคือ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และศิลปะส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า มี 4 รายวิชาคือคณิตศาสตร์ สังคมศึกษา สุขศึกษาและการทำงานอาชีพ ที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 2) โรงเรียนคุณธรรมมีนักเรียนที่เข้าศึกษาต่อในระดับ การศึกษาที่สูงขึ้นเพิ่มขึ้น พบว่านักเรียนระดับประถมศึกษา (ป.6) เข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงร้อยละ 78 และนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสูงถึงร้อยละ 90 และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของรัฐได้เพิ่มขึ้น 3) อัตราการลาออกกลางคันของนักเรียนในโรงเรียนคุณธรรมลดลง ในทางตรงกันข้ามพบว่าส่วนใหญ่มีจำนวนนักเรียนมาเข้าศึกษาเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ผู้ปกครองมีความมั่นใจในการส่งบุตรหลานมาเข้าเรียนในโรงเรียนคุณธรรมมากขึ้น กรณีที่มีจำนวนนักเรียนลาออกกลางคัน พบว่า เกิดจากการย้ายภูมิลำเนาเพื่อติดตามผู้ปกครองและต้องไปประกอบอาชีพเพื่อให้มีรายได้ช่วยเหลือผู้ปกครอง เป็นต้น 4) โรงเรียนและนักเรียนได้รับรางวัล เชิดชูเกียรติจากการประกวดแข่งขันต่าง ๆ การแข่งขันทางวิชาการ การแข่งขันกีฬาการประกวดสิ่งประดิษฐ์ สิ่งของหรืองานสร้างสรรค์ทางศิลปะ การแข่งขันร้องเพลง และเล่นดนตรี เป็นต้น พบว่า รางวัลที่ได้รับมีส่วนหนึ่ง มาจากผลงานที่ได้รับการยกย่องหรือเชิดชูด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ทั้งนี้ผลงานความสำเร็จของโรงเรียนในการแข่งขัน จะมีทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษาระดับจังหวัดและระดับชาติ 5) ชุมชนมีความตื่นตัวในระดับสูงมากในการรับรู้เกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม พบว่า ชุมชนจะให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น เกิดเครือข่ายชุมชนจิตอาสากับโรงเรียน สนับสนุนโครงการคุณธรรมของโรงเรียนมากขึ้น ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นฐานจัดการเรียนรู้และสนับสนุนในด้านงบประมาณ สถานที่อุปกรณ์และร่วมเป็นวิทยากรเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น ส่วนที่ 3 ปัจจัยความสำเร็จที่ส่งผลต่อการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม พบว่า

1)ผู้บริหารต้องเป็นผู้มีความรู้ มีความเป็นผู้นำและมีวิสัยทัศน์ 2)โรงเรียนมีการกำหนดยุทธศาสตร์ หรือแผนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมทำให้การดำเนินงานมีทิศทางการทำงานและเป้าหมายที่ชัดเจน 3)การได้รับความร่วมมือจากบุคลากรภายใน ได้แก่ ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรของโรงเรียนที่เข้าร่วมแรงร่วมใจในการทำงานมีความทุ่มเท รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย 4)บุคลากรของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องมีการน้อมนำพระราชปณิธานการสร้างคนดีให้บ้านเมืองของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มาเป็นหลักกำลังใจในการดำเนินงาน 5) มีการพัฒนานักเรียนแกนนำรุ่นใหม่ให้มีการเรียนรู้ เพื่อสืบทอดการดำเนินงานโครงการคุณธรรมจากนักเรียนแกนนำรุ่นพี่ก่อนที่จบการศึกษาออกไปอย่างต่อเนื่อง

นพพร พรหมแพง (2560) วิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือรูปแบบการส่งเสริมสมรรถนะครูนักวิจัยเพื่อการบูรณาการการจัดการเรียนรู้โครงการวิทยาศาสตร์ที่มีต่อคุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนจุมจังอุปรกรณ์เจริญเวทย์ เพื่อการบูรณาการการจัดการเรียนรู้โครงการวิทยาศาสตร์ที่มีต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา โรงเรียนจุมจังอุปรกรณ์เจริญเวทย์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการสร้างและหาคุณภาพคู่มือรูปแบบการส่งเสริมสมรรถนะครูนักวิจัย เพื่อการบูรณาการการจัดการเรียนรู้โครงการวิทยาศาสตร์ที่มีต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา โรงเรียนจุมจังอุปรกรณ์เจริญเวทย์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูต่อรูปแบบการส่งเสริมสมรรถนะครูนักวิจัย เพื่อการบูรณาการการจัดการเรียนรู้โครงการวิทยาศาสตร์ที่มีต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนจุมจังอุปรกรณ์เจริญเวทย์ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะครูนักวิจัยระดับปฏิบัติงานเพื่อการบูรณาการการจัดการเรียนรู้โครงการวิทยาศาสตร์และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองที่มีต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาอยู่ในบริบทโรงเรียนจุมจังอุปรกรณ์เจริญเวทย์ โดยวิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแยกเป็นกลุ่มเป้าหมาย คือ ครู ผู้ปกครอง นักเรียน (ตัวแทนชุมชน) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า คู่มือรูปแบบการส่งเสริมสมรรถนะครูนักวิจัยเพื่อการบูรณาการการจัดการเรียนรู้โครงการวิทยาศาสตร์ที่มีต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา โรงเรียนจุมจังอุปรกรณ์เจริญเวทย์ มีความสอดคล้องเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งค่าที่คำนวณได้มีค่าตั้งแต่ 4.60 ถึง 5.00 และมีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 4.76 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.39 (ค่าเฉลี่ยที่ได้ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไปถือว่าใช้ได้) ซึ่งในการพิจารณาความสอดคล้องดังกล่าวพบว่า ใช้ได้ทุกรายการ และในทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นไปตามสมมติฐานการประเมิน ความคิดเห็นของครูต่อรูปแบบการส่งเสริมสมรรถนะครูนักวิจัยเพื่อการบูรณาการการจัดการเรียนรู้โครงการวิทยาศาสตร์ที่มีต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนจุมจังอุปรกรณ์เจริญเวทย์ หลังจากครูผ่านการศึกษาและใช้คู่มือ นำสู่การปฏิบัติเสร็จสิ้น เป็นที่เรียบร้อยแล้วครูได้แสดงความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการส่งเสริมสมรรถนะครูนักวิจัย เพื่อการบูรณาการการจัดการเรียนรู้โครงการวิทยาศาสตร์ที่มีต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนจุมจังอุปรกรณ์เจริญเวทย์ พบว่า ในภาพรวม ครูมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการส่งเสริมสมรรถนะครูนักวิจัยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.81 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

เท่ากับ 0.11 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการส่งเสริมสมรรถนะครูนักวิจัยเพื่อการบูรณาการการจัดการเรียนรู้โครงการวิทยาศาสตร์ที่มีต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นด้านความเป็นตัวของตัวเอง (Self-Autonomy) ครูมีกรอบแนวคิดในการออกแบบกิจกรรมการศึกษาเพื่อการวิจัยและด้านเอื้ออำนวยการเรียนรู้ (Access Facilitator) ครูมีส่งเสริมให้ครูได้แสวงหาคำตอบ องค์กรความรู้เพิ่มเติม เพื่อทำการวิเคราะห์ นำมาตอบประเด็นปัญหา ในกิจกรรมทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ สะท้อนสมรรถนะครูนักวิจัยเป็นไปตามสมมติฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะครูนักวิจัยระดับปฏิบัติงานเพื่อการบูรณาการการจัดการเรียนรู้โครงการวิทยาศาสตร์ ระหว่างก่อนและหลังการใช้คู่มือ พบว่าความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะครูนักวิจัยระดับปฏิบัติงานเพื่อการบูรณาการการจัดการเรียนรู้โครงการวิทยาศาสตร์หลังการใช้คู่มือรูปแบบการส่งเสริมสมรรถนะ ครูนักวิจัยเพื่อการบูรณาการการจัดการเรียนรู้ โครงการวิทยาศาสตร์ที่มีต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา โรงเรียนจุมจังอุกรณ์เจริญเวทย์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยก่อนใช้คู่มือเท่ากับ 3.39 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.37 และมีค่าเฉลี่ยหลังใช้คู่มือเท่ากับ 4.88 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.92 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะครูนักวิจัยระดับปฏิบัติงานเพื่อการบูรณาการการจัดการเรียนรู้โครงการวิทยาศาสตร์หลังการใช้คู่มือสูงกว่าก่อนการใช้คู่มือและพบว่าความคิดเห็นของครูหลังการใช้คู่มือรูปแบบการส่งเสริมสมรรถนะครูนักวิจัยเพื่อการบูรณาการการจัดการเรียนรู้โครงการวิทยาศาสตร์ ที่มีต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา โรงเรียนจุมจังอุกรณ์เจริญเวทย์สูงกว่าก่อนได้รับการส่งเสริมสมรรถนะครูนักวิจัยระดับปฏิบัติงานเพื่อการบูรณาการการจัดการเรียนรู้โครงการวิทยาศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 เป็นไปตามสมมติฐานความพึงพอใจของนักเรียนครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาพบว่า ระดับความพึงพอใจของนักเรียน ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาเกิดจากการพัฒนาคู่มือรูปแบบการส่งเสริมสมรรถนะครูนักวิจัยเพื่อการบูรณาการ การจัดการเรียนรู้โครงการวิทยาศาสตร์ที่มีต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนจุมจังอุกรณ์เจริญเวทย์ในภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุดเป็นไปตามสมมติฐาน และเมื่อศึกษาความพึงพอใจจากประชากรกลุ่มเป้าหมายแยกเป็นรายกลุ่ม พบว่า 1)ระดับความพึงพอใจของนักเรียน ต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา ที่เกิดจากการพัฒนาคู่มือรูปแบบการส่งเสริมสมรรถนะครูนักวิจัยเพื่อการบูรณาการการจัดการเรียนรู้โครงการวิทยาศาสตร์ที่มีต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนจุมจังอุกรณ์เจริญเวทย์ อยู่ในระดับพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.83 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.33 คิดเป็นร้อยละ 96.61 และเมื่อวิเคราะห์ผลความพึงพอใจในทุกด้านพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดในทุกด้าน 2)ระดับความพึงพอใจของครูต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาที่เกิดจากการพัฒนาคู่มือรูปแบบการส่งเสริมสมรรถนะครูนักวิจัยเพื่อการบูรณาการการจัดการเรียนรู้โครงการวิทยาศาสตร์ที่มีต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนจุมจังอุกรณ์เจริญเวทย์อยู่ในระดับพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.18 คิดเป็นร้อยละ 96.99 และเมื่อ

วิเคราะห์ผลความพึงพอใจในทุกด้าน พบว่า ครูมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดในทุกด้าน 3)ระดับความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาที่เกิดจากการพัฒนาคู่มือรูปแบบการส่งเสริมสมรรถนะครูนักวิจัยเพื่อการบูรณาการการจัดการเรียนรู้โครงการวิทยาศาสตร์ที่มีต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา โรงเรียนจุมจังอุปกรณ์เจริญเวทย์อยู่ในระดับพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.15 คิดเป็นร้อยละ 95.54 และเมื่อวิเคราะห์ผลความพึงพอใจ ในทุกด้าน พบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดในทุกด้าน 4) ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาที่เกิดจากการพัฒนาคู่มือรูปแบบการส่งเสริมสมรรถนะครูนักวิจัย เพื่อการบูรณาการการจัดการเรียนรู้โครงการวิทยาศาสตร์ที่มีต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนจุมจังอุปกรณ์เจริญเวทย์ อยู่ในระดับพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.34 คิดเป็นร้อยละ 96.77 และเมื่อวิเคราะห์ผลความพึงพอใจในทุกด้าน พบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในระดับที่สูงสุดในทุกด้าน

สุเทพ ไชยวุฒ (2560) วิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการงานวิชาการของคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)พัฒนาคู่มือการบริหารจัดการงานวิชาการของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่โดยใช้วงจรคุณภาพเดมิ่ง (PDCA) 2)ศึกษาผลการใช้คู่มือการบริหารจัดการงานวิชาการของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือคณาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบประเมินคุณภาพคู่มือการบริหารจัดการงานวิชาการของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และแบบประเมินความพึงพอใจของคณาจารย์ที่มีต่อคู่มือการบริหารจัดการงานวิชาการของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย(Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการวิจัยพบว่า 1.คู่มือการบริหารจัดการงานวิชาการของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่มีคุณภาพอยู่ในระดับดีทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านรูปเล่มของคู่มือ ด้านเนื้อหาของคู่มือ และด้านการนำไปใช้ 2.คณาจารย์คณะครุศาสตร์ มีความพึงพอใจต่อคู่มือการบริหารจัดการงานวิชาการของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านรูปเล่มของคู่มือด้านเนื้อหาของคู่มือ และด้านการนำคู่มือไปใช้

สุรียนต์ อินทร์อุดม (2560) วิจัยเรื่อง การขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมในเขตตรวจราชการที่ 10 โดยใช้กระบวนการ SPREAD โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านคุณธรรมและเพื่อพัฒนาการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ในเขตตรวจราชการที่ 10 โดยใช้กระบวนการ SPREAD กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้แก่ ศึกษานิเทศก์ หรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณธรรมเขตพื้นที่การศึกษาละ 1คน โรงเรียนเลือกโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ปีการศึกษา 2560 ในเขตตรวจราชการที่ 10 (อุดรธานี ,หนองคาย, หนองบัวลำภู, เลย, บึงกาฬ) ซึ่งมี 15 เขตพื้นที่การศึกษา (12 สพป.และ 3 สพม.) โดยการสุ่มแบบเป็นกลุ่ม เลือกเขตพื้นที่ละ 2 โรงเรียน ในแต่ละโรงเรียนเลือก

ผู้บริหารโรงเรียนฯ ละ 1 คน ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชั้นเรียน ละ 1 คน ส่วนโรงเรียนขยายโอกาสเพิ่มครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อีก 1 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เลือกครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ชั้นเรียนละ 1 คน ในส่วนของ นักเรียนก็เช่นกัน ให้คุณครูประจำชั้นสุมแบบอย่างง่าย เลือกนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ชั้นเรียนละ 6 คน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับว่าโรงเรียนเปิดสอนถึงระดับชั้นใด รวมทั้งหมดได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 549 คน เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยผู้วิจัยดำเนินการสร้างขึ้นเอง โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับโครงการโรงเรียนคุณธรรม และโรงเรียนวิถีพุทธ ผ่านการพิจารณาให้ค่าดัชนีความ สอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมหรือจุดประสงค์ โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรมเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยผ่านระบบออนไลน์ โดยใช้กูเกิ้ลฟอรม์ ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสอบถาม จำนวน 508 ฉบับ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้ มาวิเคราะห์ผลโดยโปรแกรม คอมพิวเตอร์ เพื่อหาค่าสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ผลการวิจัย พบว่า 1) ศึกษานิเทศก์ ได้ทำการประเมินตนเองโดยการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ก่อน แล้วประเมิน ความรู้ความเข้าใจตนเองก่อนออกนิเทศพื้นที่ให้คำแนะนำ คำชี้แนะ คำปรึกษา เกี่ยวกับการประเมิน ตนเองของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครูและนักเรียน โดยให้โรงเรียนทำการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย สภาพปัจจุบันของโรงเรียนก่อน และให้ผู้มีส่วนได้เสียทุกคน ได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมดังกล่าว รวบรวมข้อมูลสารสนเทศโรงเรียนจากแหล่งitudinalพื้นที่จริง รวบรวมข้อมูล ณ โรงเรียนให้สารสนเทศ ต่อ ผู้บริหารโรงเรียน ครูและนักเรียนโดยแจ้งหนังสือราชการ หรือนำเอกสารออกพื้นที่ไปแจกยังโรงเรียน กลุ่มเป้าหมาย ให้โรงเรียนศึกษาจากเอกสารเองหรือส่งไฟล์เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ไปให้โรงเรียน เพื่อ ให้ศึกษาเอง ส่วนการสะท้อนความคิดจะทำการประชุมศึกษานิเทศก์ ของกลุ่มนิเทศ ติดตามและ ประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้คำแนะนำ คำชี้แจง คำปรึกษา เกี่ยวกับการ สะท้อนความคิดแก่ผู้บริหารโรงเรียนครูและนักเรียน โดยการเยี่ยมนิเทศโรงเรียน รับฟังการสะท้อน ความคิดของผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา ณ โรงเรียนเป้าหมาย ขับเคลื่อน โครงการโรงเรียนคุณธรรมในเขตพื้นที่การศึกษาที่รับผิดชอบ โดยเชิญผู้บริหารโรงเรียน คณะครู บุคลากร ทางการศึกษา มาประชุมฟังคำชี้แจง พร้อมให้ทำกิจกรรมการค้นหาคุณธรรมอัตลักษณ์โรงเรียน และหา วิธีการแก้ไขคุณธรรมที่เป็นปัญหาของโรงเรียน รวมทั้งออกพื้นที่ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา เกี่ยวกับการ ดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมแก่ผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูล ด้านบุคลากรจากกลุ่มบริหารงานบุคคล ข้อมูลจำนวนนักเรียนจากกลุ่มงานส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และข้อมูลอื่นๆ จากกลุ่มอำนวยการ กลุ่มนโยบายและแผนกลุ่ม นิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ให้คำแนะนำผู้บริหาร วิทยาลัย คุณครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้รับผิดชอบโครงการหรือมีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับโครงการ ในรูปแบบของเอกสาร เก็บรวบรวมสภาพทั่วไปของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการในปีการศึกษา 2560

เป็นรายโรงเรียน ลงพื้นที่นี้เทศติดตามเพื่อประเมินสภาพที่แท้จริง ณ โรงเรียนเป้าหมายที่ข้อมูลไม่ชัดเจน หรือเพื่อศึกษาเป็นรายกรณีศึกษา แนะนำให้โรงเรียนประเมินสภาพความพร้อมของโรงเรียนก่อนดำเนินโครงการโดยใช้ 4 M ได้แก่ คน (Man) เงินหรืองบประมาณ (Money) วัสดุ (Material) และการจัดการ (Management) ประเมินว่าสิ่งใดโรงเรียนมีพร้อมสิ่งใดโรงเรียนขาดแคลน สิ่งใดจำเป็นเร่งด่วน สิ่งใดสำคัญที่สุด หากไม่มีแล้วทำให้โครงการดำเนินต่อไปไม่ได้แน่นอน 2) ผู้บริหารโรงเรียน ขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรมตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน เช่น สร้างวินัย ใฝ่พอเพียง พร้อมเพรียง อาสา พฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกของผู้ครู และบุคลากรทางการศึกษา เช่น มีวินัย ใฝ่พอเพียง นำกิจกรรมจิตอาสาสู่นักเรียน กิจกรรมที่โรงเรียนได้ดำเนินการ ตามโครงการโรงเรียนคุณธรรมไปแล้ว เช่น กิจกรรมวิถีพุทธ กิจกรรมเกษตรอินทรีย์วิถีธรรมชาติ กิจกรรมกองทุนจิตอาสา โรงเรียนปลอดขยะ การออม กิจกรรมหน้าเสาธง โรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียน ได้แก่ Best Practice วิถีพุทธวิถีไทย วิจัยโรงเรียนสุจริต ภาพยนตร์สั้นคุณธรรม โครงการวินัยดีเป็นศรีแก่ตน ในส่วนของการนิเทศภายในผู้บริหารโรงเรียนได้ดำเนินการ ร่วมประชุมวางแผนในการดำเนินโครงการ กิจกรรมต่างๆ พร้อมทั้งสนับสนุน แนะนำและติดตาม ในการประชุมประจำเดือน สังเกต พฤติกรรมครู นักเรียน สอบถามแนะนำ อย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง สังเกตพฤติกรรมของเด็กและครู ซึ่งผู้บริหารโรงเรียน ได้ดำเนินการประเมินตามขั้นตอนของแต่ละโครงการ และกิจกรรมนั้นๆ ตามตัวชี้วัดที่กำหนด สอบถาม สังเกต มอบหมายครูรับผิดชอบ สังเกต สัมภาษณ์ รายงานโครงการ ตอบแบบสอบถาม ประเมินสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียน เช่น สภาพแวดล้อม บุคลากร งบประมาณ และสถานที่ ความสามัคคีของบุคลากร ความร่วมมือ ความเอาใจใส่ในการดำเนินการอย่างต่อเนื่องของบุคลากรความร่วมมือของคณะครู ชุมชนมีส่วนร่วม ความเอาใจใส่ติดตาม แก้ไขและสรุป ครูทำเป็นแบบอย่าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยศึกษานิเทศก์และผู้ที่เกี่ยวข้องมานิเทศตั้งแต่ระยะก่อนดำเนินการ ระหว่างและหลังดำเนินการ ตรวจสอบ แบบสอบถาม แบบนิเทศ ใช้แบบสอบถาม ภาพถ่าย รายงานผ่านระบบออนไลน์ ในส่วนของอุปสรรคปัญหาที่พบ เช่น ขาดบุคลากรผู้เชี่ยวชาญมีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน งบประมาณไม่เพียงพอ ระยะเวลาบางอย่างดูเร่งรัดไปและสิ่งที่ต้องการได้รับการสนับสนุนมากที่สุดคือ บุคลากรผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านคุณธรรม 3) ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้สื่อสารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนจัดกิจกรรมโดยการอบรมนักเรียนแกนนำในโรงเรียน แล้วให้นักเรียนแต่ละชั้นร่วมกันกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ห้องเรียน ค้นหาที่มาของปัญหา สาเหตุ แล้ววางแผนหาทางแก้ไขในส่วนของ การสร้างนักเรียนแกนนำคุณธรรมในโรงเรียนได้ดำเนินการคัดเลือกนักเรียนแต่ละชั้น เพื่อเข้ารับการอบรมนักเรียนแกนนำแล้วอบรมนักเรียนแกนนำ มอบหมายให้นักเรียนแกนนำอบรมขยายผลให้นักเรียนทั้งโรงเรียน คุณครูจะบูรณาการคุณธรรมในการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยนำคุณธรรมแทรกเข้าไปในเนื้อหาวิชานำนักเรียนถอดบทเรียนด้านคุณธรรม ไปพร้อมกับการเรียนการสอน ส่วนการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนคุณธรรมในชั้นเรียน คุณครูจะให้นักเรียนถอดบทเรียนว่าเกิดคุณธรรมใดบ้าง สังเกตพฤติกรรมนักเรียนแล้วบันทึก ตามแบบประเมินของแต่ละกิจกรรม

โดยการสังเกต สอบถามแบบประเมินความพึงพอใจ แบบทดสอบ สัมภาษณ์ผลที่ได้รับที่เกิดกับผู้เรียน เช่น นักเรียนเข้าใจความหมายและสามารถบอกได้ว่าพฤติกรรมใดเกิดคุณธรรมอะไรบ้าง นักเรียนมีระเบียบวินัยมากขึ้น นักเรียนมีพฤติกรรมบ่งชี้ที่ดีขึ้นและตรงตามที่กำหนด ส่วนผลที่ได้รับที่เกิดขึ้นกับครู เช่น ครูเอาใจใส่นักเรียนมากขึ้น ตระหนักในการดูแลนักเรียนทั้งในด้านเนื้อหาและคุณธรรมสร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนดีขึ้น สอนง่ายขึ้น องค์กรความรู้ นวัตกรรมและบทเรียนที่เกิดจากการเรียนการสอน เช่น การเรียนรู้คุณธรรม คุณธรรมนำความรู้ คุณธรรมนำสุขสู่การเรียนรู้ นิทานธรรม ส่วนอุปสรรคปัญหาที่พบได้แก่ เห็นผลช้า ประเมินได้ไม่ชัดเจน บุคลากรบางส่วนไม่ให้ความสำคัญ ขาดการต่อเนื่องของกิจกรรม นักเรียนบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือ สิ่งที่คุณครูต้องการได้รับการสนับสนุน ได้แก่ งบประมาณในการจัดกิจกรรม บุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ การติดตามประเมินผลอย่างจริงจัง การติดตามอย่างใกล้ชิด เวทีในการแสดงผลงาน เป็นต้น นักเรียนมีส่วนร่วมดำเนินการสื่อสารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ เช่น ร่วมหาปัญหาในโรงเรียน ร่วมวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุ ร่วมกำหนดคุณธรรมเป้าหมายที่อยากให้เกิดขึ้นในโรงเรียน กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก ประชุมเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น นักเรียนได้มีส่วนร่วมบูรณาการคุณธรรมในการเรียนการสอนในชั้นเรียน เช่น กำหนดวิธีการแก้ปัญหาในชั้นเรียนและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ถอดรองเท้าเป็นระเบียบมากขึ้น กำหนดข้อตกลงร่วมกัน ได้ฝึกเล่านิทานคุณธรรม กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกและคุณธรรมเป้าหมายในชั้นเรียน ส่วนผลที่ได้รับจากการที่นักเรียนได้ดำเนินการกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณธรรมทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ มีความรับผิดชอบในการทำงานมากขึ้น มีวินัยมากขึ้น วิทยากรภายนอกที่นักเรียนได้เรียนรู้ ได้แก่ พระ บุคลากรในชุมชน วิทยากรที่ครูเชิญมา เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ แหล่งเรียนรู้คุณธรรม ได้แก่ วัด อุทยานแห่งชาติ บ้าน ราษฎร์ชุมชน สวนสาธารณะ ตัวอย่างโครงการคุณธรรมที่นักเรียน ได้จัดทำ เช่น มารยาทที่มีระเบียบ เดินแถวไปโรงอาหาร รับประทานอาหาร อย่างสุภาพ ห้องเรียนสะอาดปราศจากขยะ ห้องเรียนนำดู นำอยู่ นำเรียน เป็นต้น

ปัญญาเดช พันธุ์วัฒน์ (2560 , บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การติดตามประเมินผลและสังเคราะห์องค์ความรู้โครงการโรงเรียนคุณธรรมในสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการประเมินและการสังเคราะห์องค์ความรู้พบว่า โครงการประสบผลสำเร็จตามตัวชี้วัดในการประเมินโดยด้านบริบท (C) โครงการมีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการและสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน มีความต่อเนื่องของกิจกรรมหลักในการดำเนินงาน และมีกิจกรรมย่อยในการกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของครู นักเรียน ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ปกครอง บุคลากรทางการศึกษาและชุมชนอย่างต่อเนื่อง ในการกำหนดทิศทางร่วมกันในการวางแผนพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ด้านปัจจัยนำเข้า (I) ความพร้อมของทรัพยากร (4M) ในการดำเนินงานส่งผลให้เกิดความร่วมมือและเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนงานตาม “คุณธรรมเป้าหมาย” และวางแผนในการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน “คุณธรรมอัตลักษณ์” ด้านกระบวนการ (P) กระบวนการดำเนินงานที่มีความต่อเนื่องในแต่ละกิจกรรม ที่ส่งเสริมให้เกิดองค์ความรู้และสามารถถ่ายทอดสู่ผู้อื่นได้ โดยมีผู้บริหารครูแกนนำ นักเรียนแกนนำ ผู้ปกครอง บุคลากรทางการศึกษา และหน่วยงานสนับสนุน มีการนำองค์ความรู้ที่ได้

ไปพัฒนาปรับปรุงประยุกต์ใช้เป็นคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนภายใต้กรอบ “โตไปไม่โกง” ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกและส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนด้านผลผลิต (P) ผู้บริหาร ครูแกนนำ นักเรียนแกนนำ ผู้ปกครอง บุคลากรทางการศึกษานำองค์ความรู้ด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสู่การปฏิบัติ และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกในชีวิตประจำวันมีทักษะชีวิตที่ดีในสังคม และถ่ายทอดเผยแพร่องค์ความรู้ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาต่อยอดโครงการและขยายผลสู่โรงเรียนอื่นโดยมีองค์ความรู้ “คุณธรรมอัตลักษณ์” และแนวทางในการปฏิบัติ “โตไปไม่โกง” ที่ได้จากการถอดองค์ความรู้ของโครงการ

วาสนา สุขชน (2560) วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนวัดป่าไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เพื่อพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนวัดป่าไผ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 และเพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนวัดป่าไผ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ดำเนินการตามระเบียบการวิจัยและพัฒนา โดยแบ่งการศึกษาวิจัยเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนวัดป่าไผ่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ รูปแบบการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม แบบประเมินคุณภาพรูปแบบการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนวัดป่าไผ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 แบบประเมินคุณธรรมอัตลักษณ์ 5 ประการและแบบสำรวจผลงานด้านคุณธรรมของโรงเรียน ผู้บริหาร ครู และนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลจากการวิเคราะห์เนื้อหาจากฉันทามติในการสนทนากลุ่ม หาคำความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิจัยพบว่า 1.รูปแบบการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนวัดป่าไผ่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ที่พัฒนาขึ้น คือ 4G Model ประกอบด้วยรูปแบบกิจกรรม 4 รูปแบบดังนี้ G1 = good example เป็นแบบอย่างคุณธรรมนำนักเรียน G2 = good practice หมั่นพากเพียรปฏิบัติธรรมนำสุคติ G3 = good goal มุ่งเป้าหมายอัตลักษณ์สู่ความดี และ G4 = good participation บนวิถีทุกคนร่วมคิดทำนำชุมชน ซึ่งพบว่า 1.มีผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบอยู่ในระดับมีคุณภาพมากที่สุด ทั้งโดยภาพรวมและรายข้อ 2.ผลการใช้รูปแบบการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนวัดป่าไผ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 พบว่านักเรียนโรงเรียนวัดป่าไผ่ทุกคนมีพฤติกรรมบ่งชี้คุณธรรมอัตลักษณ์ 5 ประการผ่านเกณฑ์ทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100 และปรากฏผลงานด้านคุณธรรมจริยธรรมที่เกิดกับโรงเรียนมีจำนวน 8 รางวัลผลงานที่เกิดกับผู้บริหารมีจำนวน 5 รางวัล ผลงานที่เกิดกับครูผู้สอน มีจำนวน 67 รางวัล และผลงานที่เกิดกับนักเรียนมีจำนวน 66 รางวัล

กนกวรรณ ชื่นใจจิตต์ (2561 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ และหาแนวทางการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมืองจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการ

ปฏิบัติงานและขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ข้าราชการครูจำนวน 266 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .41 ถึง .78 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบรายคู่ด้วย Scheffe's method ผลการวิจัยพบว่า 1.การบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่าโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2.การเปรียบเทียบการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อจำแนกตามประเภทการทำงาน พบว่า โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านความซื่อสัตย์สุจริต แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านความซื่อสัตย์สุจริต แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 2.แนวทางการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ด้านความพอเพียง ควรน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันของครูโดยการจัดอบรมหรือถ่ายทอดจากผู้มีประสบการณ์ ควรสร้างความตระหนักให้ครูจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของตนเอง เริ่มจากการบันทึกรายได้ กำหนดรายจ่ายในแต่ละเดือน และบันทึกค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริง ติดตามและประเมินผล ด้านความรับผิดชอบควรใช้กระบวนการ PDCA คือ Plan(วางแผน) Do(ปฏิบัติ) Check (ตรวจสอบ) และAct (การดำเนินการ ให้เหมาะสม) มาช่วยในการทำงานของครู มอบหมายงานให้ชัดเจน และเหมาะสมการที่ครูได้ทำงานที่ถนัดกับความสามารถของตนเอง จะช่วยให้การทำงานได้ผลดี และมีประสิทธิภาพมากที่สุดและด้านอุดมการณ์คุณธรรมสร้างวัฒนธรรมองค์กร ด้านคุณธรรมให้กับครู โดยคัดเลือกครูรุ่นพี่ที่มีอุดมการณ์คุณธรรมที่เหมาะสมกับองค์กรหรือสามารถนำมาปรับใช้กับองค์กรได้มา เป็นตัวอย่างให้กับครูรุ่นน้อง ปลูกฝังคุณธรรมให้กับครู โดยเริ่มจากความพอเพียง เพราะหากครูไม่ต้องวิตกกังวลกับภาระทางการเงิน ครูก็จะมีเวลาคิดเรื่องอื่นและสามารถปฏิบัติตนบนพื้นฐานคุณธรรมด้านอื่นได้ตามมา

ลดาวัลย์ ตั้งมั่น (2561) ได้ศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและ 2) หาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ขวัญเรือน แสบงบาล(2562) ได้วิจัยการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยกระบวนการมีส่วนร่วมทั้งระบบ โดยดำเนินการวิจัยในปีการศึกษา 2562 กลุ่มตัวอย่างคือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 7 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1)คู่มือปฏิบัติการการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นจำนวน 6 เล่ม มีผลการประเมินในภาพรวมมีความเหมาะสม มีคุณภาพและประโยชน์ในระดับมาก 2)ความรู้การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของผู้บริหาร และครูผู้สอนหลังได้รับการนิเทศและใช้คู่มือปฏิบัติการสูงกว่าก่อนได้รับการนิเทศและใช้คู่มือคู่มือปฏิบัติการการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3)ผลการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาหลังได้รับการนิเทศและใช้คู่มือปฏิบัติการสูงกว่าก่อนได้รับการนิเทศและการใช้คู่มือปฏิบัติการการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

คมลิขิต นามไวและคณะ (2562) วิจัยเรื่อง การพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามคุณธรรมอัตลักษณ์โรงเรียนคุณธรรม มีวัตถุประสงค์ 1)เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนคุณธรรม 2)เพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนคุณธรรม และ 3)เพื่อประเมินโครงการค่ายเยาวชน คนคุณธรรมของโรงเรียนคุณธรรม กลุ่มเป้าหมายคือ โรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาที่ 14 จำนวน 9 แห่งกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ แคนนำนักเรียน 200 คน แคนนำครู ผู้บริหาร 18 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 218 คนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พรรณนาเหตุการณ์เกี่ยวกับการดำเนินการตามกิจกรรม โดยนำรายงานการวิเคราะห์ข้อมูลของแต่ละกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ กำหนดและการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นเชิงปริมาณใช้ค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อเป็นข้อมูลในการเปรียบเทียบกับเป้าหมายหรือแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยคำตอบเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับตามแนวของลิเคิร์ต (Likert) ผลวิจัยพบว่า 1)แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามคุณธรรมอัตลักษณ์สำหรับโรงเรียนคุณธรรม ประกอบด้วย 1)กิจกรรมที่มุ่งสร้างการมีส่วนร่วม 2)กิจกรรมที่มุ่งเพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงเหตุผล 3)กิจกรรมที่มุ่งเพิ่มพูนทักษะชีวิต 4)กิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 5)กิจกรรมที่สนองตอบความสนใจ ความถนัดและความต้องการของนักเรียนทุกคน 6)กิจกรรมที่สะท้อนบริบทจริงของโรงเรียน 7)ประเมินผลการเรียนรู้จากสภาพจริง 8)กิจกรรมที่จัดขึ้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน กิจกรรมทั้ง 8 ข้อที่กล่าวมาข้างต้น เป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนเพื่อให้เป็นไปตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ได้แก่ ซื่อสัตย์ ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีความอดุสาหะ มีความมุ่งมั่น ใฝ่เรียนรู้ อดทนอดกลั้น สามัคคี เมตตากรุณา สุภาพ มีสัมมาคารวะ กตัญญู พอเพียง ประหยัดมีจิตสาธารณะ ซึ่งยึดหลักการสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม เป็นต้น 2) ผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนตามคุณธรรมอัตลักษณ์ สำหรับโรงเรียนคุณธรรม พบว่า บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลงส่งผลดีที่ติดต่อรอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม 3)ผลการประเมินโครงการค่ายเยาวชนคนคุณธรรมพบว่า โดยภาพรวมผู้เข้าร่วมโครงการเห็นว่าอยู่ในระดับมาก วิทยากร

ชี้แจงขั้นตอน วิธีทำและสรุปประเด็นชัดเจนเข้าใจง่าย รองลงมา คือนักเรียนคิดว่าการอบรมเป็นประโยชน์ต่อตนเอง

ธันรัญพรณ์ ไชยพรรค (2562) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาคู่มือการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับปฐมวัย โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัย พบว่า ครูปฐมวัยที่เข้าอบรมโดยใช้คู่มือการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาปฐมวัย มีคะแนนทดสอบความรู้หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และช่วยให้ผู้เข้าอบรมบรรลุวัตถุประสงค์ของการอบรม เกิดพฤติกรรมและความก้าวหน้าในการอบรม มีค่าดัชนีประสิทธิผลร้อยละ 80.23

ปิ่นนรา บัวอิน (2562) ได้ทำการศึกษากาการนิเทศโดยใช้แนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยปฏิบัติการนิเทศแบบชี้แนะ โดยใช้ชุดเอกสารแนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 จำนวน 6 เล่มและทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 ของผู้รับการนิเทศ หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภพพน ประภา (2562) ทำวิจัย เรื่องการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 สู่การพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ประกอบด้วยปัจจัยใดบ้างและมีผลต่อการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับใด ผลการวิจัยด้านปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ของสพม.3 พบว่าโรงเรียนมอบหมายให้ครูผู้ช่วยเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบโครงการคิดเป็นร้อยละ 68 มีครูเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบโครงการคิดเป็นร้อยละ 30 และมีรองผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบโครงการคิดเป็นร้อยละ 2 ดังนั้นผู้ดูแลรับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.เป็นครูผู้ช่วยมากที่สุด เป็นจุดอ่อนเพราะครูผู้ช่วยค่อนข้างมีอำนาจบารมีน้อย ในการขับเคลื่อนให้โครงการนี้เดินหน้าได้สำเร็จ เนื่องจากต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของทุกคนแต่ครูผู้ช่วย เพิ่งมีการประสานงานหรือการมีบาร์มีเป็นที่ยอมรับค่อนข้างน้อย แต่ก็สามารถและอาจจะเป็นจุดแข็งเพราะเป็นการสร้างคนให้อดทนแสดงศักยภาพให้รู้ว่า มีความรับผิดชอบมากขึ้นเพียงใด มีความพากเพียรในการทำงานให้สำเร็จมากขึ้นเพียงใด การประเมินระดับความคิดเห็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ประกอบด้วย 3 ด้านได้แก่ ด้านความพร้อมของทรัพยากรด้านทัศนคติต่อโรงเรียนคุณธรรม และด้านการนิเทศติดตาม พบว่า ด้านความพร้อมของทรัพยากรผลปรากฏว่าในภาพรวมอยู่ในระดับคุณภาพมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.27 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.66 ซึ่งในด้านความพร้อมของทรัพยากร

ข้อ 1.โรงเรียนจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมพร้อมทำแผนปฏิบัติการประจำปี/โครงการ/กิจกรรมด้านคุณธรรมอัตลักษณ์ตามกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. อย่างเป็นระบบและชัดเจนอยู่ในระดับคุณภาพมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.43 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.62 สำหรับข้อ 5. ผู้บริหารโรงเรียนของท่านรู้/เข้าใจคุณธรรมอัตลักษณ์ และให้การสนับสนุน/ส่งเสริม/ขับเคลื่อนแผนพัฒนา/โครงการ/กิจกรรมด้านคุณธรรมเป็นอย่างดีได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากบุคคล หน่วยงาน องค์กรภายในหรือภายนอกและข้อ 7. ครูในโรงเรียนของท่านใช้สื่อ/นวัตกรรม/การจัดการเรียนรู้ด้านคุณธรรมแก่ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม และสร้างเครือข่ายขยายผลอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับคุณภาพมาก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 4.00 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.62 ด้านทัศนคติต่อโรงเรียนคุณธรรม ผลปรากฏว่าในภาพรวมอยู่ในระดับคุณภาพมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.23 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.71 ซึ่งในทัศนคติต่อโรงเรียนคุณธรรม ข้อ 11.ผู้บริหารของโรงเรียนท่านมีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนตามกรอบแนวคิดของ สพฐ. พร้อมทั้งมีความภาคภูมิใจในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.อยู่ในระดับคุณภาพมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.32 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.69 สำหรับข้อ 12. คณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนท่านมีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนตามกรอบแนวคิดของ สพฐ. พร้อมทั้งมีความภาคภูมิใจในการขับเคลื่อนโครงการนี้และข้อ 15.นักเรียนของโรงเรียนท่านมีความศรัทธา/เชื่อมั่นเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอันพึงประสงค์ให้เพิ่มขึ้นตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนที่กำหนดไว้ อยู่ในระดับคุณภาพมาก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 4.15 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.69 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.86 ตามลำดับ ด้านการนิเทศติดตาม ผลปรากฏว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับคุณภาพมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.43 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.64 ซึ่งในด้านการนิเทศติดตาม ข้อ 20.คณะศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบของ สพม.3 ขึ้นะการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมนักเรียนแบบทำทุกคน ทำทุกวัน ทำทุกพื้นที่ ทำงานเป็นนิสัย อยู่ในระดับคุณภาพมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.52 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.61 สำหรับข้อ 5.ผู้บริหารโรงเรียนของท่านรู้/เข้าใจคุณธรรมอัตลักษณ์ และให้การสนับสนุน/ส่งเสริม/ขับเคลื่อนแผนพัฒนา/โครงการ/กิจกรรมด้านคุณธรรมเป็นอย่างดีได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากบุคคล หน่วยงาน องค์กรภายในหรือภายนอก ข้อ17.คณะศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบของ สพม.3 มีส่วนช่วยให้เกิดกระบวนการ มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และข้อ19.คณะศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบของ สพม.3 ขึ้นะแนวทางที่ช่วยให้โรงเรียนสามารถสร้างสร้าองค์ความรู้/นวัตกรรมที่ใช้ในการพัฒนาคุณธรรมนักเรียนให้แสดงพฤติกรรมเชิงบวกได้ร้อยละ 100 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 4.30 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.69 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.86 ตามลำดับ

ณัฐพัฒน์ ฤงพลอย (2563) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาคู่มือการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียน 2) เพื่อพัฒนาคู่มือการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียน และ 3) เพื่อประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการประเมินความสอดคล้องของคู่มือมีค่าระหว่าง 0.80 – 1.00 แสดงว่าคู่มือมีความเหมาะสมและสอดคล้องสามารถนำไปใช้ได้และผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ ค่าเฉลี่ย คือ ด้านประโยชน์จากนำคู่มือไปใช้ ด้านเนื้อหา ด้านรูปแบบ

ภษพอน ประภา (2564) วิจัยเรื่อง รายงานสรุปผลโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ปีการศึกษา 2564 ดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพื่อให้ผู้บริหาร ครูและนักเรียน รวมถึงผู้เกี่ยวข้องกับโรงเรียนตระหนักรู้เข้าใจและมีการบวกรับคิดอย่างมีเหตุผล ซึมซับคุณค่าแห่งคุณธรรมความดีอย่างเป็นธรรมชาติ สร้างความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ซึ่งเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน และภูมิใจในการทำความดี เพื่อให้ผู้บริหาร ครูและนักเรียนสร้างเครือข่ายชุมชนองค์กรแห่งคุณธรรมโดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานและองค์กรที่ทำงานด้านคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนและมีความต่อเนื่องและเพื่อให้ผู้บริหาร ครูและนักเรียน รวมถึงผู้เกี่ยวข้องกับโรงเรียนได้มีแนวทางการวิจัยหรือการพัฒนาโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในแนวทางมาตรฐานที่มีต้นแบบที่มีระบบเชิงประจักษ์ ผลการดำเนินงานของโครงการนี้ ประกอบด้วย 4 กิจกรรม ได้แก่ 1)อบรมหรือนิเทศติดตามเพื่อความยั่งยืน 2)การประเมินโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 3 ดาว 3)จัด Symposium นวัตกรรมสร้างสรรค์คนดี หรือ Best Moral Project 4) การวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมกรณีศึกษา ติดตาม หรือการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ทุกโรงเรียนในสังกัดมีผลงาน นวัตกรรมสร้างสรรค์คนดี รูปแบบวิจัย 5 บท โดยมีกระบวนการจัดกิจกรรม คือใช้รูปแบบกรณีศึกษา SPM.NB Model คือ S=Sincerity ความจริงใจ, P=Perform ปฏิบัติตามเกณฑ์และตัวชี้วัด, M=Moral มีศีลธรรมดี, N=Natural ความเป็นธรรมชาติ(บริบทโรงเรียน) และ B=Best ความเป็นเลิศ ผลการดำเนินงานพบว่า ผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจค่าเฉลี่ยในแต่ละประเด็นทุกความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายประเด็นความคิดเห็น พบว่า ประเด็นด้านกระบวนการ ประเด็นได้รับการประสานงาน ติดตามงานอย่างเป็นกันเองอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 รองลงมา มีการอำนวยความสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรมและขั้นตอนการจัดกิจกรรม หรือการให้บริการมีความยืดหยุ่น สามารถปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 ประเด็นผลงานนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดีหรือ Best Moral Project ประเด็นทุกโรงเรียนได้รับการดูแลอย่างเป็นธรรม และประเด็นท่านมีความประทับใจในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของเขตพื้นที่ระดับใด ได้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 รวมทุกประเด็นความคิดเห็นเท่ากับ 4.64 แสดงว่าทุกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรีที่ร่วมกิจกรรมนี้ มีความพึงพอใจต่อการจัด Symposium นวัตกรรมสร้างสรรค์คนดี หรือ Best Moral Project ในรูปแบบออนไลน์ อยู่ในระดับ มากที่สุด

อนุสรณ์ เหล็กคำ (2564) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาคู่มือระบบสารสนเทศงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาคู่มือระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และ 2) เพื่อประเมินความเหมาะสมของคู่มือระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า คู่มือมีองค์ประกอบ บทนำ ระบบสารสนเทศ การประกันคุณภาพการศึกษาและแนวทางเตรียมข้อมูล/ร่องรอยหลักฐานเชิงประจักษ์ และการประเมินความเหมาะสมของคู่มือระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ด้านเนื้อหาของคู่มือ และด้านการใช้ภาษา

เกรียงศักดิ์ อุไรโรจน์ (2565 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การพัฒนาครูในการใช้กิจกรรมโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนชุมชนวัดหาดถั่ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาปัญหาในการใช้กิจกรรมโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน 2)พัฒนาครูในการจัดกิจกรรมโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน และ 3)ประเมินผลการพัฒนาครู ในการใช้กิจกรรมโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนชุมชนวัดหาดถั่ว สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของเคมมิส และแม็คแท็กการ์ด เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามปัญหา แบบทดสอบแบบสังเกตพฤติกรรมการอบรม แบบบันทึกการนิเทศ แบบประเมินทักษะและแบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการสังเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาปัญหาในการใช้กิจกรรมโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับ ดังนี้ ด้านกระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมด้านกระบวนการจัดทำโครงการคุณธรรมโดยรวม อยู่ในระดับน้อย และด้านคุณธรรมอัตลักษณ์โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการพัฒนาครูในการใช้กิจกรรมโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนชุมชนวัดหาดถั่วได้ดำเนินการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการสังเกตพฤติกรรม การอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายในชั้นเรียน ผลการประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนของครูโรงเรียนชุมชนวัดหาดถั่ว โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการสังเกตพฤติกรรมการอบรม เชิงปฏิบัติการของครูโรงเรียนชุมชนวัดหาดถั่วโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ3)ผลการประเมินการพัฒนาครูในการใช้กิจกรรมโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนชุมชนวัดหาดถั่ว พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการสูงขึ้น ครูมีทักษะในการใช้กิจกรรมโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนอยู่ในระดับมากและมีความพึงพอใจในการพัฒนาครูในการใช้กิจกรรมโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

กฤตเมธ อุ๋นโพธิ (2565) การพัฒนาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน 2) เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน และ 3) เพื่อศึกษาผลการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือกอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ประชากร ในการวิจัยรวม 37 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา พระสอนศีลธรรม ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียนแกนนำและกลุ่มตัวอย่างจากประชากรนักเรียน 185 คนเป็นตัวแทนนักเรียน จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ปลายเปิดและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ แบบประเมินคุณภาพกิจกรรม และแบบประเมินการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเรียบเรียงจัดหมวดหมู่เสนอเป็นความเรียงผลการวิจัยพบว่า 1)สภาพปัญหาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก ด้านการวางแผนงาน การดำเนินงานไม่เป็นไปตามขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง นโยบายมีความซ้ำซ้อนด้านการจัดการองค์กร การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานไม่ครอบคลุมกิจกรรมของโครงการ ด้านภาวะการเป็นผู้นำ การกำหนดทิศทางการดำเนินงานไม่ชัดเจน ด้านการควบคุม นิเทศติดตาม ขาดการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ 2)การพัฒนาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก พบว่า มีแนวทางตามกระบวนการบริหาร POLC ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดการองค์กร ด้านภาวะการเป็นผู้นำและด้านการควบคุม 3) การบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านหนองเงือก พบว่า คุณภาพกิจกรรมตามโครงการโรงเรียนคุณธรรมในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมตามกระบวนการบริหาร POLC ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยด้านการวางแผนมีระดับการบริหารจัดการโครงการสูงสุด รองลงมา คือ ด้านภาวะการเป็นผู้นำ ด้านการจัดการองค์กรและด้านการควบคุม

เอลิ (Eli,2016,P.63)ได้ทำการประเมินคุณลักษณะและคุณธรรมศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายพรรณนาและประเมินผลการนำคุณลักษณะและคุณธรรมศึกษาไปใช้ในโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในประเทศอินโดนีเซียจำนวน 3 โรงเรียนโดยมีผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ครูผู้สอนและผู้อำนวยการโรงเรียน รูปแบบที่ใช้ประเมินผล คือ แบบซีโป (CIPO) ประกอบด้วย การประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตจากการประเมิน พบว่าโรงเรียนทั้ง 3 แห่ง สามารถนำคุณลักษณะและคุณธรรมศึกษาไปใช้ได้เป็นอย่างดีในบริบทของตนเองแต่ยังพบว่ามีอุปสรรคในด้านต่างๆ เช่น ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ การขาดงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ การขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวก และครูผู้สอนที่ไม่ได้มาตรฐานด้านกระบวนการพบว่า การนำคุณลักษณะและจริยธรรมศึกษาไปใช้ในการวางรากฐานการศึกษา สามารถพบได้ในหลักสูตรคู่ขนาน หลักสูตรพิเศษกิจกรรมที่เน้นความสามารถในด้านการอ่านและการเขียนและโปรแกรมเฉพาะเจาะจงของโรงเรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ โดยในปัจจุบันอยู่ภายใต้การขับเคลื่อนของมูลนิธิยุวพัฒน์ การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งที่สำคัญและเป็นคุณลักษณะที่จะต้องสร้างให้เกิดมีในตัวนักเรียน ครูและผู้บริหารสถานศึกษาเพราะจะเป็นการสร้างคนที่มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมในการบ่มเพาะหรือ การเสริมสร้างให้มีนั้นเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่ต้องกระทำไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง สังคม ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ต้องประสานความร่วมมือร่วมใจกันและกันอันจะส่งผลให้เยาวชนของชาติเป็นพลเมืองดีของบ้านเมือง รวมทั้งเป็นพลเมืองโลกที่ดีด้วย ซึ่งศึกษานิเทศก์เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ในการส่งเสริมการจัดการศึกษาคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้บริหารและครู ผ่านโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ซึ่งมีเป้าหมายที่เน้นการปลูกฝังความดี ควบคุมดูแลอบรมนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้โดยการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ฝึกการปฏิบัติจริง โดยใช้รูปแบบหลากหลายเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน พร้อมกันนี้ผู้บริหารและครูต้องมีการบูรณาการจัดการหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชนเพื่อเน้นย้ำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม เมื่อทุกฝ่ายได้ดำเนินการได้ผลดี แล้วต้องยกย่องชมเชย เป็นการสร้างขวัญกำลังใจ และสร้างเครือข่ายให้ขยายงานกว้างขวางต่อไปในอนาคต ซึ่งในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) นั้น ศึกษานิเทศก์ซึ่งมีบทบาทหลักในการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ให้สามารถขับเคลื่อนโครงการให้บรรลุตามเป้าหมายของโครงการที่จะพัฒนา นักเรียนให้เป็นคนดีของบ้านเมือง จึงต้องปรับปรุงคู่มือการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยใช้การอบรมพัฒนาครูเชิงปฏิบัติการผ่านรูปแบบออนไลน์ เพื่อลดการรวมกลุ่มของครูผู้สอน ผู้วิจัยจึงพัฒนาต่อยอดคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ขึ้น เพื่อส่งเสริมให้ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ได้ใช้คู่มือฉบับนี้ เป็นแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในปีงบประมาณ พ.ศ.2565 ได้อย่างต่อเนื่อง โดยการพัฒนาคู่มือซึ่งมีเนื้อหาเป็นบทๆ และมีแบบฝึกไปงาน แบบทดสอบที่ครูผู้สอนจะเกิดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานโครงการ มีระดับการดำเนินงานที่เพิ่มมากขึ้นและครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ฉบับนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

การวิจัยเรื่อง รายงานผลการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ครั้งนี้ เป็นการรายงานผลการนิเทศการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนโดยการนำคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ไปใช้ในโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างให้การดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนมีประสิทธิภาพและเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดวิธีดำเนินการศึกษา ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง แบบแผนการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ วิธีดำเนินการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการศึกษา นำเสนอตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 109 คน และครูผู้สอนจำนวน 109 คน รวมทั้งสิ้น 218 คน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ปีงบประมาณ พ.ศ.2565

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่เป็นครูแกนนำหรือครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในโรงเรียนที่เปิดสอนระดับขยายโอกาสทางการศึกษา (ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ทุกโรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 22 โรงเรียน ๆ ละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 44 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) (สุวิมล ติรภานนท์, 2546 : 169) โดยจำแนกได้ดังนี้

1) โรงเรียนขนาดเล็ก (ต่ำกว่า หรือเท่ากับ 119 คน)	จำนวน	6	โรงเรียน
2) โรงเรียนขนาดกลาง (120 - 719 คน)	จำนวน	15	โรงเรียน
3) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (720 - 1,679 คน)	จำนวน	1	โรงเรียน

2. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบการวิจัยแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนและหลัง (One group pretest posttest design) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 : 60)

	T ₁	x	T ₂
เมื่อ	T ₁	แทน	การสอบก่อนการทดลอง (Pretest)
	X	แทน	การจัดกระทำหรือการให้ตัวแปรทดลอง (Treatment)
	T ₂	แทน	การสอบหลังการทดลอง (Posttest)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

3.2.1 แบบประเมินคุณภาพของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 เป็นแบบประเมินแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

3.2.2 แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3.2.3 แบบประเมินระดับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 เป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

3.2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการนิเทศการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

4. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยได้ดำเนินการ ดังนี้

4.1.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการนิเทศการพัฒนาคู่มือโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.และองค์ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำขึ้นในปี 2560

4.1.2 วิเคราะห์ และสังเคราะห์ เป็นองค์ความรู้เพื่อสร้างคู่มือการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียน

4.1.3 จัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการแก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนที่รับผิดชอบโครงการและผู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 5 ส่วนมีรายละเอียดดังนี้

4.1.3.1 ส่วนที่ 1 บทนำ กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญ วัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือ

4.1.3.2 ส่วนที่ 2 แนวคิดและสาระสำคัญเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.กล่าวถึง แนวคิดและสาระสำคัญของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

4.1.3.3 ส่วนที่ 3 แนวคิดสู่การปฏิบัติ กล่าวถึง แนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

4.1.3.4 ส่วนที่ 4 กิจกรรมฝึกปฏิบัติ กล่าวถึง กิจกรรมที่ฝึกผู้บริหารสถานศึกษาและครูแกนนำผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ

4.1.3.5 ส่วนที่ 5 แนวทางการนิเทศ กำกับ ติดตาม และตรวจสอบการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

4.1.4 หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) ของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (รายละเอียดในภาคผนวก ก) ตรวจสอบความถูกต้องตามโครงสร้างและเนื้อหา โดยคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ระหว่างเนื้อหาทั้ง 5 ส่วน กับวัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือ ได้ค่าระหว่าง 0.80-1.0 (รายละเอียดในภาคผนวก ค)

4.1.5 ปรับปรุงและพัฒนาคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

4.1.6 จัดพิมพ์คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

4.2.1 แบบประเมินคุณภาพของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยดำเนินการ ดังนี้

4.2.1.1 ศึกษาวิธีการสร้างและลักษณะของแบบประเมินคู่มือจากเอกสารบทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการสร้างแบบประเมินคุณภาพของคู่มือ 5 ด้านประกอบด้วย ด้านวัตถุประสงค์ของคู่มือ ด้านเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา ด้านการออกแบบรูปเล่มและการจัดพิมพ์ และด้านการนำไปใช้

4.2.1.2 สร้างแบบประเมินคุณภาพของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยสร้างเป็นแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับจำนวน 15 ข้อและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open form)

4.2.1.3 หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบประเมินคุณภาพของคู่มือ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน (รายละเอียดในภาคผนวก ก) ตรวจสอบความถูกต้องตามโครงสร้างและเนื้อหาโดยคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ระหว่างข้อความกับวัตถุประสงค์ของแบบประเมินได้ค่าระหว่าง 0.60-1.00 (รายละเอียดในภาคผนวก ค) และปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ

4.2.1.4 นำแบบประเมินคุณภาพของคู่มือ และคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสม ประกอบด้วย จำนวน 9 คน ประกอบด้วยศึกษานิเทศก์

ผู้บริหารสถานศึกษา ครูแกนนำโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ตามแบบประเมินคุณภาพของคู่มือ ได้คุณภาพความเหมาะสมของคู่มือ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.481$, S.D.=0.556)

4.2.1.5 จัดพิมพ์คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูล กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.2.2 แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยดำเนินการดังนี้

4.2.2.1 ศึกษาวิธีการสร้างและลักษณะของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ปี 2560 จากเอกสาร บทความและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการสร้างแบบทดสอบ ให้ครอบคลุมเนื้อหา

4.2.2.2 สร้างแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ของโรงเรียน โดยสร้างเป็นแบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือกโดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ คือ ตอบถูก ให้ 1 คะแนน ตอบผิด ให้ 0 คะแนน จำนวน 40 ข้อ ซึ่งมีการวิเคราะห์ขอบเขตเนื้อหา การวัดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานที่เป็นไปตามแนวปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยวิเคราะห์ขอบเขตเนื้อหาการวัดความรู้ ความเข้าใจให้ครอบคลุมเนื้อหา และวัตถุประสงค์ของการวัด จำนวน 5 เรื่อง ดังนี้

- (1) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. จำนวน 12 ข้อ
- (2) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. จำนวน 5 ข้อ
- (3) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. จำนวน 7 ข้อ
- (4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. จำนวน 8 ข้อ
- (5) การจัดทำรายงานผลของสถานศึกษา จำนวน 5 ข้อ

4.2.3 หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (รายละเอียดในภาคผนวก ก) ตรวจสอบความถูกต้องตามโครงสร้างและเนื้อหา โดยคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ระหว่างข้อความกับวัตถุประสงค์ของแบบทดสอบได้ค่าระหว่าง 0.60–1.00 (รายละเอียดในภาคผนวก ค) และปรับปรุงแก้ไขตามที่คุณผู้เชี่ยวชาญแนะนำ

4.2.4 นำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูแกนนำในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบเป็นรายข้อและคัดเลือกข้อสอบที่เหมาะสมไว้จำนวน 30 ข้อ ได้ค่าความยากง่าย (P) ตั้งแต่ 0.233 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.267-0.667 (รายละเอียดในภาคผนวก ค) และนำแบบทดสอบฉบับที่คัดเลือกไว้มาหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรการคำนวณของคูเดอริชาร์ดสัน 21 (Kuder-Richardson-21)(สุวิมล ติรากานนท์, 2546:152) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.752 (รายละเอียดในภาคผนวก จ)

4.2.5 จัดพิมพ์แบบทดสอบฉบับสมบูรณ์ นำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.3 แบบประเมินระดับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยดำเนินการ ดังนี้

4.3.1 ศึกษาวิธีการสร้างและลักษณะของแบบประเมินผลการดำเนินงานจากเอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการสร้างแบบประเมินให้ครอบคลุม เรื่องดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

4.3.2 สร้างแบบประเมินระดับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยการสร้างเป็นแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับแบ่งเป็น 6 องค์ประกอบจำนวน 15 ข้อ และบันทึกข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้นิเทศ ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open form)

4.3.3 หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (รายละเอียดในภาคผนวก ก) ตรวจสอบความถูกต้องตามโครงสร้างและเนื้อหา โดยคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ระหว่างข้อความกับวัตถุประสงค์ของแบบประเมินระดับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ได้ค่าระหว่าง 0.60-1.00 (รายละเอียดในภาคผนวก ค) และปรับปรุงแก้ไขตามที่คุณเชี่ยวชาญแนะนำ

4.3.4 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของแบบประเมิน ประกอบด้วย จำนวน 9 คน ประกอบด้วยศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูแกนนำ ผู้รับผิดชอบโครงการของโรงเรียนตามแบบประเมินความเหมาะสมของแบบประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ได้คุณภาพความเหมาะสมของแบบประเมินผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.607, S.D. = 0.448$)

4.3.5 จัดพิมพ์แบบประเมินระดับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.4 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ดำเนินการดังนี้

4.4.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ จากเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญของคู่มือ

4.4.2 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยสร้างเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open form)

4.4.3 หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน (รายละเอียดในภาคผนวก ก) ตรวจสอบความถูกต้องตามโครงสร้างและเนื้อหาโดยคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ระหว่างข้อความกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม ได้ค่าระหว่าง 0.80–1.00 (รายละเอียดในภาคผนวก ค) และปรับปรุงแก้ไขตามที่คุณเชี่ยวชาญแนะนำ

4.4.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient - α) ของครอนบาค (Cronbach) (สุวิมล ติรภานนท์, 2543:153) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.789

4.4.5 จัดพิมพ์แบบประเมินความพึงพอใจ นำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. วิธีดำเนินงานและเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีดำเนินงานและการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 7 - 8) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ
- ขั้นที่ 2 วางแผนและกำหนดทางเลือก
- ขั้นที่ 3 การสร้างสื่อ เครื่องมือและการพัฒนาวิธีการ
- ขั้นที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศ
- ขั้นที่ 5 การประเมินผลและรายงานผล

5.1 ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ (มีนาคม - เมษายน 2565)

5.1.1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนโดยการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ 1) รายงานผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ปีงบประมาณ พ.ศ.2564 2) คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2560 3) แบบนิเทศติดตามการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนปีงบประมาณ พ.ศ.2564 4) แบบสอบถามความพึงพอใจการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ปีงบประมาณ พ.ศ.2564

5.1.2 วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล จากแหล่งข้อมูลและการสอบถามความต้องการ รวมทั้งข้อเสนอแนะจากกระบวนการนิเทศ ติดตามการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. นำมาจัดทำเป็นฐานข้อมูล รายงานผลการดำเนินงานของกลุ่มงาน และโครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปี นำสารสนเทศที่ได้ไปประกอบการพิจารณาดำเนินการวางแผน และกำหนดทางเลือกขั้นตอนต่อไป

5.2 ขั้นที่ 2 วางแผนและกำหนดทางเลือก (เมษายน 2565)

นำผลสรุปจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในขั้นตอนที่ 1 มากำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการ เครื่องมือ และแนวทางการดำเนิน โดยกำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียน โดยใช้สื่อ คือ คู่มือเพื่อเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานของผู้เกี่ยวข้องทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษา

5.3 ขั้นที่ 3 การสร้างสื่อ เครื่องมือและการพัฒนาวิธีการ (เมษายน 2565)

5.3.1 ผู้วิจัยจัดทำร่างคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

5.3.2 ประชุมผู้เชี่ยวชาญด้านการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษานิเทศก์ ครูแกนนำผู้รับผิดชอบโครงการของโรงเรียนเพื่อร่วมกันพิจารณาร่างคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

5.3.3 จัดพิมพ์คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ต่อไป

5.4 ขั้นที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศ (พฤษภาคม – กันยายน 2565)

การปฏิบัติการนิเทศ ตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ ดังนี้

5.4.1 จัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการครูแกนนำผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยจัดในรูปแบบออนไลน์ (หลักสูตร 2 วัน) ตามตารางการประชุมเชิงปฏิบัติการ สำหรับกลุ่มประชากร คือผู้บริหารและครูแกนนำที่รับผิดชอบโครงการของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

5.4.1.1 ทดสอบความรู้ ความเข้าใจของผู้เข้าร่วมการอบรม ก่อนการอบรม

5.4.1.2 ดำเนินการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการครูแกนนำผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในรูปแบบออนไลน์ ตามกำหนดการในตารางการอบรมเชิงปฏิบัติการโดยมีคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 เป็นสื่อประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งมีองค์ความรู้ ตัวอย่าง และใบงานตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมา ให้ผู้เข้าอบรมได้ปฏิบัติและส่งใบกิจกรรมมาทางไลน์กลุ่มผู้รับผิดชอบโครงการ

5.4.1.3 ทดสอบความรู้ ความเข้าใจของผู้เข้าร่วมการอบรม หลังการอบรม

5.4.2 การนิเทศ ติดตาม ให้การช่วยเหลือ แนะนำแก่สถานศึกษา โดยการนิเทศรูปแบบกัลยาณมิตรโดยผสมผสานทั้งนิเทศทางตรงที่โรงเรียน นิเทศออนไลน์และนิเทศโดยให้โรงเรียนส่งแบบนิเทศมายังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยใช้เครื่องมือที่กำหนดไว้ในคู่มือเพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลนำไปใช้ในการประเมินและรายงานผลติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ว่าเป็นไปตามแนวทางการดำเนินงานหรือไม่ และให้ทราบถึงระดับการปฏิบัติในการดำเนินงานของโรงเรียนในสังกัด

5.5 ขั้นที่ 5 การประเมินผลและรายงานผล (สิงหาคม - กันยายน 2565)

5.5.1 การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยผู้วิจัยและคณะกรรมการการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการประเมินผลการดำเนินงาน หลังจากที่โรงเรียนได้รับการอบรมพัฒนา และนำคู่มือแนวทางการดำเนินงานไปดำเนินงานแล้วโดยใช้แบบประเมินผลการดำเนินงาน และสอบถามความพึงพอใจต่อการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นศรีธรรมราช เขต 1

5.5.2 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและเขียนรายงานผลการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นศรีธรรมราช เขต 1 และเผยแพร่ผลการดำเนินงาน สรุปลองค์ความรู้ เพื่อประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และส่งเสริมการพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและมีความเข้มแข็ง ยั่งยืน

6. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือและวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

6.1.1 การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือ ดังนี้

6.1.1.1 คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นศรีธรรมราช เขต 1

6.1.1.2 แบบประเมินคุณภาพของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นศรีธรรมราช เขต 1

6.1.1.3 แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

6.1.1.4 แบบประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นศรีธรรมราช เขต 1

6.1.1.5 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นศรีธรรมราช เขต 1 โดยใช้สูตรการคำนวณ ดังนี้ (สุวิมล ติรภานนท์, 2546 : 144)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความนั้นกับประเด็นหลัก
	R	แทน	ผลคูณของคะแนนกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญในแต่ละระดับความสอดคล้อง
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

โดยผู้เชี่ยวชาญจะต้องประเมินด้วยคะแนน 3 ระดับ คือ 1 หมายถึง สอดคล้อง , 0 หมายถึง ไม่แน่ใจ , -1 หมายถึง ไม่สอดคล้อง ค่า IOC มีค่าระหว่าง -1 ถึง 1 ข้อคำถามที่ดีควรมีค่า IOC ใกล้เคียง 1 ส่วนข้อที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรมีการปรับปรุงแก้ไข

6.1.2 การหาค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยใช้สูตรการคำนวณ ดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี, 2562 : 198)

$$P = \frac{H + L}{2N}$$

เมื่อ	P	แทน	ความยากของข้อสอบ
	H	แทน	จำนวนคนในกลุ่มสูงตอบถูก
	L	แทน	จำนวนคนในกลุ่มต่ำตอบถูก
	N	แทน	จำนวนคนทั้งหมด

$$r = \frac{H-L}{N}$$

และ			
เมื่อ	r	แทน	อำนาจจำแนกของข้อสอบ
	H	แทน	จำนวนคนในกลุ่มสูงตอบถูก
	L	แทน	จำนวนคนในกลุ่มต่ำตอบถูก
	N	แทน	จำนวนคนทั้งหมด

6.1.3 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยใช้สูตรการคำนวณของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน 21 (Kuder-Richardson -21 : KR-21) ดังนี้ (สุวิมล ติรกานนน, 2546 : 152)

$$r = \left[\frac{n}{n-1} \right] \left[1 - \frac{m(1-m/n)}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ	r	แทน	สัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสอบ
	n	แทน	จำนวนข้อในแบบสอบ
	m	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ผู้ตอบทั้งหมดทำได้
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมของผู้ตอบทั้งหมด

6.1.4 การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient- α) ของครอนบาค(Cronbach) ของแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 (สุวิมล ติรگانนน, 2546:153) โดยใช้สูตร

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	สัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบทดสอบ แบบประเมินแต่ละฉบับ
	$\sum S_i^2$	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนคำถามในแต่ละข้อ
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมของผู้ตอบทั้งหมด
	K	แทน	จำนวนข้อในแบบสอบ

6.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลการวิจัย

6.2.1 การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean, \bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.) ของผลการประเมินคุณภาพคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 แบบประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 และความพึงพอใจต่อการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ดังนี้

6.2.1.1 หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean, \bar{X}) โดยใช้สูตร(พิสนุ พองศรี, 2552 : 154)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของข้อมูลทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

6.2.1.2 หาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation ,S.D.) โดยใช้สูตร (พิสนุ พงศรี, 2252 : 157)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum(x - \bar{x})^2}{N - 1}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	ข้อมูลแต่ละจำนวน
	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	N	แทน	จำนวนข้อมูล หรือขนาดตัวอย่าง

6.2.2 การหาประสิทธิผล หรือการหาดัชนีประสิทธิผลของสื่อหรือนวัตกรรม (Effectiveness Index: E.I.) ตามแนวคิดของ Hofland จะให้สารสนเทศที่ชัดเจน โดยทั่วไปการหาค่าดัชนีประสิทธิผลมักหาโดยใช้คะแนนของกลุ่มของโดยมีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546: 158 - 160)

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{ผลรวมคะแนนหลังเรียนของทุกคน} - \text{ผลรวมคะแนนก่อนเรียนทุกคน}}{(\text{จำนวนนักเรียน } X \text{ คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน}}$$

6.2.3 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังจากการทำแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยการทดสอบที (t-test) เพื่อต้องการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (พิสนุ พงศรี ,2552 : 165) มีสูตร ดังนี้

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n - 1}}}$$

เมื่อ	n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างหรือจำนวนคู่
	D	แทน	ผลต่างระหว่างข้อมูลแต่ละคู่
	$\sum D$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของผลต่างระหว่างข้อมูลแต่ละคู่
	$\sum D^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของผลต่างระหว่างข้อมูลแต่ละคู่ยกกำลังสอง

7. การวิเคราะห์ผลการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบวัตถุประสงค์และทดสอบสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

7.1 วิเคราะห์ผลแบบประเมินคุณภาพคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 แบบประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 และ ความพึงพอใจต่อการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดย

7.1.1 กำหนดค่าคะแนนในแบบสอบถามตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ คือ 5 4 3 2 และ 1 ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตนนะ, 2560 : 136 - 137)

ระดับความถูกต้องและเหมาะสม การดำเนินงาน ความพึงพอใจ มากที่สุด มีค่าเท่ากับ 5
 ระดับความถูกต้องและเหมาะสม การดำเนินงาน ความพึงพอใจ มาก มีค่าเท่ากับ 4
 ระดับความถูกต้องและเหมาะสม ความสามารถ ความพึงพอใจ ปานกลาง มีค่าเท่ากับ 3
 ระดับความถูกต้องและเหมาะสม การดำเนินงาน ความพึงพอใจ น้อย มีค่าเท่ากับ 2
 ระดับความถูกต้องและเหมาะสม การดำเนินงาน ความพึงพอใจ น้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ 1

7.1.2 หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean , \bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation , S.D.)

7.2 หาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.) ของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 (บุญชม ศรีสะอาด, 2546: 158 -160)

7.3 เปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของกลุ่มตัวอย่างโดยการทดสอบที (t-test) (พิสนุ พองศรี , 2552 : 165)

8. การแปลผล

การแปลผลทำโดยการนำค่าเฉลี่ยจากการวิเคราะห์ข้อมูลของเครื่องมือแบบเก็บข้อมูล คือ แบบประเมินคุณภาพคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 แบบประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 และความพึงพอใจต่อการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560 : 136 - 137) ดังนี้

- 1.00 - 1.49 หมายถึง มีความถูกต้องและเหมาะสม การดำเนินงาน ความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด
- 1.50 - 2.49 หมายถึง มีความถูกต้องและเหมาะสม การดำเนินงาน ความพึงพอใจในระดับน้อย
- 2.50 - 3.49 หมายถึง มีความถูกต้องและเหมาะสม การดำเนินงาน ความพึงพอใจในระดับปานกลาง
- 3.50 - 4.49 หมายถึง มีความถูกต้องและเหมาะสม การดำเนินงาน ความพึงพอใจในระดับมาก
- 4.50 - 5.00 หมายถึง มีความถูกต้องและเหมาะสม การดำเนินงาน ความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รายงานผลการนิเทศการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบการบรรยายตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาคุณภาพของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจก่อนและหลังการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

ตอนที่ 3 ระดับการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาหลังการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 1

ตอนที่ 4 ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาคุณภาพของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

การศึกษาคุณภาพของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ข้อ 1 เพื่อศึกษาคุณภาพของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ดำเนินการโดยการวิเคราะห์ผลการประเมินระดับความถูกต้องและเหมาะสมโดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean : \bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.) ของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 1 โดยแบ่งเป็น 2 ตอน รายละเอียดดังตาราง 1-7 ดังนี้

ตอนที่ 1.1 ผลการประเมินคุณภาพของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความถูกต้องและเหมาะสม คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความถูกต้องและเหมาะสม
1. ด้านจุดประสงค์	4.67	0.47	มากที่สุด
2. ด้านเนื้อหา องค์ประกอบ และรายละเอียด	4.53	0.55	มากที่สุด
3. ด้านการใช้ภาษา	4.41	0.56	มาก
4. ด้านออกแบบรูปเล่มและจัดพิมพ์	4.33	0.67	มาก
5. ด้านการนำไปใช้	4.70	0.49	มากที่สุด
รวม	4.51	0.56	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 มีระดับความถูกต้องและความเหมาะสมโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}=4.51, S.D.=0.56$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ คู่มือมีความถูกต้องและเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการนำไปใช้ ($\bar{X}=4.70, S.D.=0.59$) รองลงมาคือ ด้านจุดประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.67, S.D.=0.47$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านออกแบบรูปเล่มและจัดพิมพ์ ($\bar{X}=4.33, S.D.=0.67$) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความถูกต้องและเหมาะสมของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านจุดประสงค์

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความถูกต้องและเหมาะสม
1. ความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของคู่มือ	4.89	0.31	มากที่สุด
2. เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์ในการสร้างคู่มือ	4.44	0.50	มาก
รวม	4.67	0.47	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019(COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านจุดประสงค์ โดยภาพรวมมีระดับความถูกต้องและเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.67, S.D.=0.47$) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า รายการความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของคู่มือ มีระดับความถูกต้องและเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.89, S.D.=0.31$) ส่วนรายการเนื้อหาความสอดคล้องกับจุดประสงค์ในการสร้างคู่มือระดับความถูกต้องและเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.44, S.D.=0.50$)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความถูกต้องและเหมาะสมของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านเนื้อหา องค์ประกอบและรายละเอียด

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความถูกต้องและเหมาะสม
1. องค์ประกอบของคู่มือมีความสมบูรณ์	4.56	0.50	มากที่สุด
2. เนื้อหาสาระครบถ้วนเพียงพอสำหรับการนำไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินงาน	4.89	0.31	มากที่สุด
3. เนื้อหามีความเหมาะสมและทันสมัย	4.11	0.57	มาก
4. เนื้อหา ตัวอย่างและกิจกรรมฝึกปฏิบัติสามารถนำไปใช้ได้	4.56	0.50	มากที่สุด
รวม	4.53	0.55	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านเนื้อหา องค์ประกอบและรายละเอียด โดยภาพรวมมีระดับความถูกต้องและเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.53, S.D.=0.55$) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือรายการเนื้อหาสาระครบถ้วนเพียงพอสำหรับการนำไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.98, S.D.=0.50$) รองลงมาคือรายการองค์ประกอบของคู่มือมีความสมบูรณ์และเนื้อหา ตัวอย่างและกิจกรรมฝึกปฏิบัติสามารถนำไปใช้ได้ โดยมีความระดับความถูกต้องและเหมาะสมเท่ากันอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.56, S.D.=0.50$) และรายการที่มีความระดับความถูกต้องและเหมาะสมน้อยสุด คือ เนื้อหามีความเหมาะสมและทันสมัย ($\bar{X}=4.11, S.D.=0.57$)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความถูกต้องและเหมาะสมของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านการใช้ภาษา

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความถูกต้องและเหมาะสม
1. ภาษาถูกต้องตามหลักเกณฑ์การใช้ภาษา	4.22	0.63	มาก
2. สำนวนภาษาถูกต้องตามหลักวิชาการ	4.33	0.47	มาก
3. ภาษาสื่อความหมายเข้าใจง่าย	4.67	0.47	มากที่สุด
รวม	4.41	0.56	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านการใช้ภาษาในคู่มือ โดยภาพรวม มีระดับ ความถูกต้องและเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.41, S.D.=0.56$) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือรายการภาษาสื่อความหมายเข้าใจง่าย ในคู่มือ มีระดับความถูกต้องและเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.67, S.D.=0.47$) รองลงมา คือรายการสำนวนภาษาถูกต้องตามหลักวิชาการระดับความถูกต้องและเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.33, S.D.=0.47$) และรายการภาษาถูกต้องตามหลักเกณฑ์การใช้ภาษาอยู่ระดับมาก ($\bar{X}=4.22, S.D.=0.63$) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความถูกต้องและเหมาะสมของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านออกแบบรูปแบบเล่มและจัดพิมพ์

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความถูกต้องและเหมาะสม
1. ออกแบบรูปแบบเล่มมีความเหมาะสมแก่การนำไปใช้	4.56	0.68	มากที่สุด
2. ตัวอักษรอ่านง่ายและมีความชัดเจน	4.11	0.57	มาก
3. จัดพิมพ์ได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์	4.33	0.67	มาก
รวม	4.33	0.67	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านออกแบบรูปเล่มและจัดพิมพ์โดยภาพรวม มีระดับความถูกต้องและเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.33, S.D.=0.67$) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือรายการออกแบบรูปเล่มมีความเหมาะสมแก่การนำไปใช้มีระดับความถูกต้องและเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.56, S.D.=0.68$) รองลงมา คือ รายการจัดพิมพ์ได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ มีระดับความถูกต้องและเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.33, S.D.=0.67$) และรายการตัวอักษรอ่านง่ายและมีความชัดเจนมีระดับความถูกต้องและเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.11, S.D.=0.57$)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความถูกต้องและเหมาะสมของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความถูกต้องและเหมาะสม
1. คู่มือมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ปฏิบัติงาน	4.56	0.50	มากที่สุด
2. คู่มือช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียน	4.89	0.31	มากที่สุด
3. คู่มือช่วยให้สามารถดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนเป็นไปอย่างถูกต้อง	4.67	0.47	มากที่สุด
รวม	4.70	0.46	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 พบว่า คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ในภาพรวมมีระดับความถูกต้องและเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.70, S.D.=0.46$) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รายการคู่มือช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีระดับความถูกต้องและเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.89, S.D.=0.31$) รองลงมาคือ รายการคู่มือช่วยให้สามารถดำเนินงานระบบโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีระดับความถูกต้องและเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.67, S.D.=0.47$) ส่วนรายการคู่มือมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ปฏิบัติงานมีระดับความถูกต้องและเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.56, S.D.=0.50$)

ตอนที่ 1.2 หาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.) ของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

การหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index:E.I.) ของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 หาได้จากการทดสอบความรู้ความเข้าใจ ก่อนและหลังการใช้คู่มือการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ปรากฏผล ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

ร้อยละของคะแนนรวม ก่อนการทดลอง	ร้อยละของคะแนนรวม หลังการทดลอง	ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.)
53.40	79.53	0.561

จากตาราง 7 ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 มีค่าเท่ากับ 0.561 ซึ่งแสดงว่าคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.561 หรือคิดเป็นร้อยละ 56.10

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจ ก่อนและหลังใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

ตารางที่ 8 ค่าการทดสอบที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจก่อนและหลังคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

รายการ	ก่อนการฝึกอบรม		หลังการฝึกอบรม		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ความรู้ ความเข้าใจ	16.02	4.04	23.86	2.92	14.49*

*p < 0.05

จากตารางที่ 8 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ ความเข้าใจก่อนและหลังใช้คู่มือมีค่าเท่ากับ 16.02 และ 23.86 ตามลำดับและเมื่อนำค่าเฉลี่ยดังกล่าวมาเปรียบเทียบด้วยการทดสอบค่าที (t-test) พบว่า มีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 คือ ความรู้ ความเข้าใจของผู้ใช้คู่มือสูงกว่าก่อนการทดลอง

ตอนที่ 3 ระดับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ความเป็ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน
1. โรงเรียนมีการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรม	4.70	0.45	มากที่สุด
2. โรงเรียนมีแผนพัฒนาคุณธรรม	4.60	0.49	มากที่สุด
3. โรงเรียนกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์หรือกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	4.63	0.48	มากที่สุด
4. โรงเรียนมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ อย่างต่อเนื่อง	4.43	0.62	มาก
5. โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม	4.63	0.48	มากที่สุด
6. โรงเรียนมีการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส	4.30	0.64	มาก
7. ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม	4.60	0.49	มากที่สุด
8. ผู้บริหารมีกระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ	4.57	0.49	มากที่สุด
9. ผู้บริหารประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ	4.37	0.58	มาก
10. ครูมีการจัดการเรียนรู้ปลูกฝังและประเมินคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน	4.20	0.54	มาก
11. ครูมีความสามารถในการเป็นวิทยากรคุณธรรม	4.60	0.61	มากที่สุด
12. ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.40	0.61	มาก
13. ครูประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรมและได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ	4.63	0.48	มากที่สุด
14. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมและมีโครงงานคุณธรรม	4.80	0.40	มากที่สุด
15. นักเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้นำทางด้านคุณธรรม มีการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม และมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น	4.67	0.49	มากที่สุด
รวม	4.53	0.56	มากที่สุด

จากตาราง 9 พบว่า ระดับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ในภาพรวมมีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.53, S.D.=0.56$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานสูงสุด 3 ลำดับแรกดังนี้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมและมีโครงการคุณธรรมมีระดับการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.80, S.D.=0.40$) รองลงมา คือ โรงเรียนมีการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้เอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรม มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.70, S.D.=0.45$) และนักเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นผู้นำทางด้านคุณธรรม มีการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมและมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.67, S.D.=0.45$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานต่ำสุด 3 รายการ คือ ครูมีการจัดการเรียนรู้ปลูกฝังและประเมินคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนมีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.20, S.D.=0.54$) โรงเรียนมีการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส มีระดับการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.30, S.D.=0.64$) และผู้บริหารประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.37, S.D.=0.58$)

ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นอื่น ๆ

จากการนิเทศ ติดตามมีข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. พอสรุปได้ดังนี้

- 1) โรงเรียนควรมีการพัฒนาความรู้ด้านการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ให้กับครูทุกคนอย่างต่อเนื่อง และควรจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับสถานศึกษา
- 2) โรงเรียนควรดำเนินการอย่างจริงจังในการดำเนินงานให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการศึกษา และจัดงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน
- 3) โรงเรียนควรมีการนิเทศ กำกับติดตามการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. อย่างต่อเนื่อง และมีการมอบหมายงานอย่างชัดเจน
- 4) โรงเรียนควรมีการจัดเตรียมบุคลากรที่จะมอบหมายงาน เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงบุคลากรหรือย้าย เกษียณ ซึ่งทำให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง
- 5) ผู้บริหารควรกำกับดูแล นิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง และวางแผนการดำเนินอย่างเข้มข้นมากขึ้น และมีการกำหนดปฏิทินอย่างชัดเจน
- 6) ผู้บริหารต้องสร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกคนเห็นความสำคัญ และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการนิเทศการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของผู้ใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. คู่มือให้ความรู้ที่เป็นแนวทางในการนำสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน	4.58	0.49	มากที่สุด
2. คู่มือมีเนื้อหาสาระที่สรุป เรียบเรียงไว้เป็นระบบ เข้าใจง่าย	4.52	0.50	มาก
3. คู่มือมีการนำเสนอตัวอย่าง และกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้	4.58	0.49	มากที่สุด
4. ผู้นิเทศมีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์	4.60	0.49	มากที่สุด
5. ผู้นิเทศดำเนินการนิเทศอย่างกัลยาณมิตร	4.80	0.40	มากที่สุด
6. วิธีการนำเสนอหรือการให้ความรู้ของผู้นิเทศสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์	4.53	0.50	มากที่สุด
7. การให้ความรู้โดยอบรมเชิงปฏิบัติการมีความเหมาะสม	4.57	0.53	มากที่สุด
8. กิจกรรมตามคู่มือมีความเหมาะสมต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	4.68	0.53	มากที่สุด
9. กิจกรรมการนิเทศมีความหลากหลายสอดคล้องกับสภาพบริบทและความต้องการ	4.57	0.50	มากที่สุด
10. การนิเทศ ติดตาม ช่วยให้โรงเรียนเห็นจุดที่ควรพัฒนา และข้อเสนอแนะ	4.48	0.67	มาก
11. การนิเทศช่วยให้การดำเนินงานสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน	4.47	0.50	มาก
12. การนิเทศส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันที่เป็นประโยชน์และมีประสิทธิภาพ	4.40	0.66	มาก
13. การนิเทศส่งเสริมการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย	4.40	0.66	มาก
14. การนิเทศส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ได้อย่างเป็นระบบเป็นไปตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	4.53	0.50	มากที่สุด
15. การนิเทศทำให้โรงเรียนสามารถดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ให้เป็นไปตามบริบทของตนเองมีประสิทธิภาพ และ มีความเข้มแข็ง	4.60	0.49	มากที่สุด
รวม	4.54	0.54	มากที่สุด

จากตารางที่ 10 พบว่า ความพึงพอใจต่อการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยภาพรวมมีระดับ ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.54, S.D.=0.54$) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 รายการ คือ ผู้นิเทศดำเนินการนิเทศอย่างกัลยาณมิตร มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.80, S.D.=0.40$) รองลงมา คือ กิจกรรมตามคู่มือมีความเหมาะสมต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.68, S.D.=0.53$) และการนิเทศทำให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานโครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนเป็นไปตามบริบทของตนเอง มีประสิทธิภาพและมีความเข้มแข็ง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.60, S.D.=0.49$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 รายการ คือ การนิเทศส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันที่เป็นประโยชน์และมีประสิทธิภาพและการนิเทศส่งเสริมการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.40, S.D.=0.66$) และการนิเทศช่วยให้การดำเนินงานสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.47, S.D.=0.50$)

จากการสรุปแบบประเมินความพึงพอใจมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งมีประเด็นสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

- 1) ควรมีการนิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่องเป็นประจำให้มากกว่านี้อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
- 2) ควรมีการกำกับ ติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานในทุกชั้นตอน
- 3) ควรมีการสนับสนุนงบประมาณให้โรงเรียนได้ดำเนินการจัดอบรมพัฒนาหรือพัฒนาตามข้อเสนอแนะ
- 4) ควรพัฒนาสื่อในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ และมีความหลากหลายให้เข้าถึงได้ง่าย
- 5) ควรจัดประชุมอบรม สัมมนาและถอดบทเรียนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียน และเพิ่มเวลาในการนิเทศ ติดตาม

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง รายงานผลการนิเทศการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาคุณภาพของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

2) เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจ ก่อนและหลังการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

3) เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามมาตรฐานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนหลังการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

สมมุติฐานการวิจัย

1) คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ มีค่าดัชนีประสิทธิผลสูงกว่า 0.50 และผลการประเมินคุณภาพคู่มืออยู่ในระดับมากขึ้นไป

2) ความรู้ความเข้าใจของผู้ใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 หลังการใช้คู่มือสูงกว่าก่อนการใช้คู่มือที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

3) ระดับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียน อยู่ในระดับมากขึ้นไป

4) ความพึงพอใจต่อการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 อยู่ในระดับมากขึ้นไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นผู้บริหารและครูแกนนำของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 จำนวน 109 โรงเรียน จำนวน 218 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นผู้บริหารและครูแกนนำของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ที่เปิดการเรียนการสอนระดับขยายโอกาสทางการศึกษา (ระดับชั้นประถมศึกษา - ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น) จำนวน 22 โรงเรียน ๆ ละ 2 คน รวมทั้งหมด 44 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection)(สุวิมล ติรภานนท์, 2546 : 169)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1) แบบประเมินคุณภาพของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 เป็นแบบประเมินแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

2) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3) แบบประเมินระดับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 เป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

4) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

การวิจัยเรื่อง รายงานผลการนิเทศการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์และสมมุติฐานในการวิจัย ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ ข้อ 1 เพื่อศึกษาคุณภาพของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

สมมุติฐาน ข้อ 1 คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ มีค่าดัชนีประสิทธิผลสูงกว่า 0.50 และผลการประเมินคุณภาพคู่มืออยู่ในระดับมากขึ้นไป 0.2

ผลการวิจัย พบว่า คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 มีความถูกต้องและความเหมาะสม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.51, S.D.=0.56$) และค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 มีค่าเท่ากับ 0.561 ซึ่งแสดงว่าคู่มือดังกล่าว ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.561 หรือคิดเป็นร้อยละ 56.10 เมื่อพิจารณาคุณภาพของคู่มือเป็นรายด้าน พบว่า คู่มือมีความถูกต้องและเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการนำไปใช้ ($\bar{X}=4.70, S.D.=0.59$) รองลงมาคือ ด้านจุดประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.67, S.D.=0.47$) และด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านออกแบบรูปเล่มและจัดพิมพ์ ($\bar{X}=4.33, S.D.=0.67$) อยู่ในระดับมาก

วัตถุประสงค์ ข้อ 2 เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจ ก่อนและหลังการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

สมมุติฐาน ข้อ 2 ความรู้ความเข้าใจของผู้ใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 หลังการใช้คู่มือสูงกว่าก่อนการใช้คู่มือที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจหลังการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 สูงกว่าก่อนการใช้คู่มืออย่างมีนัยสำคัญที่.05 โดยมีค่าคะแนนเท่ากับ 16.02 และ 23.86 ตามลำดับ ซึ่งเป็นตามสมมุติฐาน

วัตถุประสงค์ ข้อ 3 เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนหลังการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

สมมุติฐาน ข้อ 3 ระดับการดำเนินงานตามมาตรฐานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. อยู่ในระดับมากขึ้นไป

ผลการวิจัย พบว่า ผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ในภาพรวม มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.53, S.D.=0.56$) ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานสูงสุด 3 ลำดับแรก ดังนี้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมและมีโครงการคุณธรรม มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.80, S.D.=0.40$) รองลงมา คือ โรงเรียนมีการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรม มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.70, S.D.=0.45$) และนักเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นผู้นำทางด้านคุณธรรมมีการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม และมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.67, S.D.=0.45$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานต่ำสุด 3 รายการคือ ครูมีการจัดการเรียนรู้ปลูกฝังและประเมินคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.20, S.D.=0.54$) โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.30, S.D.=0.64$) และผู้บริหารประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.37, S.D.=0.58$)

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามมาตรฐานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ปี 2560 พอสรุปได้ดังนี้

1) โรงเรียนควรมีการพัฒนาความรู้ด้านการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ให้กับครูทุกคนอย่างต่อเนื่อง และควรจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับสถานศึกษา

2) โรงเรียนควรดำเนินการอย่างจริงจังในการดำเนินงานให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการศึกษา และจัดงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน

3) โรงเรียนควรมีการนิเทศ กำกับติดตามการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. อย่างต่อเนื่อง และมีการมอบหมายงานอย่างชัดเจน

4) โรงเรียนควรมีการจัดเตรียมบุคลากรที่จะมอบหมายงาน เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงบุคลากรหรือย้าย เกษียณ ซึ่งทำให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง

5) ผู้บริหารควรกำกับดูแล นิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง และวางแผนการดำเนินงานอย่างเข้มข้น มากขึ้น และมีการกำหนดปฏิทินอย่างชัดเจน

6) ผู้บริหารต้องสร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกคนเห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

วัตถุประสงค์ ข้อ 4 เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

สมมุติฐาน ข้อ 4 ความพึงพอใจต่อการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 อยู่ในระดับมากขึ้นไป

ผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจต่อการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยภาพรวมระดับความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.54, S.D.=0.54$) ซึ่งเป็นตามสมมุติฐาน และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 รายการคือ ผู้นิเทศดำเนินการนิเทศอย่างเป็นกัลยาณมิตร มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.80, S.D.=0.40$) รองลงมาคือ กิจกรรมตามคู่มือมีความเหมาะสมต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.68, S.D.=0.53$) และการนิเทศทำให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นไปตามบริบทของตนเองมีประสิทธิภาพและมีความเข้มแข็ง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.60, S.D.=0.49$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การนิเทศส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันที่เป็นประโยชน์และมีประสิทธิภาพและการนิเทศส่งเสริมการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.40, S.D.=0.66$)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งมีประเด็นสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

- 1) ควรมีการนิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่องเป็นประจำให้มากกว่านี้ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
- 2) ควรมีการกำกับ ติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานในทุกชั้นตอน
- 3) ควรมีการสนับสนุนงบประมาณให้โรงเรียนได้ดำเนินการจัดอบรมพัฒนาหรือพัฒนาตาม

ข้อเสนอแนะ

- 4) ควรพัฒนาสื่อในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ และมีความหลากหลายให้เข้าถึงได้ง่าย
- 5) ควรจัดประชุมอบรม สัมมนาและถอดบทเรียนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มเวลาในการนิเทศ ติดตาม

2. อภิปรายผลการวิจัย

การสรุปและอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยสรุปและอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ สมมติฐานของการวิจัย และอภิปรายผลตามประเด็นข้อค้นพบที่สำคัญ นำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.561 ซึ่งสูงกว่า สมมติฐานที่ตั้งไว้ และมีผลการประเมินคุณภาพคู่มือ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากขึ้นไป ซึ่งเป็นไปตาม สมมติฐานที่กำหนดไว้เช่นกัน ทั้งนี้เป็นเพราะคู่มือเป็นเอกสารหรือตำราที่ผลิตขึ้นเพื่อเป็นแนวทางหรือ แนะนำเทคนิควิธีดำเนินงานสำหรับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อให้ผู้ใช้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถ ปฏิบัติงานในเรื่องนั้นๆ ได้ตามมาตรฐานและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 สอดคล้องกับ ธีรยุทธ นิชัยพรค (2562) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาคู่มือ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับปฐมวัย โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัย พบว่า ครูปฐมวัยที่เข้าอบรมโดยใช้คู่มือการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับ การศึกษาปฐมวัย มีคะแนนทดสอบความรู้หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และช่วยให้ผู้เข้าอบรมบรรลุวัตถุประสงค์ของการอบรม เกิดพฤติกรรมและความก้าวหน้า ในการอบรมมีค่าดัชนีประสิทธิผล ร้อยละ 80.23 ส่วนผลการประเมินคุณภาพคู่มือ อยู่ในระดับมาก ขึ้นไปนั้น เป็นเพราะคู่มือผ่านกระบวนการสร้างและพัฒนาอย่างเป็นระบบ มีองค์ประกอบสำคัญทั้งแนวคิด เนื้อหาสาระ ตัวอย่างและแนวปฏิบัติเพื่อช่วยให้ผู้ใช้งานสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง หรือใช้ประกอบการ ฝึกอบรม สามารถใช้อ่านทบทวนได้ตลอดเวลา มีความสะดวกในการใช้งาน ซึ่งช่วยให้เข้าใจเนื้อหา หรือแนวปฏิบัติได้ละเอียดขึ้น อีกทั้งยังเป็นคู่มือที่มีการประเมินและตรวจสอบคุณภาพของคู่มือ ก่อนนำไปใช้จริงทำให้เป็นคู่มือหรือเครื่องมือที่มีคุณภาพ อันที่จะช่วยให้การดำเนินงานบรรลุ ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยการพัฒนา ความเหมาะสมของคู่มือที่จะใช้ในการดำเนินงานของโรงเรียนของ ญรัฐพัฒน์ ฤงพลอย (2563) ที่ได้ทำการ วิจัยการพัฒนาคู่มือการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินความสอดคล้องของคู่มือมีค่าระหว่าง 0.80–1.00 แสดงว่าคู่มือมีความเหมาะสมสอดคล้องสามารถนำไปใช้ได้ และผลการประเมิน ความเหมาะสมของคู่มือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านประโยชน์จากนำคู่มือ ไปใช้ด้านเนื้อหา ด้านรูปเล่ม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ อนุสรณ์ เหล็กคำ (2564) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาคู่มือระบบสารสนเทศงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือ ระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา

รายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ด้านเนื้อหาของคู่มือและด้านการใช้ภาษา ดังนั้นจึงทำให้เห็นได้ว่า คู่มือมีคุณภาพ ความถูกต้อง และเหมาะสมในการนำไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

2.2 ความรู้ความเข้าใจหลังการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 สูงกว่าก่อนการใช้คู่มืออย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมโภชน์ หลักฐาน (2549) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยกระบวนการมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนหลังรับการนิเทศ และใช้คู่มือการปฏิบัติการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสูงกว่าก่อนการรับการนิเทศและใช้คู่มือปฏิบัติการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ ธีรณัฐพรณ์ ไชยพรรค (2562) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาคู่มือการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับปฐมวัยโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัย พบว่าครูปฐมวัยที่เข้าอบรมโดยใช้คู่มือการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย มีคะแนนทดสอบความรู้หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับ ปิ่นนรา บัวอิน (2562) ได้ทำการศึกษานิเทศโดยใช้แนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยปฏิบัติการนิเทศแบบชี้แนะ โดยใช้ชุดเอกสารแนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 จำนวน 6 เล่ม และทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 ของผู้รับการนิเทศ หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งจะเห็นได้ว่าจึงจำเป็นต้องมีสื่อประกอบการนิเทศ ซึ่งก็คือคู่มือ ซึ่งได้จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้รับการนิเทศได้นำไปใช้ในการดำเนินงานเพื่อเสริมประสิทธิภาพของการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนในสังกัด โดยส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียนครูแกนนำและผู้เกี่ยวข้องภายในสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นแนวทางดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ด้วยตนเองสอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่มีมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโดยการงดเว้นการประชุมที่มีการรวมคนเป็นจำนวนมาก หรือนำไปประกอบการนิเทศภายในของสถานศึกษา รวมทั้งใช้ในการอบรมพัฒนาเสริมความรู้ความเข้าใจได้เป็นอย่างดี

2.3 ระดับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ที่เป็นไปตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. พ.ศ.2560 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ในภาพรวม มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานสูงสุด 3 ลำดับแรก ดังนี้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับคุณธรรมและมีโครงการคุณธรรม มีระดับการดำเนินการ อยู่ใน ระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนมีการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ที่เอื้อ ต่อการปลูกฝังคุณธรรม มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุดและนักเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ที่ดีเป็นผู้นำทางด้านคุณธรรม มีการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมและมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เพิ่มขึ้น มีระดับการดำเนินงาน อยู่ในระดับมากที่สุด

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า ระดับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ที่เป็นไปตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ปี2560 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด น่าจะเป็นเพราะโรงเรียนมีเครื่องมือ ที่ใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ซึ่งสอดคล้องกับ ขวัญเรือน แสงบงบาล (2562) ได้วิจัยการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยกระบวนการมีส่วนร่วมทั้งระบบ โดยดำเนินการวิจัยในปีการศึกษา 2562 กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 7 โรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า ผลการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา หลังได้รับการนิเทศ และใช้คู่มือปฏิบัติการ สูงกว่าก่อนได้รับการนิเทศ และการใช้คู่มือปฏิบัติการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เมื่อพิจารณารายการที่มีการดำเนินงานมากที่สุด คือ รายงานผลการประเมินตนเองที่มืองค์ประกอบครบถ้วนตามโครงสร้าง มีความชัดเจน ครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญสมบูรณ์ และสอดคล้องกับ รัตวาลัย ตั้งมั่น (2561) ได้ศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีอยู่ในระดับมาก

ดังนั้น หากโรงเรียนทุกโรงเรียนนำคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ไปใช้อย่างจริงจัง พร้อมกับ มีการนิเทศ ติดตาม ต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ ทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษาเอง จะทำให้การดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนในสังกัด มีความเข้มแข็งและ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ที่กำหนดไว้และส่งผลให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากสาธารณชนมากยิ่งขึ้น

2.4 ความพึงพอใจต่อการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยภาพรวม ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 รายการ คือ ผู้นิเทศดำเนินการนิเทศอย่างเป็นกัลยาณมิตร มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ กิจกรรมตามคู่มือมีความเหมาะสมต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และการนิเทศทำให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นไปตามบริบทของตนเอง มีประสิทธิภาพและมีความเข้มแข็งมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะผู้นิเทศได้ศึกษาหลักสำคัญของการนิเทศการศึกษาแบบกัลยาณมิตร มาใช้ปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศโดยยึดหลักสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร อาศัยความร่วมมือ ตั้งอยู่บนหลักวิชาการที่ถูกต้องมีเหตุผลและความเป็นประชาธิปไตยเน้นการบูรณาการและความยืดหยุ่นเป็นการส่งเสริมและสร้างสรรค์ค่านึงความถนัดและความแตกต่างของบุคคล สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการด้วยวิธีการที่หลากหลายและเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาร่วมกันกับผู้รับการนิเทศ อีกทั้งผู้นิเทศใช้เทคนิควิธีดำเนินการนิเทศทั้งการนิเทศด้วยตนเองการนิเทศทางไกลผสมผสานกันให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในแต่ละครั้ง โดยมีสื่อประกอบการนิเทศคือ คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ซึ่งความพึงพอใจน่าจะเกิดจากพฤติกรรมการนิเทศที่มีความเป็นกัลยาณมิตร มีการอบรมเชิงปฏิบัติการ สาธิตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างละเอียด และนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่องดำเนินงานในเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา โดยในกระบวนการนิเทศการศึกษามีผู้เกี่ยวข้อง คือ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เมื่อผู้เกี่ยวข้องดังกล่าวมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานนิเทศการศึกษาย่อมที่จะเกิดความพึงพอใจต่อการปฏิบัติการณ์นิเทศ อันจะทำให้การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาเกิดความสำเร็จได้ดีขึ้น ด้วยความเต็มใจร่วมมือและพึงใจในการที่จะทำงานร่วมกันจนประสบความสำเร็จ ดังที่ นพพร พรหมแพง (2560) วิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือรูปแบบการส่งเสริมสมรรถนะครูนักวิจัยเพื่อการบูรณาการการจัดการเรียนรู้โครงการงานวิทยาศาสตร์ที่มีต่อคุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนจุมจังอุกรณ์เจริญเวทย์ หลังจากครูผ่านการศึกษาและใช้คู่มือนำสู่การปฏิบัติเสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ความพึงพอใจของนักเรียน ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองต่อคุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษา พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักเรียน ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาเกิดจากการพัฒนาคู่มือรูปแบบการส่งเสริมสมรรถนะครูนักวิจัย เพื่อการบูรณาการการจัดการเรียนรู้โครงการงานวิทยาศาสตร์ที่มีต่อคุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนจุมจังอุกรณ์เจริญเวทย์ ในภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด และสุเทพ ไชยวุฒ (2560) วิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการบริหาร

จัดการงานวิชาการของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มีความพึงพอใจของคณาจารย์ คณะครุศาสตร์ที่มีต่อคู่มือการบริหารจัดการงานวิชาการของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านรูปเล่มของคู่มือ ด้านเนื้อหาของคู่มือและ ด้านการนำคู่มือไปใช้ ดังนั้น จึงอาจจะสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาครั้งนี้ มีระดับความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุดและยังคงต้องพัฒนารูปแบบกระบวนการและเทคนิคที่ใช้ในการนิเทศครั้งต่อไปให้ดียิ่งขึ้น โดยการนำข้อเสนอแนะที่ได้ปรับปรุง และหาแนวทางในการพัฒนาต่อไป

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อค้นพบจากการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง รายงานผลการนิเทศการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 มีข้อเสนอแนะที่เป็นข้อค้นพบ มีประเด็นสำคัญที่น่าสนใจ สรุปได้ดังนี้

3.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรดำเนินการอบรมพัฒนาครูแกนนำของโรงเรียน ในสังกัดทุกคนอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากจะมีการเปลี่ยนแปลงครูและบุคลากรทางการศึกษาอยู่เสมอ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจ ในการขับเคลื่อนโครงการ ให้บรรลุผลสำเร็จ แม้ในสถานการณ์ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ เช่น การงดเว้นการรวมครูผู้สอนในสถานที่ที่มีความแออัดจำนวนมาก เนื่องจากมีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของโรค ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการอบรมในรูปแบบ ONSITE ได้ ศึกษานิเทศก์จึงต้องหากวิธีในการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานโครงการได้ อย่างต่อเนื่อง ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การอบรมพัฒนาครูผ่านระบบ Micro soft TEAM หรือ ZOOM Cloud Meeting หรือ Google Meet เป็นต้น

3.1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมให้โรงเรียนพัฒนาความรู้ในการขับเคลื่อนงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ให้กับครูผู้สอนทุกคน ได้เกิดการรับรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่องและสร้างความตระหนักให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียนแกนนำ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้เรียน และควรดำเนินการจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นวัตกรรม การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในห้องเรียนของครูผู้สอน ภายในโรงเรียนและระดับเครือข่าย โรงเรียนเพื่อให้ได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนความเห็นซึ่งกัน นำไปสู่การต่อยอดนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดี ด้านการบริหารจัดการ และด้านการเรียนการสอนต่อไป

3.1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน ควรมีการจัดระบบสารสนเทศและคลังข้อมูลในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียน ให้มีความทันสมัย เรียกใช้ได้ รวดเร็วและมีการมอบหมายความรู้ผิดชอบอย่างชัดเจน

3.1.4 โรงเรียนและศึกษานิเทศก์ ต้องดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงานที่เป็นระบบและมีความต่อเนื่อง สม่่าเสมอ เพื่อสร้างความตระหนักแก่ครูแกนนำ และสร้างความยั่งยืนแก่โครงการ โดยศึกษานิเทศก์รวมถึงผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อครูผู้สอน ที่รับการนิเทศ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมพัฒนา และร่วมภาคภูมิใจ

3.1.5 โรงเรียนต้องมีการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ให้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยเฉพาะครอบครัวของนักเรียน ซึ่งเป็นหน่วยพื้นฐานที่เล็กที่สุดที่นักเรียนใช้ชีวิตอยู่ในสังคม หากครอบครัวมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการสร้างคนดีให้บ้านเมือง จะส่งผลดีต่อการสร้างคนดีให้โรงเรียนและประเทศชาติได้ดีขึ้น

3.1.6 โรงเรียนควรดำเนินการยกระดับคุณภาพโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 1 ดาว – 5 ดาว โดยศึกษาเกณฑ์การตรวจสอบคุณภาพ และเตรียมเอกสารหลักฐานให้ครบถ้วน ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

3.1.7 ครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนควรมีการพัฒนานวัตกรรมสร้างสรรค์คนดีอย่างต่อเนื่อง

3.1.8 ครูผู้สอนต้องดำเนินการพัฒนานักเรียนแกนนำให้เป็นผู้นำในการขับเคลื่อนการสร้างเพื่อนนักเรียนคนอื่นภายในโรงเรียน ให้เป็นคนดีของบ้านเมือง

3.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย มีข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

3.2.1 คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 มีผลการประเมินคุณภาพอยู่ในระดับมากขึ้นไป จึงมีความเหมาะสมที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรนำไปใช้เป็นเครื่องมือและแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในการพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและพัฒนาเป็นนวัตกรรมในรูปแบบอื่นๆ ที่ทันสมัย มากยิ่งขึ้น

3.2.2 ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ศึกษานิเทศก์ ได้ศึกษาวิจัยหรือพัฒนาคู่มือการดำเนินงานหรือคู่มือการนิเทศเพื่อการนิเทศในลักษณะงานอื่น ๆ สำหรับนำไปใช้ในการนิเทศเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่อไป

3.2.3 ในการนำคู่มือไปใช้ประกอบการอบรมพัฒนาครูผู้สอนโรงเรียน ควรศึกษาและวางแผนการดำเนินกิจกรรมตามแนวทางที่เสนอไว้ และสามารถปรับปรุงแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาได้ตามความเหมาะสม และขยายผลสู่ครูผู้สอนทุกคนในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

3.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.3.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนากิจกรรม สื่อประกอบที่มีเนื้อหาทันสมัย มีความหลากหลาย และจัดทำในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้สะดวกต่อการนำไปใช้งานต่อไป

3.3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระหว่างวิธีการอบรมรูปแบบออนไลน์กับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในรูปแบบปกติ

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ ชื่นใจจิตต์. (2561). รายงานวิจัยเรื่อง การบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. จาก http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/58920790.pdf
- กนน ทศานนท์. (2553). ผลการจัดการเรียนรู้ผ่านเว็บที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสาระเทคโนโลยี สารสนเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีและความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สาขาวิชาหลักสูตร และการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2536). การวิจัยเชิงพัฒนาระดับโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กิตติกร คัมภีร์ปรีชา. (2553). การวิจัยเรื่องการนิเทศการศึกษาแบบผสมผสานระหว่างการใช้สื่อและ การชี้แนะทางปัญญาโดยใช้กลุ่มในการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. นครศรีธรรมราช : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1. ม.ป.ท.
- เกรียงศักดิ์ อุไรโรจน์. (2565). รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาครูในการใช้กิจกรรมโครงการส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนชุมชนวัดหาดถั่ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากระบี่. จาก <http://www.ir.sru.ac.th>
- กฤตเมธ อุ่นโพธิ. (2565). รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรม ของโรงเรียนบ้านหนองเงือก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน. จาก <http://www.human.lpru.ac.th>
- ขวัญเรือน แสบงบาล. (2562). รายงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษาโดยกระบวนการมีส่วนร่วมทั้งระบบ. จาก [http://www.mkarea3.go.th > uploads > 2021/03](http://www.mkarea3.go.th/uploads/2021/03)
- เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1, สำนักงาน. (2564). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564. จาก <https://drive.google.com/drive/folders/14j9IO64dOequO8M8sud1esqw6WUa8cGB>
- เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช, สำนักงาน. (2564). รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ทางไกลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระลอกใหม่. จาก <http://www.sea12.go.th/spv/index.php/component/content/article/35-63/150-2019->
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2560). คู่มือแนวทางการดำเนินงานการจัดทำโครงการ พัฒนาจริยคุณ. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา.

- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2560). *คู่มือแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนคนคุณธรรม*. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2560). *คู่มือแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรม 10,000 ครูชนคนคุณธรรม*. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2560). *คู่มือแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตาม*. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2560). *คู่มือแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมคืนคุณธรรมสู่ห้องเรียน*. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2560). *คู่มือแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมโรงเรียนดีต้องมีที่ยืน*. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2560). *คู่มือแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดี*. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2560). *มาตรฐานและตัวชี้วัดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.* . กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2564). *แนวทางการจัดการเรียนการสอน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19)*. จาก <http://www.sea12.go.th>
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2564). *แนวทางการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019(COVID -19)*. จาก <https://drive.google.com/file/d/1XwAoDhvUZ0l7S5klgzi35zSblgNAdfa5/view>
- ศิริบุญ วัฒนชัย และมาเรียม นิลพันธ์. (2542). *รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาและจัดทำคู่มือปฏิบัติงานอาสาสมัครท้องถิ่น ในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม(อส.มส.)*. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คมลิขิต นามไว และคณะ. (2562). *รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามคุณธรรมอัตลักษณ์โรงเรียนคุณธรรม*. จาก <http://www.thaischool.in.th>
- จักรกฤษณ์ โปตาพล. (2563). *รายงานการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ออนไลน์: วิธีที่เป็นไปทางการศึกษา Online Learning Management:New Normal of Education*. จาก <https://slc.mbu.ac.th>
- ชาญชัย อาจิมสมาจาร. (2525). *การนิเทศการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3 .กรุงเทพฯ : โสภณการพิมพ์.
- ชาญชัย อาจิมสมาจาร. (2547). *หลักการนิเทศการศึกษา*. ปตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปตตานี.
- ซารี มณีศรี. (2542). *การนิเทศการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาการ.

- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2560). *เทคนิคการสร้างเครื่องมือวิจัย : แนวทางการนำไปใช้อย่างมืออาชีพ*. กรุงเทพมหานคร: อมรการพิมพ์.
- ณัฐพัฒน์ ฤกษ์พลอย. (2563). *รายงานวิจัย เรื่อง การพัฒนาคู่มือการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชา การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*.
- ณัฐชา มังกะสัง. (2560). *รายงานวิจัย เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูกับความพึงพอใจในการในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พระนครศรีอยุธยา*
- ทิตินา แฉมฉฉฉฉ. (2539). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉ. (2562). *รายงานวิจัยเรื่องการพัฒนาคู่มือการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ. จาก https://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=173437&bcid_id=*
- ฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉ และ ปฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉ. (2564). *5 รูปแบบสำหรับการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โรคอุบัติใหม่*. จาก <https://so07.tcithaijo.org/index.php/rtnb/article/download>
- ฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉ. (2560). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1. ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยหลักสูตรและการสอนมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*.
- ฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉ. (2560). *รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือรูปแบบการส่งเสริมสมรรถนะครูนักวิจัยเพื่อการบูรณาการการจัดการเรียนรู้โครงการวิทยาศาสตร์ ที่มีต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา โรงเรียนจุมจังอุประณเฑียรวิทยุเวทย์ ปีการศึกษา 2560. จาก <http://kalasin3.go.th>*
- ฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉ. (2546). *การวิจัยสำหรับครู*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉ. (2549). *สถิติวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่9). นนทบุรี : โรงพิมพ์พีเอส. พรินท์.
- ฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉ. (2552). *รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 9. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*.
- ฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉ. (2560). *การติดตามประเมินผลและสังเคราะห์องค์ความรู้โครงการโรงเรียนคุณธรรมในสังกัดกรุงเทพมหานคร. จาก <https://so04.tci-thaijo.org> > article > download*

- ปิ่นนรา บัวอิน. (2562). *แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561*. จาก <https://sites.google.com/a/phayao2.go.th/sonor-pin/thaneyib-bukhlakr>
- ปรีชา ช่างขวัญยืน. (2551). *เทคนิคการเขียนและผลิตตำรา*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548). *การนิเทศการสอน*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2554). *จุดหมายของการนิเทศการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สหมิตรออฟเซต, 2554.
- พัฒนา พรหมณี และคณะ. (2563). *แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจและการสร้างแบบสอบถาม ความพึงพอใจในงาน*. วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย, 26(1), 59-66
- พิริยะ ผลพิรุฬห์. (2563). *เรียนออนไลน์กับการปิด-เปิดโรงเรียน*. จาก <https://www.facebook.com/PiriyaPholphirul/posts/3039022316186293/>
- พิสณู ฟองศรี. (2552). *วิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. (2562, 1 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136. ตอนที่ 57 ก, หน้า 1-5
- พระสมุหประสิทธิธิ์ ปสิทธิโก (แสนดวง). (2560). *รายงานวิจัยเรื่อง การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2*. จาก <http://mcupress.mcu.ac.th>
- เพ็ญกานต์ พวงพะยอม. (2562). *ทิศทางการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2560 – 2569)*. จาก https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/thesis_detail?r=57520248104
- ภพพน ประภา. (2562). *รายงานวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3*. จาก <https://spmnonthaburi.go.th/main/news/8622.html>
- ภพพน ประภา. (2564). *รายงานวิจัยเรื่อง รายงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564*. จาก <https://www.spmnonthaburi.go.th/main/sites/default/files/all%20moral%2064.pdf>
- มนูญ ไพโรจน์ และคณะ. (2553). *การนิเทศการสอนในระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ราชบัณฑิตยสถาน. *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2556.
- รุ่งรัชฎาพร เวหะชาติ. (2557). *การนิเทศการศึกษา*, (พิมพ์ครั้งที่ 3). สงขลา: เหมการพิมพ์.
- เรืองชัย จรุงศิริวัฒน์. (2554). *เทคนิคการเขียนคู่มือปฏิบัติงาน*. ขอนแก่น : ศูนย์ผลิตเอกสาร มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ลดาวัลย์ ตั้งมั่น. (2561). รายงานวิจัยเรื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี. จาก <http://www.repository.rmutt.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3497/1/RMUTT-161644.pdf>
- วชิรา เครือคำอ้าย. (2558). การนิเทศการศึกษา, (พิมพ์ครั้งที่ 1). เชียงใหม่ : ส.การพิมพ์
- วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. (2535). หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วนิดา ฉัตรวิราคม. (2554). การนิเทศและการแก้ปัญหาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วัชราน เล่าเรียนดี. (2554). การนิเทศการสอน, (พิมพ์ครั้งที่ 9). นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร
- วาสนา บุญมาก. (2562). รายงานวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วาสนา สุขธนู. (2560). รายงานวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนวัดป่าไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. จาก http://www.filesthaischool0.com/files/uppic/19101170/news/19101170_1_20200313-162529.pdf
- วินัย บัวแดง. (2547). งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการประเมินผลตามสภาพจริง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับครูประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
- วิริยา ศรีวิเชียร. (2551). การพัฒนาคู่มือส่งเสริมคุณธรรมในโรงเรียน : บทเรียนรู้จากโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระพงษ์ ถิ่นแสนดี. (2550). รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโดยกระบวนการเรียนการสอนแบบบูรณาการ. จาก <http://fulltext.rmu.ac.th/fulltext/2550/78299/Abstract.pdf>
- ศิริวรรณ กันศิริ. (2558). รายงานวิจัยเรื่อง การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 14. จาก <https://research.kpru.ac.th/sac/fileconference/13462018-03-26.pdf>
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2561). ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ : รู้เขารู้เรา. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน
- ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). หลักสูตร 1 การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพศึกษานิเทศก์. เอกสารอัดสำเนา. ม.ป.ท.

- ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม, มูลนิธิ. (2559). *คู่มือวิทยากรการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม*. กรุงเทพฯ : บริษัท มาตาการพิมพ์ จำกัด.
- สงัด อุทรานันท์. (2530). *การนิเทศการศึกษา หลักการทฤษฎี และปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- เสถียร คามิศักดิ์. (2556). *การเขียนคู่มือปฏิบัติงาน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เสน่ห์ บุญชู. (2544). *คู่มือการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษา*. จาก <https://web.trat-edu.go.th/wp-content/uploads/2019/07/O13-คู่มือการปฏิบัติงาน-ศน.-เสน่ห์-บุญชู.pdf>
- สิริกร ประสพสุข. (2555). *รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมภาษาอังกฤษสำหรับครู ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5*. วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต, 14(3), 39-51.
- สุเทพ ไชยวุฒิ. (2560). *รายงานวิจัย เรื่อง การพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการงานวิชาการของคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*. จาก http://www.graduate.cmru.ac.th/core/km_file/377.pdf
- สุพจน์ พ่วงศิริ. (2559). *การพัฒนาคู่มือความจริงเสริม เรื่อง การใช้เครื่องวัดปริมาณไขมันในร่างกาย สำหรับนิสิตสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุภาภรณ์ กิตติรัชฎานนท์. (2551). *รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน* : วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีที่ 15. จาก <https://dric.nrct.go.th/Search/SearchDetail/198709>
- สุรัสวดี จินดาเนตร. (2553). *การพัฒนาคู่มือการสอนโครงงานคณิตศาสตร์สำหรับครู ในช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนดาราวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2544). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุริยนต์ อินทร์อุดม. (2560). *รายงานการวิจัยเรื่อง การขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมในเขตตรวจราชการที่ 10 โดยใช้กระบวนการ SPREAD*. จาก <https://dric.nrct.go.th/Search/SearchDetail/198709>
- สมโภชน์ หลักฐาน. (2549). *การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยกระบวนการมีส่วนร่วม*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 : ศรีสะเกษ. ม.ป.ท.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *ศาสตร์และศิลป์ในการนิเทศการศึกษา*. เอกสารลำดับที่ 3/2565 . ม.ป.ป.

อนุสรณ์ เหล็กคำ. (2564). รายงานวิจัย เรื่องการพัฒนาคู่มือระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2. จาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/249686>

อร่าม เสือเดช. (2549). คู่มือการดำเนินงานตามกระบวนการในระบอบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนวัดช้างเผือก. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อัญชลี ธรรมะวิจิตรกุล. (2553). กระบวนการนิเทศภายใน. กรุงเทพฯ : อักษรบริการ.

Burton, W.H. and L.J. Bruckner. (1955). Supervision : A Social Process. 3rd ed. New York : Appleton.

Good, C.V. (1973). Dictionary of Education. New York: Mc Grew-Hill, Inc

Harris, Ben M (1985). Supervisory Behavior in Education. New York : Prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffe, 10

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

รายงานผลการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
 ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

1. นางสุพิชฌาย์ ไกรนรา
 ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา หลักสูตรและการสอน
 ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สพป.นครศรีธรรมราช เขต 2
2. นางสาวนิตย์ ชูรักษ์
 ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา การบริหารการศึกษา
 ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สพป.นครศรีธรรมราช เขต 3
3. นางณัฐชา สหวิศิษฐ์
 ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สพป.นครศรีธรรมราช เขต 3
4. นางวนิดา บุญมั่น
 ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา
 ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสระแก้ว
5. นางสาวสุนิสา วิทยาศิริศักดิ์
 ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา ภาษาไทย
 ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านบางกระบือ

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

ภาพที่ 2 คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจ
การดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1
แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ
ก่อนการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
โรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1
แบบทดสอบจำนวน 30 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวม 30 คะแนน

คำชี้แจง : จงเลือกคำตอบข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. บุคคลใดที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติร่วมกับ สพฐ. และได้กล่าวถึงศาสตร์พระราชาศาสตร์ที่ครอบคลุมเรื่องเอกลักษณ์ของชาติไทยเป็นคุณงามความดีของคนไทยที่บรรพชนไทยได้ปฏิบัติ
 - ก. พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา
 - ข. นายแพทย์ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์
 - ค. หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล
 - ง. นางสาวตรีนุช เทียนทอง
2. การสืบสานศาสตร์พระราชาศาสตร์และสนองพระราชกระแสรับสั่ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงจัดทำโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ขึ้นเพื่อปลูกฝังให้ผู้บริหาร ครู นักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการปลูกฝังคุณธรรม 5 ประการ ยกเว้นข้อใด
 - ก. ความมีวินัย
 - ข. ความซื่อสัตย์สุจริต
 - ค. ความรับผิดชอบ
 - ง. อุทิศการณคุณธรรม
3. "ศาสตร์พระราชาศาสตร์" ที่น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. คือ ศาสตร์พระราชาศาสตร์ข้อใด
 - ก. มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
 - ข. มีเหตุผล
 - ค. พอประมาณ
 - ง. ความสมดุล พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

4. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร ทรงพระราชทาน พระบรมราโชบาย ด้านการศึกษาเพื่อสานต่อพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ว่าการศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียนไว้ 4 ด้าน ยกเว้นข้อใด
- มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง
 - มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม
 - มีงานทำ มีอาชีพ
 - มีความใฝ่เรียนใฝ่รู้
5. ข้อใดต่อไปนี้กล่าวถึงพระราชกระแสรับสั่งของ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงพระราชทานพระบรมราโชบายด้านการศึกษาว่าด้วย "การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน"
- มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม
 - เป็นพลเมืองดี /มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง
 - มีงานทำ-มีอาชีพ
 - ถูกทุกข้อที่กล่าวมา
6. โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มุ่งพัฒนาโรงเรียนและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเน้นกลุ่มใด เป็นสำคัญ
- นักเรียน/ครู/ผู้บริหาร/บุคลากรทางการศึกษาผู้บริหาร
 - องค์กร/ชุมชน/ครู/นักเรียน/ชุมชน
 - ครู/นักเรียน/เครือข่ายผู้ปกครอง/พระสงฆ์เครือข่าย
 - ครู/ชมรมพัฒนาท้องถิ่น/องค์กรภายนอกที่ให้การสนับสนุนการศึกษา
7. ข้อใดคือวัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
- มีการกำหนดเป้าหมายดำเนินงานโดยมีตัวชี้วัดและผลสัมฤทธิ์ที่ชัดเจน
 - มีการวิเคราะห์คุณธรรมอัตลักษณ์ของตนเองเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ในโรงเรียน
 - ผู้บริหาร/ครู/บุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น
 - ผู้บริหาร/ครู/บุคลากรทางการศึกษา/นักเรียน ตระหนักรู้ เข้าใจและมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล

8. ข้อใดคือหลักการของความพอเพียงที่สอดคล้องกับพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ว่าด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ใช้เป็นหลักในการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ
- ปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด เคารพกฎเกณฑ์กติกา พร้อมตรวจสอบการกระทำได้เสมอ
 - ทำพอประมาณให้เหมาะสมกับตนเองไม่ฟุ้งเฟ้อและฝึกตนเองให้รู้จักความพอดี
 - เป็นคนมีคุณธรรม กตัญญู ไม่หลงลืมตัวเมื่อเกิดความสำเร็จ ยกย่องเชิดชูบุพการี ครู อาจารย์ และทุกคนที่มีส่วนร่วม
 - หมั่นฝึกฝนตนเองเพื่อจักได้เติบโตเป็นคนดี มีประโยชน์และมีชีวิตที่สะอาดเจริญมั่นคง
9. ข้อใดไม่เป็นอุดมการณ์คุณธรรมในการเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาล โดยการบริหารหรือปกครองที่มีความถูกต้อง มีความยุติธรรม ร่วมมือร่วมใจมุ่งมั่นในการจัดระบบการศึกษาในการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
- ดำเนินงานด้วยความมั่นคง ยั่งยืนด้วยจิตสำนึกและทัศนคติที่ดี
 - มีพฤติกรรมที่เปี่ยมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม
 - ใช้หลักการให้โอกาสประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้
 - หมั่นฝึกฝนอบรมตนเองเพื่อเติบโตขึ้นเป็นคนดีมีประโยชน์
10. ข้อใดคือการพัฒนาจริยคุณ (ครูแกนนำ/นักเรียนแกนนำ) ให้ประสบผลสำเร็จ
- ครูแกนนำ/นักเรียนแกนนำ ไม่ต้องทำการขยายผลองค์ความรู้ของโครงการคุณธรรม
 - ครูแกนนำ/นักเรียนแกนนำ ไม่ต้องผ่านการอบรมโครงการโรงเรียนคุณธรรม
 - ครูแกนนำ/นักเรียนแกนนำ ต้องมีอำนาจบารมีสั่งให้ทุกคนทำโครงการโรงเรียนคุณธรรม
 - ครูแกนนำ/นักเรียนแกนนำ ต้องผ่านการอบรมโครงการโรงเรียนคุณธรรมและขยายผลองค์ความรู้สู่ทุกคนในโรงเรียน
11. จริยธรรมเชิงพฤติกรรม หมายถึง ข้อใด
- การกระทำของบุคคลที่เป็นเกณฑ์ในการเลือกกระทำต่อสังคมใดสังคมหนึ่ง
 - พฤติกรรมที่แสดงถึงความประสงค์ต่อสังคมและพฤติกรรมที่แสดงการปฏิเสธถึงสิ่งไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นในสังคม
 - พฤติกรรมที่แสดงถึงความชอบกระทำหรือไม่ชอบกระทำของตนเอง
 - ทุกข้อที่กล่าวมาเป็นจริยธรรมเชิงพฤติกรรม
12. คุณธรรมอัตลักษณ์ข้อใดไม่ตรงกับโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
- ความรับผิดชอบ ความพอเพียง ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู จิตอาสา
 - ความรับผิดชอบ ความมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู จิตอาสา
 - ความรับผิดชอบ ความพอเพียง ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู มารยาทงาม
 - ความรับผิดชอบ ความพอเพียง ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู ขยัน/อดทน

13. ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ยกเว้นข้อใด
- จำนวนนักเรียนที่ได้รับการพัฒนาใหม่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น
 - จำนวนผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการพัฒนาใหม่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น
 - จำนวนผู้บริหาร ครูและนักเรียนที่ได้รับการปลูกฝังคุณธรรม 5 ประการ
 - ครูได้รับรางวัลและได้รับคำชื่นชมจากชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง
14. มาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตรงกับข้อใด
- ด้านโรงเรียน ด้านผู้บริหาร ด้านครู และ ด้านนักเรียน
 - ด้านผู้บริหาร ด้านครู และ ด้านนักเรียน
 - ด้านโรงเรียน ด้านชุมชน ด้านครู และ ด้านนักเรียน
 - ด้านโรงเรียน ด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านนักเรียน และด้านชุมชน
15. ข้อต่อไปนี้เป็นเกณฑ์การพิจารณาการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ ที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรมของโรงเรียน ยกเว้นข้อใด
- โรงเรียนสะอาด บรรยากาศร่มรื่น สวยงาม
 - โรงเรียนมีมาตรการรักษาความปลอดภัย
 - โรงเรียนมีสถานที่ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมปลูกฝังด้านคุณธรรม
 - โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแก่นักเรียน
16. มาตรฐานด้านผู้บริหารโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. กำหนดเกณฑ์การพิจารณาด้านผู้บริหารอย่างไร
- ไม่จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม เนื่องจากครูแกนนำเป็นผู้ขับเคลื่อนโครงการ
 - บริหารงานโครงการตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และไม่จำเป็นต้องเป็นระบบที่ชัดเจน
 - บริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรมและตรวจสอบได้
 - ขาดการได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติด้านความประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
17. คุณลักษณะครูของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ควรมีคุณลักษณะต่อไปนี้ ยกเว้นข้อใด
- มีความรู้ ความเข้าใจด้านคุณธรรม จริยธรรม
 - จัดการเรียนการสอนปลูกฝังและประเมินคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนได้
 - เป็นผู้มีอำนาจในการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน
 - เป็นวิทยากรสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
18. กระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ขั้นตอนแรก คือข้อใด
- การสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ
 - การกำหนดวิธีการบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน
 - การสร้างการรับรู้และการยอมรับ
 - การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน

19. แกนนำครู / แกนนำนักเรียน มีบทบาทสำคัญอย่างไร
- เป็นผู้เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม
 - เป็นผู้เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาขับเคลื่อนขยายผลทำต่อเนื่องโครงการ
 - เป็นผู้เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาขับเคลื่อนขยายผลโครงการโรงเรียนคุณธรรม
 - เป็นผู้เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาโครงการโรงเรียนคุณธรรม
20. ข้อใดไม่ใช่หลักการของการจัดทำโครงการงานคุณธรรม
- โครงการคุณธรรมไม่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร/คำสอน/คติธรรม ใด ๆ
 - เชื่อว่าทุกปัญหา มีทางแก้ไข
 - วิธีแก้ปัญหาต้องสัมพันธ์สอดคล้องกับปัญหา
 - ผู้รับผิดชอบโครงการคุณธรรมต้องใจกว้าง
21. กระบวนการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ข้อใดมีบทบาทช่วยขับเคลื่อนให้เข้มแข็ง
- ผู้ปกครอง
 - ร้านค้าในโรงเรียน
 - นักรถรการโรง/แม่บ้าน
 - แกนนำครู / แกนนำนักเรียน
22. ตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม กล่าวถึงเกณฑ์การพิจารณาการมีแผนพัฒนาด้านคุณธรรมที่เป็นระบบและต่อเนื่อง ข้อใดผิด
- โรงเรียนมีแผนพัฒนาด้านคุณธรรมที่เประบบต่อเนื่อง
 - โรงเรียนนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และพัฒนา 3 ปีครั้ง
 - โรงเรียนมีแผนปฏิบัติการประจำปี/ โครงการ/กิจกรรมด้านคุณธรรม
 - โรงเรียนมีการประเมินและสรุปรายงานผลแผนพัฒนา/โครงการ/ กิจกรรมด้านคุณธรรม
23. ครูควรดำเนินการจัดการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังและประเมินคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โดยมีพฤติกรรมต่อไปนี้ ยกเว้นข้อใด
- มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณธรรมอัตลักษณ์ หรือตามกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยผ่านโครงการคุณธรรมที่ครูคิดขึ้นมาให้
 - นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้
 - มีสื่อ นวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ด้านคุณธรรม
 - วัดและประเมินผลด้านคุณธรรมและนำผลการประเมินไปปรับปรุง พัฒนานักเรียน

24. ครูโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ควรมีคุณลักษณะอย่างไร
- เป็นวิทยากรคุณธรรมเพื่อหวังค่าตอบแทน
 - เป็นผู้กำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์และกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ด้วยตนเอง
 - มีรูปแบบ/เทคนิค/วิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้ คุณธรรมอัตลักษณ์
 - มีคู่มือ สื่อ ในการถ่ายทอดความรู้ 1 รูปแบบใช้ทุกปีไม่เปลี่ยนแปลงใดๆ
25. โรงเรียนใดไม่สามารถรับการประเมินโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 4 ดาว
- เป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 2 ดาว มีนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดี มี Best โครงการคุณธรรม มีผู้บริหาร/ครู 10,000 ครูชน คนคุณธรรม ระดับเขตพื้นที่
 - เป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 3 ดาว ไม่มีผู้บริหาร/ครู 10,000 ครูชนคนคุณธรรม ระดับเขตพื้นที่
 - เป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 2 ดาว มีผู้บริหาร/ครู 10,000 ครูชน คนคุณธรรม ระดับเขตพื้นที่
 - เป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 3 ดาว มีผู้บริหาร/ครู 10,000 ครูชน คนคุณธรรม ระดับเขตพื้นที่
26. ข้อใดไม่ใช่ข้อตกลงการจัดคุณภาพโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 1 - 5 ดาว
- โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 3 ดาว ข้ามไปเป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 5 ดาว
 - โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 1 ดาว ข้ามไปเป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 3 ดาว
 - โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 4 ดาว รับประเมินเป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 5 ดาว โดยคณะกรรมการ สพฐ.
 - โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 2 ดาวข้ามไปเป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 4 ดาว
27. นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามคุณธรรมอัตลักษณ์หรือตามกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมด เกี่ยวข้องกับการจัดคุณภาพโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับใด
- โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 5 ดาว
 - โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 4 ดาว
 - โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 3 ดาว
 - โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 2 ดาว

28. ข้อใดเป็นหน้าที่ในการตรวจสอบกระบวนการดำเนินงานและยกระดับคุณภาพโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 3 ดาว

- ก. ทีมเคลื่อนที่เร็ว (RT)
- ข. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- ค. ทีมขับเคลื่อนคุณธรรมด่วนพิเศษ (EMS)
- ง. โรงเรียนตรวจสอบตนเอง

29. เกณฑ์การตรวจสอบในระดับ 2 ดาว นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามคุณธรรมอัตลักษณ์หรือตามกรอบแนวคิดของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ไม่น้อยกว่าร้อยละเท่าใดของนักเรียนทั้งหมด (ของปีที่ขอรับการตรวจสอบ)

- ก. ร้อยละ 60
- ข. ร้อยละ 70
- ค. ร้อยละ 80
- ง. ร้อยละ 90

30. ข้อใดไม่ได้เป็นผลสำเร็จที่ต้องการให้เกิดของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ที่ได้รับการยกระดับคุณภาพด้านคุณธรรมจริยธรรม จนได้รับการยอมรับในระดับต่างๆ

- ก. โรงเรียนได้รับการพัฒนาเป็นต้นแบบโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
- ข. โรงเรียนได้เป็นแหล่งวิชาการและเป็นแหล่งวิชาชีพให้แก่นักเรียน
- ค. โรงเรียนได้รับยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นโรงเรียนดีมีที่ยืน
- ง. นักเรียนได้รับการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาโดยไม่ต้องสอบคัดเลือก

แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ
หลังการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
โรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1
แบบทดสอบจำนวน 30 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวม 30 คะแนน

คำชี้แจง : จงเลือกคำตอบข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. บุคคลใดที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติร่วมกับ สพฐ. และได้กล่าวถึงศาสตร์พระราชาซึ่งเป็นศาสตร์ที่ครอบคลุมเรื่องเอกลักษณ์ของชนชาติไทยเป็นคุณงามความดีของคนไทยที่บรรพชนไทยได้ปฏิบัติ

- ก. พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา
- ข. นายแพทย์ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์
- ค. หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล
- ง. นางสาวตรีนุช เทียนทอง

2. การสืบสานศาสตร์พระราชาและสนองพระราชกระแสรับสั่ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงจัดทำโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ขึ้นเพื่อปลูกฝังให้ผู้บริหาร ครู นักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการปลูกฝังคุณธรรม 5 ประการ ยกเว้นข้อใด

- ก. ความมีวินัย
- ข. ความซื่อสัตย์สุจริต
- ค. ความรับผิดชอบ
- ง. อุทิศการณืคุณธรรม

3. "ศาสตร์พระราชา" ที่น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. คือ ศาสตร์พระราชาหลักการข้อใด

- ก. มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
- ข. มีเหตุผล
- ค. พอประมาณ
- ง. ความสมดุล พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

4. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร ทรงพระราชทาน พระบรมราโชบาย ด้านการศึกษาเพื่อสานต่อพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ว่าการศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียนไว้ 4 ด้าน ยกเว้นข้อใด
- มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง
 - มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม
 - มีงานทำ มีอาชีพ
 - มีความใฝ่เรียนใฝ่รู้
5. ข้อใดต่อไปนี้กล่าวถึงพระราชกระแสรับสั่งของ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงพระราชทานพระบรมราโชบายด้านการศึกษาว่าด้วย "การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน"
- มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม
 - เป็นพลเมืองดี /มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง
 - มีงานทำ-มีอาชีพ
 - ถูกทุกข้อที่กล่าวมา
6. โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มุ่งพัฒนาโรงเรียนและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเน้นกลุ่มใดเป็นสำคัญ
- นักเรียน/ครู/ผู้บริหาร/บุคลากรทางการศึกษาผู้บริหาร
 - องค์กร/ชุมชน/ครู/นักเรียน/ชุมชน
 - ครู/นักเรียน/เครือข่ายผู้ปกครอง/พระสงฆ์เครือข่าย
 - ครู/ชมรมพัฒนาท้องถิ่น/องค์กรภายนอกที่ให้การสนับสนุนการศึกษา
7. ข้อใดคือวัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
- มีการกำหนดเป้าหมายดำเนินงานโดยมีตัวชี้วัดและผลสัมฤทธิ์ที่ชัดเจน
 - มีการวิเคราะห์คุณธรรมอัตลักษณ์ของตนเองเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียน
 - ผู้บริหาร/ครู/บุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น
 - ผู้บริหาร/ครู/บุคลากรทางการศึกษา/นักเรียน ตระหนักรู้ เข้าใจและมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล

8. ข้อใดคือหลักการของความพอเพียงที่สอดคล้องกับพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ว่าด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ใช้เป็นหลักในการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ

- ก. ปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด เคารพกฎเกณฑ์กติกา พร้อมตรวจสอบการกระทำได้เสมอ
- ข. ทำพอประมาณให้เหมาะสมกับตนเองไม่ฟุ้งเฟ้อและฝึกตนเองให้รู้จักความพอดี
- ค. เป็นคนมีคุณธรรม กตัญญู ไม่หลงลืมตัวเมื่อเกิดความสำเร็จ ยกย่องเชิดชูบุพการี ครู อาจารย์ และทุกคนที่มีส่วนร่วม
- ง. หมั่นฝึกฝนตนเองเพื่อจักได้เติบโตเป็นคนดี มีประโยชน์และมีชีวิตที่สะอาดเจริญมั่นคง

9. ข้อใดไม่เป็นอุดมการณ์คุณธรรมในการเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาล โดยการบริหารหรือปกครองที่มีความถูกต้อง มีความยุติธรรม ร่วมมือร่วมใจมุ่งมั่นในการจัดระบบการศึกษาในการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

- ก. ดำเนินงานด้วยความมั่นคง ยั่งยืนด้วยจิตสำนึกและทัศนคติที่ดี
- ข. มีพฤติกรรมที่เปี่ยมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม
- ค. ใช้หลักการให้โอกาสประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้
- ง. หมั่นฝึกฝนอบรมตนเองเพื่อเติบโตขึ้นเป็นคนดีมีประโยชน์

10. ข้อใดคือการพัฒนาจริยคุณ (ครูแกนนำ/นักเรียนแกนนำ) ให้ประสบผลสำเร็จ

- ก. ครูแกนนำ/นักเรียนแกนนำ ไม่ต้องทำการขยายผลองค์ความรู้ของโครงการคุณธรรม
- ข. ครูแกนนำ/นักเรียนแกนนำ ไม่ต้องผ่านการอบรมโครงการโรงเรียนคุณธรรม
- ค. ครูแกนนำ/นักเรียนแกนนำ ต้องมีอำนาจบารมีสั่งให้ทุกคนทำโครงการโรงเรียนคุณธรรม
- ง. ครูแกนนำ/นักเรียนแกนนำ ต้องผ่านการอบรมโครงการโรงเรียนคุณธรรมและขยายผลองค์ความรู้สู่ทุกคนในโรงเรียน

11. จริยธรรมเชิงพฤติกรรม หมายถึง ข้อใด

- ก. การกระทำของบุคคลที่เป็นเกณฑ์ในการเลือกกระทำต่อสังคมใดสังคมหนึ่ง
- ข. พฤติกรรมที่แสดงถึงความประสงค์ต่อสังคมและพฤติกรรมที่แสดงการปฏิเสธถึงสิ่งไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นในสังคม
- ค. พฤติกรรมที่แสดงถึงความชอบกระทำหรือไม่ชอบกระทำของตนเอง
- ง. ทุกข้อที่กล่าวมาเป็นจริยธรรมเชิงพฤติกรรม

12. คุณธรรมอัตลักษณ์ข้อใดไม่ตรงกับโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

- ก. ความรับผิดชอบ ความพอเพียง ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู จิตอาสา
- ข. ความรับผิดชอบ ความมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู จิตอาสา
- ค. ความรับผิดชอบ ความพอเพียง ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู มารยาทงาม
- ง. ความรับผิดชอบ ความพอเพียง ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู ขยัน/อดทน

13. ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ยกเว้นข้อใด
- จำนวนนักเรียนที่ได้รับการพัฒนาใหม่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น
 - จำนวนผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการพัฒนาใหม่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น
 - จำนวนผู้บริหาร ครูและนักเรียนที่ได้รับการปลูกฝังคุณธรรม 5 ประการ
 - ครูได้รับรางวัลและได้รับคำชื่นชมจากชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง
14. มาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตรงกับข้อใด
- ด้านโรงเรียน ด้านผู้บริหาร ด้านครู และ ด้านนักเรียน
 - ด้านผู้บริหาร ด้านครู และ ด้านนักเรียน
 - ด้านโรงเรียน ด้านชุมชน ด้านครู และ ด้านนักเรียน
 - ด้านโรงเรียน ด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านนักเรียน และด้านชุมชน
15. ข้อต่อไปนี้เป็นเกณฑ์การพิจารณาการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ ที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรมของโรงเรียน ยกเว้นข้อใด
- โรงเรียนสะอาด บรรยากาศร่มรื่น สวยงาม
 - โรงเรียนมีมาตรการรักษาความปลอดภัย
 - โรงเรียนมีสถานที่ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมปลูกฝังด้านคุณธรรม
 - โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแก่นักเรียน
16. มาตรฐานด้านผู้บริหารโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. กำหนดเกณฑ์การพิจารณาด้านผู้บริหารอย่างไร
- ไม่จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม เนื่องจากครูแกนนำเป็นผู้ขับเคลื่อนโครงการ
 - บริหารงานโครงการตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และไม่จำเป็นต้องเป็นระบบที่ชัดเจน
 - บริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรมและตรวจสอบได้
 - ขาดการได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติด้านความประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
17. คุณลักษณะครูของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ควรมีคุณลักษณะต่อไปนี้ ยกเว้นข้อใด
- มีความรู้ ความเข้าใจด้านคุณธรรม จริยธรรม
 - จัดการเรียนการสอนปลูกฝังและประเมินคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนได้
 - เป็นผู้มีอำนาจในการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน
 - เป็นวิทยากรสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
18. กระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ขั้นตอนแรก คือข้อใด
- การสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ
 - การกำหนดวิธีการบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน
 - การสร้างการรับรู้และการยอมรับ
 - การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน

19. แกนนำครู / แกนนำนักเรียน มีบทบาทสำคัญอย่างไร
- เป็นผู้เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม
 - เป็นผู้เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาขับเคลื่อนขยายผลทำต่อเนื่องโครงการ
 - เป็นผู้เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาขับเคลื่อนขยายผลโครงการโรงเรียนคุณธรรม
 - เป็นผู้เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาโครงการโรงเรียนคุณธรรม
20. ข้อใดไม่ใช่หลักการของการจัดทำโครงการงานคุณธรรม
- โครงการคุณธรรมไม่เกี่ยวข้องกับหลักธรรม/คำสอน/คติธรรม ใด ๆ
 - เชื่อว่าทุกปัญหา มีทางแก้ไข
 - วิธีแก้ปัญหามustสัมพันธ์สอดคล้องกับปัญหา
 - ผู้รับผิดชอบโครงการคุณธรรมต้องใจกว้าง
21. กระบวนการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ข้อใดมีบทบาทช่วยขับเคลื่อนให้เข้มแข็ง
- ผู้ปกครอง
 - ร้านค้าในโรงเรียน
 - นักรถรการโรง/แม่บ้าน
 - แกนนำครู / แกนนำนักเรียน
22. ตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม กล่าวถึงเกณฑ์การพิจารณาการมีแผนพัฒนาด้านคุณธรรมที่เป็นระบบและต่อเนื่อง ข้อใดผิด
- โรงเรียนมีแผนพัฒนาด้านคุณธรรมที่เปนระบบต่อเนื่อง
 - โรงเรียนนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และพัฒนา 3 ปีครั้ง
 - โรงเรียนมีแผนปฏิบัติการประจำปี/ โครงการ/กิจกรรมด้านคุณธรรม
 - โรงเรียนมีการประเมินและสรุปรายงานผลแผนพัฒนา/โครงการ/ กิจกรรมด้านคุณธรรม
23. ครูควรดำเนินการจัดการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังและประเมินคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โดยมีพฤติกรรมต่อไปนี้ ยกเว้นข้อใด
- มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณธรรมอัตลักษณ์ หรือตามกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.โดยผ่านโครงการงานคุณธรรมที่ครูคิดขึ้นมาให้
 - นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้
 - มีสื่อ นวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ด้านคุณธรรม
 - วัดและประเมินผลด้านคุณธรรมและนำผลการประเมินไปปรับปรุง พัฒนานักเรียน

24. ครูโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ควรมีคุณลักษณะอย่างไร
- เป็นวิทยากรคุณธรรมเพื่อหวังค่าตอบแทน
 - เป็นผู้กำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์และกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ด้วยตนเอง
 - มีรูปแบบ/เทคนิค/วิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้ คุณธรรมอัตลักษณ์
 - มีคู่มือ สื่อ ในการถ่ายทอดความรู้ 1 รูปแบบใช้ทุกปีไม่เปลี่ยนแปลงใดๆ
25. โรงเรียนใดไม่สามารถรับการประเมินโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 4 ดาว
- เป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 2 ดาว มีนวัตกรรมสร้างสรรค์คนดี มี Best โครงการคุณธรรม มีผู้บริหาร/ครู 10,000 ครูชน คนคุณธรรม ระดับเขตพื้นที่
 - เป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 3 ดาว ไม่มีผู้บริหาร/ครู 10,000 ครูชนคนคุณธรรม ระดับเขตพื้นที่
 - เป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 2 ดาว มีผู้บริหาร/ครู 10,000 ครูชน คนคุณธรรม ระดับเขตพื้นที่
 - เป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 3 ดาว มีผู้บริหาร/ครู 10,000 ครูชน คนคุณธรรม ระดับเขตพื้นที่
26. ข้อใดไม่ใช่ข้อตกลงการจัดคุณภาพโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 1 - 5 ดาว
- โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 3 ดาว ข้ามไปเป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 5 ดาว
 - โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 1 ดาว ข้ามไปเป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 3 ดาว
 - โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 4 ดาว รับประเมินเป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 5 ดาว โดยคณะกรรมการ สพฐ.
 - โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 2 ดาวข้ามไปเป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 4 ดาว
27. นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามคุณธรรมอัตลักษณ์หรือตามกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมด เกี่ยวข้องกับการจัดคุณภาพโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับใด
- โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 5 ดาว
 - โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 4 ดาว
 - โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 3 ดาว
 - โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 2 ดาว

28. ข้อใดเป็นหน้าที่ในการตรวจสอบกระบวนการดำเนินงานและยกระดับคุณภาพโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 3 ดาว

- ก. ทีมเคลื่อนที่เร็ว (RT)
- ข. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- ค. ทีมขับเคลื่อนคุณธรรมด่วนพิเศษ (EMS)
- ง. โรงเรียนตรวจสอบตนเอง

29. เกณฑ์การตรวจสอบในระดับ 2 ดาว นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามคุณธรรมอัตลักษณ์หรือตามกรอบแนวคิดของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ไม่น้อยกว่าร้อยละเท่าใดของนักเรียนทั้งหมด (ของปีที่ขอรับการตรวจสอบ)

- ก. ร้อยละ 60
- ข. ร้อยละ 70
- ค. ร้อยละ 80
- ง. ร้อยละ 90

30. ข้อใดไม่ได้เป็นผลสำเร็จที่ต้องการให้เกิดของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ที่ได้รับการยกระดับคุณภาพด้านคุณธรรมจริยธรรม จนได้รับการยอมรับในระดับต่างๆ

- ก. โรงเรียนได้รับการพัฒนาเป็นต้นแบบโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
- ข. โรงเรียนได้เป็นแหล่งวิชาการและเป็นแหล่งวิชาชีพให้แก่นักเรียน
- ค. โรงเรียนได้รับยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นโรงเรียนดีมีที่ยืน
- ง. นักเรียนได้รับการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา โดยไม่ต้องสอบคัดเลือก

เฉลยแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ
ก่อน - หลังการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
โรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

1. ค	2. ก	3. ก	4. ง	5. ง	6. ก
7. ง	8. ข	9. ค	10. ง	11. ง	12. ข
13. ง	14. ก	15. ง	16. ค	17. ค	18. ค
19. ค	20. ง	21. ง	22. ข.	23. ก	24. ค
25. ข	26. ข	27. ค	28. ก	29. ข	30. ข

**แบบประเมินคุณภาพคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1**

.....

คำชี้แจง

แบบประเมินคุณภาพคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ ของคู่มือให้ท่านพิจารณาคำถามให้ชัดเจน แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านมีความเห็นสอดคล้องกับระดับความคิดเห็นตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

5	เท่ากับ	มีความถูกต้องและเหมาะสมในระดับมากที่สุด
4	เท่ากับ	มีความถูกต้องและเหมาะสมในระดับมาก
3	เท่ากับ	มีความถูกต้องและเหมาะสมในระดับปานกลาง
2	เท่ากับ	มีความถูกต้องและเหมาะสมในระดับน้อย
1	เท่ากับ	มีความถูกต้องและเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านจุดประสงค์					
1. ความสอดคล้องของคู่มือกับจุดประสงค์ของคู่มือ					
2. เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์ในการสร้างคู่มือ					
ด้านเนื้อหา องค์ประกอบ และรายละเอียด					
3. องค์ประกอบของคู่มือมีความสมบูรณ์					
4. เนื้อหาสาระครบถ้วนเพียงพอสำหรับการนำไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)					
5. เนื้อหา มีความเหมาะสมและทันสมัย					
6. เนื้อหา ตัวอย่างและกิจกรรมฝึกปฏิบัติสามารถนำไปใช้ได้					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านการใช้ภาษา					
7. ภาษาถูกต้องตามหลักเกณฑ์การใช้ภาษา					
8. สำนวนภาษาถูกต้องตามหลักวิชาการ					
9. ภาษาสื่อความหมายเข้าใจง่าย					
ด้านออกแบบรูปเล่มและจัดพิมพ์					
10. ออกแบบรูปเล่มมีความเหมาะสมแก่การนำไปใช้					
11. ตัวอักษรอ่านง่ายและมีความชัดเจน					
12. จัดพิมพ์ได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์					
ด้านการนำไปใช้					
13. คู่มือมีเหมาะสมต่อการนำไปใช้ปฏิบัติงาน					
14. คู่มือช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID-19)					
15. คู่มือช่วยให้สามารถดำเนินงานดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID-19) เป็นไปตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ปี 2560					

แบบประเมินระดับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

.....

แบบประเมินฉบับนี้ ใช้สำหรับรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และศึกษานิเทศก์ ในฐานะหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาในการประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตามมาตรฐานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ปี 2560 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ซึ่งมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบประเมิน เป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist)

คำชี้แจง โปรดเลือกทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ตรงกับสถานภาพปัจจุบันของท่าน
 () รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 () ศึกษานิเทศก์

ตอนที่ 2 เป็นแบบประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นแบบมาตรา
 ประเมินค่า (Rating Scale)

คำชี้แจง โปรดเลือกทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือ ที่ตรงกับสภาพการดำเนินงานของ
 สถานศึกษาแต่ละโรง โดยแต่ละช่องมีความหมายดังนี้

- 5 หมายความว่า รายการประเมินมีสภาพการดำเนินงาน/ความเหมาะสม
ระดับมากที่สุด
- 4 หมายความว่า รายการประเมินมีสภาพการดำเนินงาน/ความเหมาะสม
ระดับมาก
- 3 หมายความว่า รายการประเมินมีสภาพการดำเนินงาน/ความเหมาะสม
ระดับปานกลาง
- 2 หมายความว่า รายการประเมินมีสภาพการดำเนินงาน/ความเหมาะสม
ระดับน้อย
- 1 หมายความว่า รายการประเมินมีสภาพการดำเนินงาน/ความเหมาะสม
ระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
0	การกำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน				✓	
00	ขั้นตอนในการดำเนินงาน	✓				

จากตาราง แสดงว่า ในข้อ 0 ท่านมีความเห็นว่า การกำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน มีความเหมาะสมน้อย และในข้อ 00 ท่านมีความเห็นว่าขั้นตอนในการดำเนินงาน มีความเหมาะสมมากที่สุด

แบบประเมิน

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
1	โรงเรียนมีการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรม					
2	โรงเรียนมีแผนพัฒนาคุณธรรม					
3	โรงเรียนกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์หรือกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.					
4	โรงเรียนมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ อย่างต่อเนื่อง					
5	โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม					
6	โรงเรียนมีการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส					
7	ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม					
8	ผู้บริหารมีกระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ					
9	ผู้บริหารประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ					
10	ครูมีการจัดการเรียนรู้ปลูกฝัง และประเมินคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน					
11	ครูมีความสามารถในการเป็นวิทยากรคุณธรรม					
12	ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้					
13	ครูประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรม และได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
14	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมและมีโครงการคุณธรรม					
15	นักเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นผู้นำทางด้านคุณธรรม มีการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมและมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบประเมิน

**แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงาน
โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของ
ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1**

แบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ตอน ขอให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบให้ครบทั้ง 2 ตอน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ต่อไป

ตอนที่ 1 ระดับความพึงพอใจต่อการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019(COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตัวเลขที่ตรงกับระดับความพึงพอใจของท่านที่มีต่อการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยมี 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
3	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
2	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
1	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

รายการประเมิน

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
1	คู่มือให้ความรู้ที่เป็นแนวทางในการนำสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน					
2	คู่มือมีเนื้อหาสาระที่สรุป เรียบเรียงไว้เป็นระบบ เข้าใจง่าย					
3	คู่มือมีการนำเสนอตัวอย่าง และกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้					
4	ผู้นิเทศมีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์					
5	ผู้นิเทศดำเนินการนิเทศอย่างกัลยาณมิตร					
6	วิธีการนำเสนอหรือการให้ความรู้ของผู้นิเทศสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์					
7	การให้ความรู้โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการมีความเหมาะสม					
8	กิจกรรมตามคู่มือมีความเหมาะสมต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.					
9	กิจกรรมการนิเทศมีความหลากหลายสอดคล้องกับสภาพบริบทและความต้องการ					
10	การนิเทศ ติดตาม ช่วยให้โรงเรียนเห็นจุดที่ควรพัฒนาและข้อเสนอแนะ					
11	การนิเทศช่วยให้การดำเนินงานสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน					
12	การนิเทศส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันที่เป็นประโยชน์และมีประสิทธิภาพ					
13	การนิเทศส่งเสริมการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย					
14	การนิเทศส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ได้อย่างเป็นระบบเป็นไปตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.					
15	การนิเทศทำให้โรงเรียนสามารถดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ให้เป็นไปตามบริบทของตนเองมีประสิทธิภาพและมีความเข้มแข็ง					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบประเมิน

ภาคผนวก ค

การหาคุณภาพเครื่องมือ

คุณภาพเครื่องมือและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

คุณภาพเครื่องมือ

1. ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity)

1.1 คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ดังตาราง 11

ตาราง 11 ค่าดัชนีความสอดคล้อง ของโครงสร้างระหว่างวัตถุประสงค์กับเนื้อหาในคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

ส่วนที่	คะแนนพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum R$	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1	1	0	1	1	1	4	0.80
2	1	1	1	1	1	5	1.00
3	1	1	1	1	1	5	1.00
4	1	1	0	1	1	4	0.80
5	1	0	1	1	1	4	0.80

1.2 แบบประเมินคุณภาพของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ดังตาราง 12

ตาราง 12 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแต่ละประเด็นในแบบประเมินคุณภาพของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

ข้อที่	คะแนนพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum R$	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1	1	0	1	1	1	4	0.80
2	1	1	1	1	1	5	1.00
3	1	1	1	1	1	5	1.00
4	1	1	1	0	1	4	0.80
5	1	1	1	1	0	4	0.80
6	1	0	0	1	1	3	0.60
7	1	1	1	1	1	5	1.00
8	1	0	1	1	1	4	0.80
9	1	1	1	1	1	5	1.00
10	1	1	1	1	1	5	1.00
11	1	0	1	1	1	4	0.80
12	1	1	1	1	1	5	1.00
13	1	1	0	1	1	4	0.80
14	1	1	1	1	1	5	1.00
15	1	1	1	1	1	5	1.00

1.3 แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ดังตาราง 13

ตาราง 13 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแต่ละข้อคำถามในแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

ข้อที่	คะแนนพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum R$	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1	1	0	1	1	1	4	0.80
2	1	1	1	1	1	5	1.00
3	1	1	0	1	1	4	0.80
4	1	1	1	1	1	5	1.00
5	1	1	1	1	1	5	1.00
6	1	0	1	1	1	4	0.80
7	1	1	1	1	1	5	1.00
8	1	1	0	1	1	4	0.80
9	1	1	1	1	1	5	1.00
10	1	0	1	1	1	4	0.80
11	1	1	1	1	1	5	1.00
12	1	0	0	1	1	3	0.60
13	1	0	1	1	1	4	0.80
14	1	1	0	1	1	4	0.80
15	1	1	1	1	1	5	1.00
16	1	0	1	1	1	4	0.80
17	1	1	1	1	1	5	1.00
18	1	0	1	1	1	4	0.80
19	1	1	1	1	1	5	1.00
20	1	1	1	1	1	5	1.00

ตาราง 13 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแต่ละข้อคำถามในแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum R$	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
21	1	0	1	1	1	4	0.80
22	1	1	1	1	1	5	1.00
23	1	1	1	1	1	5	1.00
24	1	1	1	1	1	5	1.00
25	1	0	0	1	1	3	0.60
26	1	0	1	1	1	4	0.80
27	1	1	1	1	1	5	1.00
28	1	0	1	1	1	4	0.80
29	1	1	1	1	1	5	1.00
30	1	1	1	1	1	5	1.00
31	1	0	1	1	1	4	0.80
32	1	0	0	1	1	3	0.60
33	1	0	1	1	1	4	0.80
34	1	1	1	1	1	5	1.00
35	1	0	1	1	1	4	0.80
36	1	1	1	1	1	5	1.00
37	1	1	1	1	1	5	1.00
38	1	1	1	1	1	5	1.00
39	1	0	1	1	1	4	0.80
40	1	1	1	0	1	4	0.80

1.4 แบบประเมินระดับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ปี 2560 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ดังตาราง 14

ตาราง 14 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแต่ละข้อคำถามในแบบประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ปี 2560 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

ข้อที่	คะแนนพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum R$	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1	1	1	1	0	1	4	0.80
2	1	1	1	1	1	5	1.00
3	1	1	0	1	1	4	0.80
4	1	1	1	1	1	5	1.00
5	1	1	1	1	1	5	1.00
6	1	1	1	0	1	4	0.80
7	1	1	0	1	1	4	0.80
8	1	0	1	1	1	4	0.80
9	1	1	1	1	0	4	0.80
10	1	0	1	1	1	4	0.80
11	1	1	1	1	1	5	1.00
12	1	1	1	1	1	5	1.00
13	1	0	0	1	1	3	0.60
14	1	1	1	1	1	5	1.00
15	1	1	0	1	1	4	0.80

1.5 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการนิเทศโดยใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ดังตาราง 15

ตาราง 15 ค่าดัชนีความสอดคล้อง ของแต่ละข้อคำถามในแบบสอบถามความพึงพอใจของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

ข้อที่	คะแนนพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum R$	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1	1	1	1	0	1	4	0.80
2	1	1	1	1	1	5	1.00
3	1	1	0	1	1	4	0.80
4	1	1	1	1	1	5	1.00
5	1	1	0	1	1	4	0.80
6	1	1	1	1	1	5	1.00
7	1	1	1	0	1	4	0.80
8	1	0	1	1	1	4	0.80
9	1	0	1	1	1	4	0.80
10	1	1	1	1	0	4	0.80
11	1	0	1	1	1	4	0.80
12	1	1	1	1	1	5	1.00
13	1	1	1	1	1	5	1.00
14	1	1	1	1	1	5	1.00
15	1	1	0	1	1	4	0.80

2. ค่าความยากง่ายและอำนาจจำแนก ของแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ดังตาราง 16

ตาราง 16 ความยากง่ายและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

ข้อ	ความยากง่าย(p)	อำนาจจำแนก(r)
1	0.80	0.27
2	0.67	0.27
3	0.57	0.33
4	0.50	0.33
5	0.70	0.33
6	0.47	0.27
7	0.80	0.27
8	0.47	0.40
9	0.47	0.27
10	0.60	0.40
11	0.70	0.33
12	0.67	0.27
13	0.47	0.27
14	0.70	0.33
15	0.67	0.40
16	0.47	0.27
17	0.67	0.27
18	0.67	0.40
19	0.47	0.27
20	0.57	0.33
21	0.43	0.33
22	0.57	0.33
23	0.60	0.40

ข้อ	ความยากง่าย(p)	อำนาจจำแนก(r)
24	0.60	0.40
25	0.50	0.33
26	0.67	0.27
27	0.63	0.33
28	0.50	0.20
29	0.63	0.33
30	0.47	0.40

แสดงค่า P และ ค่า R ของข้อสอบที่คัดเลือกไว้ 30 ข้อ

3. ค่าความเชื่อมั่นแบบทดสอบและแบบสอบถาม

3.1 แบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79

3.2 แบบสอบถามความพึงพอใจของคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019(COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

4. คะแนนความรู้ ความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับก่อนและหลังการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ดังตาราง 17

ตาราง 17 คะแนนความรู้ ความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับก่อนและหลังการใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

การทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent

เลขที่	ก่อนเรียน (X1)	หลังเรียน (X2)	D	D2
1	16	25	9	81
2	13	22	9	81
3	20	24	4	16

เลขที่	ก่อนเรียน (X1)	หลังเรียน (X2)	D	D2
4	21	24	3	9
5	16	24	8	64
6	17	25	8	64
7	18	26	8	64
8	18	24	6	36
9	15	25	10	100
10	21	25	4	16
11	22	26	4	16
12	19	25	6	36
13	19	25	6	36
14	17	26	9	81
15	20	26	6	36
16	22	26	4	16
17	20	23	3	9
18	19	22	3	9
19	21	25	4	16
20	15	26	11	121
21	22	26	4	16
22	17	26	9	81
23	17	18	1	1
24	18	25	7	49
25	21	25	4	16
26	18	26	8	64
27	16	26	10	100

เลขที่	ก่อนเรียน (X1)	หลังเรียน (X2)	D	D2
28	15	25	10	100
29	11	20	9	81
30	10	18	8	64
31	13	24	11	121
32	8	15	7	49
33	7	20	13	169
34	15	24	9	81
35	12	25	13	169
36	15	26	11	121
37	9	16	7	49
38	12	25	13	169
39	16	27	11	121
40	9	26	17	289
41	16	26	10	100
42	12	25	13	169
43	11	24	13	169
44	16	18	2	4
รวมคะแนน	705	1050	SD= 345	SD ² = 3259
\bar{X}	16.02272727	23.86363636	N = 44	
S.D.	4.04	2.92	t = 14.49	

$$\Sigma D = 345$$

$$\Sigma D2 = 3259$$

5. การหาประสิทธิภาพ หรือการหาดัชนีประสิทธิผลของสื่อหรือนวัตกรรม (Effectiveness Index: E.I.) โดยมีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546: 158 -160)

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = 0.5610$$

6. การเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของกลุ่มตัวอย่างโดยการทดสอบที (t – test) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

$$t = 14.49$$

ภาคผนวก ง

การเผยแพร่ผลงาน

การนำเสนอผลงาน Symposium

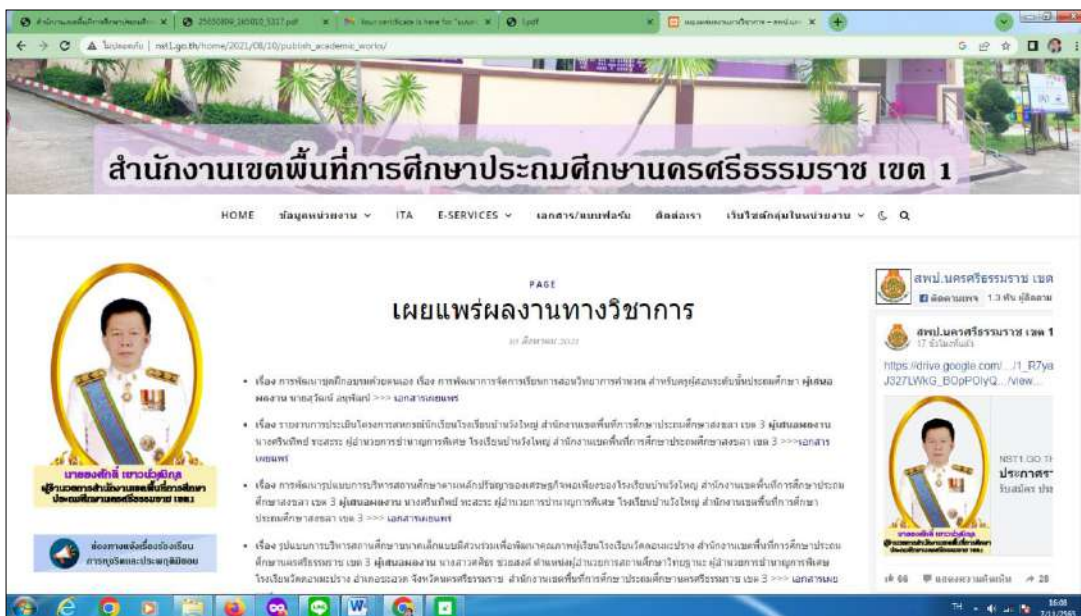
นำเสนอผลงานการวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา “กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาการวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อเสริมสร้างศักยภาพข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสู่ความก้าวหน้าทางวิชาชีพ โครงการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาสู่มืออาชีพ” ผ่านทางระบบออนไลน์ในวันที่ 12 กันยายน 2565 จัดโดยคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ภาพที่ 3 แสดงการเผยแพร่ผลงาน

การเผยแพร่ผลงาน เว็บไซต์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

ที่เว็บไซต์ http://www.nst1.go.th/home/2021/08/10/publish_academic_works/

ภาพที่ 4 แสดงการเผยแพร่ผลงาน

ภาคผนวก จ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นายเอกวัฒน์ จุลเลิศ
วัน เดือน ปีเกิด	22 มิถุนายน 2529
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	25/1 หมู่ 2 ตำบลไชยมนตรี อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช
ตำแหน่งปัจจุบัน	ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2553	ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
พ.ศ. 2550	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผลงานทางวิชาการ	
พ.ศ. 2560	วิจัยชั้นเรียน เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบ สืบเสาะหาความรู้โดยครูใช้มีนโมติรูปตัววีที่มีต่อความสามารถในการคิด วิเคราะห์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
พ.ศ.2565	รายงานผลการนิเทศการใช้คู่มือคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียน คุณธรรม สพฐ. ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1